

41.328:2

AZ
ERDÉLYI MUZEUM-EGYLET
ÉVI TUDÓSÍTÁSA
1866—1867.

Az igazgató választmány rendeletéből

KIADJA

FINÁLY HENRIK,

EGYLETI TITKÁR.

KOLOZSVÁRTT, 1868.

AZ EV. REF. FÖTAN. BET. MUZ.-EGYL. KÖNYVÁRUS STEIN J.-NÁL.

ENI TUDOSITASA

1866-1867

az igazság védelmének érdekében

TINÁLY HENRIK.

Tinály Henrik úr ajándéka 1878 január 2

AZ
ERDÉLYI MUZEUM-EGYLET
ÉVI TUDÓSÍTÁSA
1866—1867.

Az igazgató választmány rendeletéből

KIADJA

FINÁLY HENRIK,
egyleti titkár.

KOLOZSVÁR, 1868.

NYOMATOTT AZ EV. REF. FÖTANODA BETÜIVEL.

21.346

(H
2)

M41.348/1866-67:2



Tájékoztató bevezetés.

A jelen évi tudósítás kiadásának első alapja már le volt téve az egyleti alapszabály 56. §-kében. Miután az e §-be foglalt ígéret teljesítésére az igazgató választmány különböző kísérleteket tett, a melyek azonban nem feleltek meg az elérni kívánt célnak, végre az 1867 februarius 11 és 12. napjain tartott egyleti közgyűlés eleibe egy indítványt terjesztett, a melyben különösen a jelen füzet alakjában kiadandó évi jelentés kiállítására megkívántató költség megszavazását kérte. Ez megtörténvén, az igazgató választmány az 1867. április 3-kán tartott ülésében jegyzőkönyvi 68. szám alatt, a kiadandó évi jelentés foglalatját a következőkben állította meg :

a) az 1867-ki közgyűlés jegyzőkönyve egész terjedelmében, mint az 1866. év történelmének tükré.

b) az egylet és a muzeum 1860-tól 1866-ig lefolyt történelmének rövid vázlata, a mely terjedelméhez képest két-három közleményből is állhat, a melyek egyenként fognak megjelenni az évenként kiadandó egyes füzetekben.

c) az egylet névkönyve. E névkönyvben az u. n. adakozók, azaz olyanok, a kik a muzeumnak nem adtak anynyi értéket, hogy az alapszabály értelmében tagsági jogot nyerhettek volna, csak az első évben fognak teljes névsorral megjelenni, a következő években csak azoknak a nevei lesznek benne, a kik a már kiadott névkönyvekben még nem voltak megnevezve. A tagok névsorában azoknak a nevei, a kik tartozásaikat egészen lerótták csillaggal lesznek jelölve, azok nevei mellé pedig, a kik még kamat vagy illetmény fizetésével tartoznak két évszám megyen, a melyek közül az első a beállási évet fogja jelölni, a második pedig azt az évet, a meddig illetményét vagy kamatját valósággal befizette.

A jelentés összeállításával és kiadásával megbízott az alóli

Finály Henrik,
muz. egyl. titkár.

Az erdélyi muzeum-egylet 1867. februárius 11- és 12. napjain tartott évi rendes közgyűlésének JEGYZŐKÖNYVE.

Elnökölt: Dr. Szabó József, egyleti alelnök; jegyzett
Finály Henrik, egyleti titkár.

I.

Elnök megnyitja a gyűlést következő beszéddel:

Tisztelt közgyűlés, Uraim!

Üdvözlöm önöket, mint annak az egyletnek tagjait, mely azt a célt tűzte ki magának, hogy nemzetünk bélyegét — bár mi történjék — eltörölhetetlen jegyekkel örökítse meg Attila és Tuhutum földén.

Üdvözlöm önöket, látva, hogy önök akkor is, midőn nemzetünk politikai jövője általánosan minden hazafi keblet folytonos szorongatásban tart, tekintélyes számmal gyülekeztek erre a szent helyre, hogy legifjabb intézetünknek, melyből a nemzeti jellegű tudományosság alapkövét legbiztosabban reméljük kifejteni, további ápolásáról, neveléséről, megszilárdításáról gondoskodjanak.

Azt a nemzetet, melynek gyermekei a miveltségnek azon fokára emelkedtek, hol a lélek magától ösztönszerűleg követeli a tudományok becsülését, a művészet termékeinek gyűjtését, tanulmányozását, az ilyen nemzetet is az idők mostohasága elsodorhatja a világ piaczáról, de emlékét meg nem ölheti soha. Görögország elsatnyult, de az ő literaturája és művészeti emlékei mégis azt tanúsítják, hogy az a nép, mely egy pár ezer év előtt látta ezt a földet, az a nép volt a világ legelső classicus nemzete. Róma az idők vaskarja alatt szétmállott, de a lealázott ró-

mai földön az egykori nagyság maradványait ma is bámulja a tudományos világ.

Mikor nemzetünk meszsze látó fiai a tudományok magyar academiaját, valamint a pesti és kolozsvári muzeumot alapították, akkor részünkről is arra a fatalis kérdésre: fog-e ez a nemzet sokáig élni e földön? ki lőn mondva a felelet: igen, fog élni, mert életre való, mert ismeri az életrevalóság föltételeit és azokat megszerezni, fölhasználni tudja is, akarja is. Önöknek öszszesereglete erre a tudományok ünnepére szavaimat legjobban igazolja.

Nemzetünknek ama fatumszerű: lenni, vagy nem lenni, politikai kérdése foglalatostokdatja ma csaknem az egész közfigyelmet, de lám a muzsák igaz barátai most is azt tartják, hogy minden körülményekben tegye mindenki azt, a mi neki jutott föladatul, a mi pedig azon kívül van, bizza azt azokra, kiknek éppen az a feladata. Ők tudják, hogy ebben az irányban — dacára a jó vagy rossz időjárásnak — minden ember tevékeny fia lehet a hazának, midőn ellenkező uton csak mások szereplését megtapsoló, vagy lepiszszegtető karzati publicumot képez.

Mi tehát a mi feladatunk? Egyfelől történeti gyűjteményeink által szélesíteni, szilárdítani az alapot azoknak lábai alatt, kiknek a jogteréni küzdés jutott osztályul; másfelől természettudományi buvárkodások által napfényre hozni földünknek rejtett kincseit, megmutatni népünknek ingyen elhamvadó rengetegeink dúsan fizető használatát és megtanítani őket a pénzes növények és állatok megismertetésére, szaporítására.

Igen fontos, és ha talán nem is mindenkor kellőleg pártolt, de senki által nem is tiltott kettős feladat, melynek teljesítése által nemzetünk azt éri el, a mi nála leginkább hiányzik, t. i. egyfelől a tudomány és művészet magaslatán azt a fokozatot, melyen alól nem lehet a jelenkor civilizált népei közé bejutni, másfelől pedig eléri a vagyonosságot, mely nélkül minden okoskodásunk meddő, minden bármily hangos panaszunk hatástalan, sőt ne felejtjük el azt is, hogy legszentebb jogaink sem érvényesíthetők.

Ezeket nélkülözve mivelt szomszédainkat legfennebb szánozkodásra fogjuk indítani, de hogy velünk barátilag kezet fogjanak, azt nem fogjuk elérni soha. Midőn ellenkezőleg ezt a kettős feladatunkat szerencsésen megoldva, teljes joggal fogunk lépni az emberi nem sorsát vezénylő nemzetek dicső sorába, melyeknek öszszehangzó működése fogja — talán századok, talán ezredek múlva — téynyé varázsolni az Isten képére teremtettt emberek ideáját.

De ha nem is megyünk oly meszsze, hanem csak viszontfontolgatjuk, nem azt látjuk-e, hogy mindenik a mások fölötti suprematiára törekvést irta zászlójára?

Ha mi — kibontakozva ebből az emberiséget lealázó, de egyszersmind lenyűgöző is tartó fanatismusból — azt óhajtjuk, hogy valahára ne a nemzetiségek, Istentől se kedvelt Babelek, hanem a hazafiság egysége legyen a kitűzött zászló, ki fogja erre a zászlóra a maga bélyegét nyomhatni? bizonyosan az, kinek homlokán a nagyobb műveltség koszoruja díszlik.

Említett két föladatunk megoldására egyletünk két irányban működhetik, kell hogy működjék; egyik irány az, hogy földünk természeti és művészeti kincseivel arányban álló muzeumot rendezzen; másik az, hogy hazánkiai közt a tudomány szeretetét, művészetét meghonosítsa. Az első irányu működés erőnkhez képest már kellőleg foly. Könyvtárunk a legműveltebb szaktudósoknak is képes hasznos szolgálatot tenni. Régiség és éremtárunk az elvitázhatlan adatoknak czélszerűen rendezett ezreivel a magasabb igényű buvárnak is tud élvezetet nyújtani és a természetiek gyűjteménye is, így folytatva ma-holnap úgy lesz tekintetű, mint földünknek nem költőileg színezett képe, hanem valódi fényképezett tanulságos panorámája.

Teendőink másodikára nézt, hogy t. i. hazánkiai közt a tudomány kedvelését, művelését meghonosítsuk több a kívánni s következőleg megtenni való; és épen azért minden tudományt becsülő hazánkfiának, szent kötelessége az összegyűjtött tudományi és művészeti kincseket parlagban nem hagyni, hanem azokat tanulmányozás, ismertetés és földolgozás által értékesíteni s így az új korban mutatkozó nagyszerű mozgalmakon nem csak bámulni, hanem azokban tevékeny szerepet is vinni. A más föladatunk s következőleg teendőnk is oly természetű, hogy annak végképpen megoldása béfejezve nem lesz soha, minthogy minden új siker új munkát is szül, és így az utolsó megállapodás belézés a végtelenségbe.

Ennek a soha véget nem érő munkának a most rohanva haladó idővel párhuzamban tartására, megajándékozta a gondviselés alig született muzeumunkat több ügybarátokkal, kik — lemondva minden más, talán nagyobb anyagi haszonnal is kecsegtető pályáról — határt nem ismerő buzgalommal, egész valójukat minden utógondolat nélküli odaadással, de egyszersmind várakozásunkat feljül muló eredménnyel szentelik égből kapott tehetségeiket a szent ügynek, és a kiknek eléggé nem becsülhető kezdeményezése följososit arra a reményre, hogy a mint most, úgy ezután is lesznek nemzetünknek a tudomány díszes terén előre

törekvő gyermekei, kik minden időben versenyt futandának a világ bármely nemzetével a tudomány magaslatára.

De talán igen is meszsze ragadnak szép reményeim, a melyek hogy valaha ténynyé váljanak, minél inkább óhajtom, annál inkább kell az arra szükséges anyagi alapot is tekintetbe vennem. Az a nagyszerű áldozatkészség, melylyel hazánkiai ezelőtt nyolcz évvel járultak a haza oltárához, oly magasztos tünemény volt hazánk borult egén, hogy azt elfelejtenünk nem szabad soha, nem különösen most, midőn egyfelől a birodalmunk egén mindég nagyobbra és nagyobbra tornyosuló vész-fellegek akkor hozott áldozatunk anyagi becsének megromlásával fenyegetődznek, és másfelől midőn az alapítástól számított első tíz év ma-holnap eltelik, s ezzel ezer és több részvényeseinknek kötelessége, valamint azzal együtt jövedelmünknek is tetemes egy része végét éri, jövedelmünk, melynek minden fillérét évenként kénytelenek voltunk igénybe venni és mind a mellett itt is, amott is a hiányt érezni. Hogy mindent ne említsek, vajjon nem ez-e oka annak, hogy ma sincs olyan helyiségünk, mely a felgyült muzeumi tárgyakat tudományoszerű élvezetességgel tárhassa a közönség elébe? nem ez-e az oka, hogy a szellemi műveket nem bírjuk kellőleg díjazni, hivatalnokainkat illőleg jutalmazni? Nem ez állítatott-e akárhányszor okul arra, hogy különben országszerte elismert legderekabb, egész szakavatottsággal bíró, bármely intézetnek elvithatlanul díszére szolgáló hivatalnokaink ma is a provisorium terhe alatt nyögjenek és mi magunk az ők számukra fentartuk azt a provisoriumot, melyet másképpen oly nagyon-nagyon megelégtünk.

Vajha nem ezen szűk terem falai közt, hanem egész nemzetemnek kiálthatnám fülébe: Uraim, Barátim, régen óhajtott gyermekünk, erdélyi muzeumunk megszületett, meg is indult, szép jövővel kecsegtet, de még ingadoz: szélesebb alapot tehát neki uraim, hogy állhasson szilárdul, hogy járhasson biztosan. Ha születésekor elég bőkezűek valánk ötöt — jövője biztosítása végett — egy dús örökséggel megajándékozni, ne szakaszszuk itt félbe munkánkat, hanem — könnyen megtakarítható — filléreinkkel legyünk eszközölői az ő neveltetésének és kiműveltetésének is, megemlékezve arról, hogy: nem azé a dicsőség, a ki valamit jól kezdeményez, hanem azé, a ki jól végez. Uraim, vannak időpontok, melyeknek mintegy megünneplésére örömeosebbs tárjuk föl szívünket, hajlandóbbak vagyunk vagyonunkból másnak is juttatni. Ilyen időpontot látok én előttünk most, midőn szívszakadva sie-tünk régóta nélkülözött kedves testvérünk karjai közé, hogy vele egy olyan őszintén közös háztartásra egyesüljünk, a milyen va-

lődi vérrokonokhoz illik. Uraim, mivel tehetünk nagyobb örömet 300 év óta várt vendégünknek mint azzal, ha egyesüléskor nem valamely zilált, hanem legalább anynyiban, a menyinyiben tőlünk függ, rendezett háztartást ajánlhatunk a közös rendelkezés alá.

Ezen szent célnak elérésére vagy legalább megközelítésére a köztanácskozás ezennel meg van nyitva.

II.

A tárgysorozat értelmében a levéltár, pénztár és a gyűjtemények megvizsgálására kineveztetnek a következő bizottságok:

1) A levéltár megvizsgálására: Elnök Szentkirályi Zsigmond, tagjai: Jancsó Lajos, Szőcs Albert.

2) A pénztár vizsgálatára: Elnök Tamási János, tagjai: Dr. Szombathelyi Gusztáv, Nagy Leopold.

3) A könyvtár vizsgálatára: Elnök Ferencz József, tagjai: Szász Domokos, ifj. Hintz György.

4) A külső épületekben levő gyűjtemények vizsgálatára: Elnök Cseh Lajos, tagjai: Tóth Zsigmond, b. Orbán Balázs.

III.

Olvastatik a titkári jelentés az egyleti választmány évi működéséről, mint következik:

Tisztelt közgyűlés!

Eltelvén egyletünk és muzeumunk fennállásának hetedik éve, az igazgató választmány ismét eljutott arra az időpontra, a midőn szabályszerű kötelességénél fogva számol a t. közgyűlés előtt egy évi működéséről.

Ha lehet is valami igaz a nagyhirű francia regényíró amaz állításában, hogy azok a boldog emberek, a kiknek nincs történelme: az olyszerű intézeteknél, mint a milyen a miénk, éppen ellenkezőleg áll a dolog, mert miután ez intézet arra van hivatva, hogy általában a tudomány, különösen pedig a hazánk ismeretetésére vonatkozó tudomány előmozdítására és terjesztésére működjék, annál terjedelmesebb lesz történelme, mennél élénkebb és sikeresebb volt működése kitűzött hivatása értelmében, és így éppen az fog bizonyosságot tenni arról, hogy az intézet megfelel hivatásának és céljának, ha történelme minél hosszabb lesz.

Már pedig ha számba vesszük, hogy ez egylet működéseinek minden egyes ágáról a bevett szokás szerint külön jelentést és számadást terjeszt elő az a tisztviselő, a kinek külön gondja és kezelése alá van bízva a teendők illető osztályának gyakorlati

végrehajtása, már az a körülmény, hogy azon a négy külön jelentésen kívül, a melyeket a pénztárnoknak az egylet pénzbeli vagyonyának kezeléséről, a m. igazgatónak a természeti tár, a könyvtárnoknak a könyvtár, a régiség és éremtár őrének a régiségek és érmek gyűjteménye gyarapodásáról és állásáról előterjeszteni szerencsések lesznek, még az igazgató válaszmánynak is marad külön jelenteni valója, elég tanuságot tesz arról, hogy egyletünknek és intézetünknek van történelme, még pedig meglehetősen terjedelmes történelme.

A dolog természete úgy hozza magával, hogy az igazgató válaszmány jelentése, ismételések kikerülése szempontjából, csak is azokra a tényekre fog kiterjeszkedni, a melyek természetöknél fogva nem tartoznak egyik tisztviselőnek is a külön jelentésébe, és e tények a következők:

A mindjárt előterjesztendő pénztárnoki jelentésekből és a hozzá csatolt évi számadásból meg fog győződni a t. közgyűlés, hogy az egylet alaptőkéjének az állapota a lefolyt évben nagyon keveset változott. Összege nem gyarapodott többel, mint 250 forint névértékű urbéri papírral, a melyet két új alapító és egyik részvényes tag részvény-illetményének a még hátralevő évekre eső részleteinek egyszerre való kiegyenlítésére adott bé, és még 70 frttal folyó pénzben, a mely hasonlólag ily kiegyenlítés végett folyt be, egyes tételeiben anynyi változás történt, hogy néhány alapító, a ki alapítványáról csak kötelezvényt adott volt, ez alapítványt urbéri papírosban kifizetvén, az alapítványi magán kötelezvények összege 855 frttal apadott, a közhitel-papíroké pedig 895 frt 50 krral gyarapodott.

Minthogy pedig az egylet vagyona nem csak a pénzbeli alaptőkéből áll, hanem a muzeumi gyűjteményeken kívül még fekvőségeket is foglal magában, ezekre nézve a következőket kell elősorolni.

Miután a múlt évben a közgyűlés felhatalmazta volt az igazgató válaszmányt, hogy a természeti-tár állattani osztálya mellé még egy felügyelőt állítson bé, és a válaszmány a múlt nyár folytában a felügyelőt valósággal bé is állíttatta, az a több ízben említett nehézség állott elé, hogy egyfelől nem volt hol szállást adni az újonnan beállított egyénnek, másfelől nem volt alkalmas helyiség, a melyet az állattani osztály mellé dolgozó helyiségül lehetett volna kijelölni. Az igazgató válaszmány egyelőre a városon fogadván szállást a felügyelőnek, dolgozó helyiséggé pedig ideiglenesen a múzeum főépületének földalatti részében egy nagyon kicsiny és azonkívül nem is elég világos szobácskát alakíttatván át, komolyan arról kezdett gondolkozni, hogy a

mutatkozó bajon gyökeresen segítsen. A meglevő helyiségek alapos megvizsgálása és számbavétele után végre az mutatkozott legcélszerűbbnek, hogy miután a vizsgálatnál kitűnt, hogy az a melléképület, a melyben jelenleg az igazgató lakása van, elég erős arra, hogy egy első emeletet megbirjon, építtesse meg az egylet ez első emeletet, tegye fel az igazgatói lakot e felső emeletbe, az alsó szobákat pedig adja oda a segéd-személyzetnek, részint szállásul, részint dolgozó helyiségnek. Megkésztetvén az ily módon tervezett építkezés tervrajzát és költségvetését, és meggyőződván arról, hogy az építkezés legalább 4000 frtot fog igénybe venni, elhatározta a választmány: hogy egyfelől megszüntetvén minden nagyobb költséget a tavaly megállított költségvetésben kivetett általán-összszegekből és a gyűjtemények gyarapítására megkivántató kiadásokat az okvetetlenül szükségesekre szorítván, másfelől mindent megmozgatván a részvény-illetékekben és kamatokban künn levő hátrálékok lehető legteljesebb felszedésére, abban fog igyekezni, hogy 1867. tavaszáig a tőke megcsontítása nélkül a megkivántató 4000 frtről rendelkezessék; egy-szersmind a tervezett építkezésre a t. közgyűlés jóváhagyását megnyervén, 1867. nyarán hajtassa végre.

Azon közben értésére esett az igazgató választmányának, hogy az egyleti kertbe benyuló két telek közül a nyugat felől lévő a rajta levő házakkal együtt jutányos áron eladóvá lett. A muzeumnak mindenképpen érdekében volt e telek megszerzésére törekedni, mert nem csak az jött tekintetbe, hogy ez által telke kikerekítésével egy alkalmatlan szomszédtól szabadulna meg, hanem az is, hogy a muzeumi kert legnagyobb része oly eszköz magaslaton fekvén, a mely a Szamos völgyi fagyfaló szeleknek erősen kitéve kényesebb növények tenyésztésére nem alkalmas, e telek megszerzésével e célra nagyon alkalmas, alant fekvő és az előtte levő magaslat által védett darab helyet nyer; de legtöbbet nyomott a mérlegben az a körülmény, hogy a kérdéses telken levő meglehetősen jó állapotú lakház anynyi helyiséget foglal magában, hogy ha azok a muzeum birtokába jutnak, a fenn tervezett építkezés feleslegessé válik és a reá szánt 4000 frt természetesen megmarad. Szembe téve azzal azt a körülményt, hogy mindjárt az első tudakozódás arról győzte meg a választmányt, hogy a kérdéses telek megszerzése 800 frtnál többet semmi esetre sem fog igénybe venni; a választmány elhatározta a telek megvételét.

Az igazgató választmány igen jól tudta, hogy ha ezt a vásárt a maga saját felelősségére megejti, voltaképpen tullépi jogkörének határát, és hogy a reá megkivántató költség megtételére éppen úgy az ősszeg aránylag tetemes volta, mint a hová for-

ditás minősége tekintetéből, előbb ki kellett volna kérnie a közgyűlés jóváhagyását. De egyfelől a vásár által elérhető előny oly szembeszökő volt, hogy a választmány nem kételkedett benne, hogy a t. közgyűlés bizonyosan jóvá fogná hagyni, másfelől az ily vásárok megejtésénél a kínálkozó alkalom gyors megragadása oly nevezetes tényező, a legkisebb késedelem e tekintetben oly könnyen oka lehet, hogy az ember a legüdvösebb és leghasznosabb intézkedés lehetőségét örökre elszalasztja, hogy az ügy elhalasztása addig, a míg előleges jóváhagyás végett egy bármily gyorsan egybehivandó rendkívüli közgyűlés eleibe lehetett volna terjeszteni, nem látszott tanácsosnak. Az igazgató választmány tehát elhatározta a telek megvételét, és miután az ez ügy végrehajtásával megbízott egyleti gazdának sikerült a vételi összeget 777 o. frtra lealkudni és az egyleti ügyvéddel egyetértőleg a vásári szerződés pontjait a kellő törvényes formák és elővigyázatok megügyelése mellett tisztába hozni, az igazgató választmány megerősítvén az eleibe terjesztett szerződést, a vásárt véglegesen megkötötte, és oly feltétellel, hogy a jelenlegi tulajdonost még 1867 Szt.-György napjáig a szállásán meghagyja, a vásár-összeget 777 o. frttal ki is fizette, és most arra kéri a t. közgyűlést, méltóztassék e vásárt, a felfejtett körülményeket tekintetbe véve, utólagos jóváhagyásával megerősíteni és megszentесíteni.

E vásár által a muzeumnak Kolozsvártt levő telke, és ez által a muzeum-egylet vagyona is 777 frtnyi értékkel gyarapodott, de meg kell jegyezni, hogy e 777 frt, a muzeumi számadás 1866-ki kiadási rovatában még nem jelenik meg, mivel kifizetése csak a folyó 1867 év januárius havában történt.

A második fekvőség a néhai Pálffy János hagyományából a muzeumnak jutott küsmődi rész-jószág. Az után, a mi e jószágra vonatkozólag a tavalyi közgyűlésen már elő volt terjesztve, eléggé világos, hogy birtoklása a muzeumra nézve nagyon kétséges. Miután a Pálffy család részéről kezdeményezett kiegyezkedési kísérlet számos fontos és alapos okoknál fogva sikertelen maradt, a család perbe fogta az egyletet, és e per függőben van. Lebonnyolítása lassan halad, a minek egyik fő oka, hogy az egylet teljhatalmu megbízottja ez ügyben jelenleg országgyűlési képviselő lévén, már távolléte miatt sem képes a törvényszéki tárgyalás siettetésére kellően hatni. Mindazonáltal a pénzügyi hatóságok folyvást zaklatják az egyletet átruházási és aequivalens illetményért. Az igazgató választmány e tekintetben minden megkívántató lépést megtett arra, hogy e birtok, a mely eddigelé a muzeum javára egy élő krajczárt sem jövedelmezett, legalább terhére ne essék az egyleti pénztárnak.

A harmadik birtok a néhai Véér Zsuzsanna k. a. végrendeletével a muzeumra ruházott monói rész-jószág a melynek ügyére nézve a tavaly felfejtetteken kívül semmi újabb jelenteni való nincs.

Ez utóbbi birtok, a mint tudva van, még valósággal nincs a muzeum birtokában, és csak mint reménybeli vagyon szerepel a muzeum vagyonának sorában. Hasonlólag csak reménybeli vagyonok:

a) Néhai Bölöni Imréné, Bydeskuti Anna hagyománya 200 forint.

b) Néhai Ujfalvi Sándor hagyománya 5000 frt.

Mindkettőre nézve úgy áll a dolog, hogy a hagyományozók rokonai a végrendeleteket megtámadták és azok megsemmisítésére vagy legalább lényeges megváltoztatására célzó törvényes lépéseket tettek. Nem lehet tehát tudni, jut-e valaha valami és mennyi a muzeum tényleges birtokába.

c) A legújabb időben Csolnakosi Katalin, Vállya Ignáczné urasszony végrendeletének egy sajátkezűleg irt és törvényszéki-
leg hitelesített példányát küldte bé az igazgató választmányhoz, a melyben a saját és férje elhalálása után, csolnakosi és dobokai rész-jóságait birói árverezés útján eladatni és az eladási ár egy negyedrészt a muzeum-egylet alaptőkéjének átadatni rendeli. Ha a lelkes honleány szándékát méltó köszönettel elismerjük, mégis e hagyomány, feltéve, hogy ezt is annak idején a nemeslelkű rendelkezőnek rokonai meg nem fogják támadni, csakis a reménybeli vagyonok közé tartozik.

A muzeum vagyonának egy külön álló részét teszi az u. n. arany-alap. Ez alap az egyleti pénztárból nyert a folyó évben 79 db aranyat úgy, hogy kamatozó tőkéjét 100 db arannyal szaporítani lehetett. Ez alapnak van e szerint jelenleg 450 db aranya kamatra kiadva. Azonkívül az éremtárban volt oly pénzekért, a melyeket csak mint anyagot lehetett értékesíteni a cs. k. pénzverdéből 115 frt 75 kr. jövén bé, ez összeg is, minthogy csengő ércz pénz volt, az arany-alaphoz csatoltatott.

A muzeumnak nem tartozik ugyan vagyonához, de mégis kezelése alatt van a „természet-historiai díjalap“ is. Ez a közgyűlési határozat értelmében jelenleg áll 400 oszt. értékű magyar földhitelintézeti záloglevélből. Minthogy azonban ezek megszerzésére az egyleti pénztárból, mint kellett, 400 oszt. ft. készpénz utalványoztatott; a vásárlásnál nyert árfolyambeli különbség, valamint a szelvényei után bájött kamatok a helybeli kisegítő pénztárba vannak letéve, ugyancsak a díjalap javára.

Már a mi az egylet szorosán vett készpénzbeli bevételeit és kiadásait illeti, az egyleti pénztárban volt 1866. januárius első napján , 3571 frt 84 kr.

Ehhez gyült

kiadott tőkék és alapítványok kamatjaiból	6521	„	74	„
közhitelpapírok szelvényeiből	563	„	78	„
részvény-illetékekből	2608	„	25	„
rendkívüli jövedelmekből	176	„	66	„
Egyszer mindenkorra gyült adomány	27	„	05	„
és így az összes bevétel volt	13469	ft	32	kr.
Az összes kiadás pedig volt	12425	„	12 1/2	„

Ha ez összegeket egybevetjük az 1866-ki költségvetés tételeivel, a következőket találjuk:

1) Az 1866-ki költségvetésben a kiadások következőleg voltak felvéve:

Rendszeres fizetés 8007 frt 52 kr.

Átalányok 6100 frt — kr.

Összesen 14107 „ 52 „

A valóságos kiadás volt:

Rendszeres fizetés 7601 frt 62 kr.

Átalányok 4423 „ 90 1/2 „

Összesen 12025 „ 52 1/2 „

és e szerint a valóságos költség a kivetettnél kisebb volt

Rendszeres fizetésben 405 frt 90 kr.

Átalányokban 1676 ft 09 1/2 kr.

Összesen 2071 „ 99 1/2 „

a mely e szerint megtakarítás gyanánt tűnik fel.

Valóban nem is költött el az egyleti pénztár a folyó pénzben bévett jövedelmeiből az egylet folyó szükségletei fedezésére többet mint a fenn kimutatott 12025 frt 52 1/2 krt; mert az a 399 frt 60 krnyi többlet, a melyet a számadásban kimutatott kiadások főösszege mutat, a következő két tételből alakulván:

79 db arany vásárlására 395 ft — kr.

Berde-alapítvány tőkésített kamatja 4 „ 60 „

Összesen 399 „ 60 „

minthogy tőkésítés, noha a számadás kiadási rovatában a számvitel szabályai szerint elő kell fordulnia, még sem kiadás, hanem úgy szólván, csak egyik zsebből a másikba ment át, és valósággal meg van.

Ámde másfelől a költség mégis nagyobb volt, mint a fenn kimutatott összeg, mert a főpénztár az arany-alapból ideiglene-

sen kölcsön vevén 15 db aranyat és 115 frt 50 kr. ezüst pénzt. ezeket is kiadta, azonkívül maradt volt az 1866-dik évről kifizetetlen számla:

Az igazgatás és kezelés rovatában	51 frt 70 kr.
A bérházás rovatában	120 " — "
A könyvtár számára	204 " — "
A term.-tár számára	26 " 06 "
A kert művelés rovatában	12 " 51 "

Összesen 414 " 27 "

a melyet hozzá adva a fenn 12025 " 52 $\frac{1}{2}$ "

kimutatott kiadáshoz és a természet historiai

dijalapra kiadni kellett 200 " — "

évi részlethez, az 1866-ki költségek valóságos

összege 12639 " 79 $\frac{1}{2}$ "

A kimutatott hátralékokat az 1866. végén megvolt 1044 frt 44 $\frac{1}{2}$ krnyi pénztármaradék fedezte is, és így e tekintetben baj nem volt, az egész összeg pedig, ha még az arany-alapnak megtérítendő 15 db aranyat és 115 frt 50 kr. ezüst pénzt is belé számítjuk, még mindig tetemesen kisebb lesz, mint a költségvetésben kivetett összege a kiadásoknak.

Ha azonban kevesebbet költött az egylet, mint a menynyire számított, ennek egyfelől oka volt az a jelentés elején említett határozat, a mely a szándékba vett építkezés tekintetéből a költsékezést az elkerülhetetlen szükségesre szorította volt, másfelől az a szomorú körülmény, hogy azok a jövedelmek, a melyekre a költségvetés számított, nem jöttek bé,

Ugyanis, a tavalyi költségvetés a remélhető jövedelmek összegét 14259 frt 57 krban tette volt fel, de a valóságos bevétel 1866-ban nem volt több, mint 9897 frt 48 kr. és így 4362 frt 9 krkal kevesebb.

Az aránytalanság még szembeötlőbbé lesz, ha meggondoljuk, hogy a fenn kitett valóságos bevételbe bele van számítva 203 frt 71 kr. oly rendkívüli bevétel, a melyre a költségvetés nem számíthatott; továbbá a kamatokba 1937 frt 22 kr., a részvény illetékekbe pedig 70 frt tőkésítendő összeg 1441 frt hátralék, és 50 frt jövő évekre előre befizetett illetmény van beszámítva, a melyet az 1866-ik évben felszedni sikerült; mert ha ezeket illően tekintetbe vesszük, a bevételi tételek így módon tisztulnak ki:

A költségvetés tételei szerint bé kellett volna jöni 1866-ra:

a) Kamatokban	10517	frt	78	kr.
bejött	6521	ft	74	kr.
ebből hátrálék	1937	"	22	"
tehát valósággal 1866-ra	4584	"	52	"
és így	5933	"	26	"

ral kevesebb, mint kellett volna.

b) részvény-illetékben	3205	"	—	"
bejött	2538	"	25	"
ebből hátrálék	1441	"	—	"
előre befizetett	50	"	—	"

tehát valósággal 1866-ra 1047 " 25 "

és így 2157 " 75 "
kevesebb, mint kellett volna, úgy, hogy az 1866. év folytatában a künn levő hátrálékok összege szaporodott:

kamatokban	5933	"	26	"
részvény-illetékekben	2157	"	75	"
összesen tehát	8091	"	01	"

ral, és a valóságos bevétel nem volt több, mint:

kamat	4584	"	52	"
részvény-illeték	1047	"	25	"
Összesen	5631	"	77	"

tehát sokkal kevesebb, mint a bejönni kellett összeg fele.

Az igazgató választmány megtett mindent arra, hogy az egy-let hátrálékait és folyó jövedelmeit felszedje, tömegesen és egyenként felszólította a fizetni köteleseket kötelezettségök teljesítésére, hasztalan; a nagyobb hátrálékosokra nézve pereket is indított, de ezeknek eddigelé más eredményök nem volt, mint az a tapasztalás, hogy követelések felszedésére a fenforgó körülmények közt, valamenynyi e célra kigondolható eljárások közt a beperelés az, a mely legkevésbbé és a lehető legkésőbbre vezet óhajtott sikerre.

E tények részletes elősorolásának is a kötelességbeli tartozás teljesítésén kívül még az a célja van, hogy e jelentés a lapok útján köztudomásra jutván, tudja meg a hazai közönség minél tágasabb körökben, hogy muzeumunk pénzügye miben áll, s ezt megtudván, tán az érdeklettek egy része magába fog térni s pontosabban fogja teljesíteni azt a kötelességet, a melynek elvállalására senki sem kényszerítette, de a mely éppen azért oly erkölcsi tartozást állapított meg, a melyet nem teljesíteni becsületbeli csorba nélkül nem lehet.

Hogy a pénzügyi viszonyok nyomasztóan hatottak vissza a muzeum összes működésére, oly természetes következés, a melyet érinteni sem szükséges. Érezte ezt a tudományos gyűjtemények gyarapítására irányzott működés minden ága. A természet-tudományi gyűjtemények érdekében nem történhetek kirándulások és vizsgáló vagy gyűjtő körútak, mert nem volt miből fedezni az úti és más költségeket; a gyűjtemények mellé szükséges nagyobb szerű szak-munkák aránylag jutányos megszerzésére kínálkozó nem egy alkalmat el kellett szalasztani, mivel a szükség perczében nem állott rendelkezésre a megkívántató pénz-készlet; gyűjteményeink minden osztályába tartozó becsesnél becsesebb tárgyakat naponkint látunk külföldre vándorolni és a hazára nézve végképpen elveszni, nem azért mintha az intézet vagyoni állapota nem engedné, hogy bár egyet-egyet meg ne lehessen szerezni, hanem azért, mivel a rendelkezésre levő mód egy nagy része ígéretbeli szép szó, a melynek teljesítéséről az illető nem gondoskodik. Vannak és lesznek emberek, a kik e felajdulásra elmosolyodván, azt fogják gondolni, hogy hát hiszen azért még nem vész el a világ. A világ, az igaz, nem vész el, de ha nem fordítunk kellő figyelmet és erőt a mivelődésünk céljára felállított intézeteink oly szerű fentartására, hogy azok ne csak imigy-amugy tengjenek, hanem hogy szabadon mozoghatván, kinőhessék magukat azzá, a mire hivatásuk rendeli, akkor mi fogunk elveszni a világban, és ez az eredmény aztán reánk nézve a világ elvesztével tökélyesen azonos.

Éppen ez okból maradt el a lefolyt évben a muzeumi helyiségek megkívántató kitégítésére célzó házvásár is. Egyfelől e célznak kellően megfelelő épület nem kínálkozott, másfelől, ha kínálkozott volna, se lettünk volna képesek megvenni. Hiszen ha nem vagyunk képesek tőkénk kamatjait felszedni, még mennyivel bajosabb és ugy szólván kivihetlenebb lett volna magából a tőkéből annyit folyóvá tenni, hogy egy nagyobbacská ház megvételébe bele lehetett volna bocsátkozni. Mindazonáltal jó lesz, ha a t. közgyűlés a tavaly ez ügyben hozott határozatát változtatlan érvényben fentartja, hogy az igazgató választmány eléforduló esetben a megkívántató intézkedésre fel legyen hatalmazva.

A pénzügygyel még kapcsolatban van egy személyes ügy, a melyre nézve a tavalyi közgyűlés meghagyta volt az igazgató választmánynak, hogy indokolt véleményét terjeszsze elő. Ez Pávai Elek muzeumi örsegédnek a tavalyi közgyűléshez benyújtott kérelme, a melyben fizetését 1000 frtra emelni kérte. Az igazgató választmány ez ügy megfontolását egy külön bizottságra bízta, a mely egész éven át figyelemmel kísértvén az e kérésre bé-

folyható körülményeket és tényeket, a következő véleményt terjesztette a választmány elébe:

„Fontolóra vevén Pávai urnak kérelmét, azt nem csak méltányosnak találtuk, hanem tekintve egyfelől, hogy a muzeumra nézve minden esetben nagy nyereség, ha oly tehetséget, mint a milyenről a kérelmes rendelkezik, állandóan lehetne a muzeum érdekéhez csatolni, másfelől azt, hogy igen üdvös volna, ha a muzeum a maga tisztviselőinek jutalmát egyenként az illetők képzettségéhez és érdeméhez kellő arányba tehetné; e tekintetből igen kívánatosnak látnók, ha Pávai Elek ur kérését teljesíteni lehetne.“

„Számba vevén azonban az 1866-ki pénztár számadás eredményeit, és meggyőződván arról, hogy a jövedelem is, a melyre a muzeumnak egyenként mint bizonyosra kelleneszámítania, mily bizonytalanul jött és jó be folytonosan: tekintve továbbá azt, hogy az első aláírásu részvényesek kötelezettségi 10 éve 1869-ben lejár, és alig lehet rá számítani, hogy abból a 2500 frtból, a mely az idén még mint részvényekből bevárando jövedelem szerepel a költségvetésben, azutánra valami megmaradjon, sőt csaknem bizonyos, hogy nagy része elesik; a bizottság nem adhatja szavazatát arra, hogy ily körülmények közt a kiadásokkal úgy is megterhelt egyleti pénztár rovására egy állandóan rendszeresített fizetést vállaljon el az egylet. Ennélfogva a bizottság nézete oda megy ki, hogy a fenforgó körülmények közt Pávai Elek ur kérésének mostanság eleget tenni nem lehet, de ajánlja a választmánynak, hogy mihelyt az egylet pénzügyi állása annyira megjavul, hogy a kiadások szaporítása szóba jöhet, a Pávai Elek ur fizetése nagyobbitását egyikének vegye a legsürgősebb teendőinek.“

Az előadottak folytán természetes, hogy az igazgató választmány nem tehet egyebet, mint a bizottság e véleményét szóról-szóra aláírni és magáévá tenni, és mint ilyet a t. közgyűlés végleges elhatározása alá bocsátani.

Ugy tetszhetnék, mintha e vélemény elfogadásával Pávai ur kérésének teljesítése, a mint mondani szokták, soha napjáig el volna odázva. Ez nem úgy van, mert van reménység és tán nem is egészen alaptalan reménység, hogy a muzeum pénzügyi állása jobb fordulatot fog venni, még pedig ha minden reményünk nem csal, nem nagyon távol jövőben.

Ez a remény azon a körülményen alapszik, hogy a magyar országgyűlés alsó házából kiküldött közintézeti bizottság az erdélyi országos muzeumot is bevonta azoknak az intézeteknek a sorába, a melyekre gondoskodását kiterjeszti. Ez okból az egyleti titkár a múlt nyár folytán meghívást is kapott, hogy jelenjen

meg Pesten, tegyen jelentést az országgyűlési bizottság előtt az intézet eddigi működéséről és állapotáról, és azután vegyen részt azokban a tanácskozásokban, a melyeknek célja a hazai közintézetek felsegélése módja iránt indokolt javaslatokat készíteni az országgyűlés számára. A titkár el is ment Pestre, de közbe jövéen az országgyűlés elnapolása, a bizottság egyetlen egy ülésében sem vehetett részt, azonban felhasználta útját arra, hogy egy írásban kidolgozott kimerítő jelentést adott át a bizottság elnökének, a mely az országgyűlés levéltárába tétetvén, biztosít arról, hogy mihelyt politikai helyzetünk jobbra fordultával az országgyűlési bizottságok újra megkezdik működésüket, muzeumunk ügye feledésben nem marad, s ha, a miben alig van mit kétkedni, a törvényhozás bár mi kis segélyben részesíti intézetünket, mindjárt szabadabban fogunk mozoghatni, és akkor el is érkezik az az idő, hogy költségeinkkel valamivel többre terjeszkedhessünk.

Igy állanak t. közgyűlés muzeumunk anyagi ügyei, lássuk a szellemieket is :

Tudományos gyűjteményeink ez év folytában igen szépen gyarapodtak. Honnan jött és miben állott e gyarapodás, annak részletes kimutatása az illető tisztviselők külön jelentéseibe tartozván, azoknak itt nem lehet eleibe vágni. Egyet mégis fel kell említeni, minthogy még voltaképpen egyik tisztviselőnek sem lévén külön kezelése alá bizva, nem lehet tárgya egyik külön jelentésnek is. Azzal a tudósítással t. i. van szerencséje az igazgató választmánynak a t. közgyűlést megörvendeztetni, hogy muzeumunknak van már kicsiny bár, de igen becses és csinos kis képtára.

Ugyanis néhai gróf Bánffy Dénezsné, szül. Canstatti báró Schilling Johanna urhölgy, a ki lelkes és hő vonzalmát férje után nyert új hazája iránt még sok más alkalommal is oly szépen és fényesen tanusítá, Bécsben elhalálozván, azokból a sok ízléssel és nem kevesebb költséggel egybeszerzett olajfestvényekből, a melyek éltében laka termeit díszítették, ötvenegy válogatott darabot hagyományozott muzeumunknak. Ez ötvenegy darab olajfestvény, a mely között számos sikerült másolat mellett, nem egy becses eredeti is létezik, megtoldva a muzeum olvasó szobájában ideiglenesen felfüggesztve volt képek szebbjeivel, csinos elrendezéssel fel vannak függesztve a muzeum épületének földszinti jobboldali vagyis keleti termében, a nem nagyon magas csiga és rovar-szekrények felett megmaradt üres falakra, és egy igen becses és csinos kis gyűjteményt alkotnak, a mely méltó magva és alapja lehet egy talán idővel létre jöhető képtárnak.

Muzeumunk gyűjteményei a lefolyt nyáron is hetenként kétszer meg voltak nyitva a látogató közönségnek, a mely különösen a délutáni órákon mindvégig szép számmal meg is jelent, és a kiállított tárgyakat nagy érdeklődéssel és sokszor nyilvánuló megaláztatással szemlélte. Az az örömdetes jelenség is mutatkozott, hogy bár még most ritkán, mégis akad egy-egy látogató, a ki a gyűjtemények egy-egy osztályát komolyabb szándékkal is látogatta, mint a csupa kíváncsiság kielégítése czéljával.

Tudományos ülést ez évben nem tartottunk többet, mint három. Az elnökségnél nem jelentkeztek értekezni akarók. Ha mégis képesek voltunk évkönyvünkben egy igen tisztességes füzetet nyomtatni és kiadni, a mely tartalmával szép tanúságot tesz az egyes tudományos működéséről, azt inkább a szak-ülések élénkségének lehet köszönni, a melyeken nem egy szoros értelemben vett tudományos értekezés jött felolvasásra és tudományos tárgyalás alá, és ez értekezésekből állott ki a kiadott füzet tartalmának egyik igen érdekes és becses része.

Az év utolsó hónapjain az igazgató választmány egy új vállalatba bocsátkozott a tudományos működés terén. Tett indítványra ugyanis elhatározta egy régészeti bizottság alakítását, a melynek czélja az erdélyi régészeti leletekre vonatkozó adatokat országsszerre egybegyűjteni, és belőlök e leletek kronikáját összeállítani és az egyleti évkönyvben közre adni. Az igazgató választmány annál szívesebben nyújtotta kezét a czélszerű terv kivitelére, minthogy a tervezet oly módon szervezi az alakulandó bizottságot és oly utat mutat ki a czél elérésére, hogy nem teszi szükségessé a kiadási rovatok szaporítását, hanem azt a kevés költséget, a melyet első megindítása igénybe fog venni, részben a nyomtatványi, részben a régiségtári átalán fogja hordozhatni, a nélkül, hogy általa valami más szükségesebb költségnek el kellene maradnia. A kivitel természetesen igénybe fogja venni a vidéken lakó hazafiak közreműködését minél szélesebb körökben, itt a középpontban a történelmi szakosztály fogja az egészet vezetni. Az előmunkálatok eddig elkészültek, és remélhető, hogy a működés maga a folyó év nyarán kezdetét fogja vehetni.

Végre még megjegyezvén, hogy az egyleti kertre nézve oly intézkedések történtek, a melyek lehetővé tették a kertet czélszerűbben és kevesebb költséggel úgy mivelhetni, hogy rendeltetésének megfeleljen, és e jelentéssel bevégezvén a választmányi évi működés nevezetesebb mozzanatainak elősorolását, az igazgató választmány leteszi ide a gyűlés asztalára évi rendes üléseinek jegyzőkönyvét, és kéri a t. közgyűlést, hogy működése felett ítéletét kimondani, és a menyinyben az előadottakban olyanok van-

nak, a melyek tanácskozás és elhatározás alá veendő, a tárgysorozat értelmében elhatározni méltóztassék, mikor és mily rendben jöjjenek megvitatás és tárgyalás alá.

Finály Henrik.

Határozat: Megnyugvással tudomásul vétetvén a házvásár megerősítésének és Pávai Elek kérésének tárgyalása a tárgysorozat 10-dik száma alatt tétetik napirendre.

IV.

Olvastatik a pénztárnoki jelentés, mint következik ;

Tisztelt közgyűlés !

Sajnos ugyan, de elvitázhatatlan igaz, hogy bármely közintézetnek, s így muzeumunknak is felvirágzását, szellemi működését, a „pénz léte“ vagy „nem léte“ segíti elő vagy akadályoztatja. Eppen ennek tapasztalata okozza azt, hogy én is, mint muzeum-egyleti pénztárnok, évi jelentésemet vagy derült arczczal, vagy lehangolt kedélylyel terjesztem elő.

Midőn a múlt évben szerencsés voltam pénztárnoki jelentésemet megtenni, vidáman s egyletünk jövője iránt éledt reménnyel tehetém azt; mert a megelőzőtt évben történt jó eredményű befizetések jogosítottak arra. Jelenleg ellenben semmi okom a derűtségre, mert a lefolyt évben, habár hirlapi téren, általánosan többször, külön írásbeli felszólítás által pedig „egyenként“ is fölkérettek az 1865 végeig hátrálékosok; mégis nagyon kevesen fizették be kamat és részvény-illetőségüket; következőleg sokan maradtak hátrálékban. Ez oka annak, hogy az 1866-dik évben, az évi költségül számított jövedelemnél is kevesebb jött be. S így nem hogy gyarapítani lehetett volna az egylet tőkéjét, de az évi szükségleteket is alig lehetett fedezni. Nem csak mint pénztárnok jajdulok fel tehát, hanem mint tagja is az egyletnek, érzem az „elő nem haladás“ fájdalmát, és ezt hiszem, mindnyájan is érezzük. És ha reá gondolok arra, hogy mindezeknek valódi okai azok, kik kisebb vagy nagyobb öszszegeket csak aláírtak, de azokat be is fizetni s ez által a kitűzött czélt elő is mozdítani, nem tartották szent kötelességöknek, lehetetlen, hogy keserű érzés ne lepje meg lelkünket.

Ez előzmény után, tisztelt közgyűlés, kötelességemből kifolyólag áttérek a pénztári kimutatás előterjesztésére. Ugyanis:

I. Az 1865-dik évről átjött 1866-ra o. é. szerint véve:

1. a) Magyar földhitel papirban 500 frt — kr.
- b) Nemzeti köles. pap. 200 210 " — "
- c) Urbéri kötv. 10,200 frt 10,710 " — "
- d) Kölesön adott pénz. kötv. 155,150 " — "
- e) Részvény-pénzről id. köt. 245 " — "
- f) Alapítványról magán kötv. 28,894 " 51 "
- g) Készpénzben pedig 3571 " 84 "

Tehát összesítve: 199,281 " 35 "

2. Mint bévárandó hátrálék átjött:

- aa) Kölesön levő tőkék kam. 1578 " 60 "
- bb) Alapítványi tőkék kam. 4,112 " 1 "
- cc) Részvényekből 1861—66-ig 4,485 " — "

Bévárandók összege volt 10,165 " 61 "

II. Az 1866-ik év folyama alatt gyűlt a meglevőkhöz:

1. Magyar földhitel papirban, a természet-tudományi díjalap részére vásárolva 200 ft — kr.
2. Urbéri papirban összesen 1,155 " — "
3. Készpénzben összesen 10,013 " 23 "

E szerint 1866-ban külön bejöttek összege 11,368 " 23 "

S minthogy az 1865-ről átjött főösszeg 199,281 " 35 "

Tehát az 1866-dik év utolsó napjáig

bejött főösszeg 210,649 " 58 "

Megjegyzendők tájékozás végett a következők, u. m.

a) A bevett 200 frt magyar földhitelpapir, a külön álló „Természettudományi díjalap” tulajdona, mi évenként növekedik tőkésítés útján.

b) A 2-dik pont alatti 1,155 frt urbéri papiros gyűlt a következő módon, u. m.

aa) Két új alapító: u. m. Veress Ferencz és Mozel Antal urak adtak be külön-külön 100—100 forintos urbéri kötvényt együttvéve 210 frt — kr.

bb) Öt régi alapító kicserélvén magán kötvényeit, beadtak 892 frt 50 kr.

cc) Egy részvényes még fizetetlen volt 20 frtban beadott urb. papirban 52 frt 50 kr.

c) A II-ik főpont 3-ik alpontja alatt levő 10,013 frt 23 kr. készpénz mint az 1865-ről átjött 3,571 frt 84 kron kívül, kizárólag 1866-ban begyűlt összeg, az alább részletezendő forrásokból gyűlt, u. m.

1) Tőkéik kamataiból összesen	*)	6521	frt	74	kr.
2) Szelvény kamatokból		563	"	78	"
3) Részvény pénzekből általában	**)2608	"	25	"	"
4) Egyszer mindenk. gyűlt adom.		27	"	5	"
5) Kerti jövedelemből		126	"	66	"
6) Bécsértélt érmekért ezüst pénz		115	"	75	"
7) A conservator számára valakitől		50	"	—	"

Ezen részletezett összegek főösszege teszi

a 3 pontbeli 10,013 " 23 krt.

Megjegyzendők továbbá a következők:

*) A 6521 frt 74 kr. kamat-pénzben van:

a) A múlt évről átjött bevárandott kamatból 1937 ft 22 kr.

b) Az 1866. szülő kamatból pedig . . . 4,584 " 52 "

A két összeg főösszege teszi a . . . 6,521 " 74 "

**) A 2608 frt 25 kr. részvény-összegekben van:

aa) Az 1865-ről átjött bevárandó részvény-összegekből 1391 ft — kr.

bb) Részvény kiegészítésül szolgáló pótlék 70 frt, mi tőkésítettik.

cc) Előre fizetett részvény pedig 50 frt.

dd) És így 1866-ra fizetett részvény-pénz csakis 1,047 ft 25 "

ee) Ideiglenes tőkésítésből részvény-pénz 50 frt.

Ezen öt pont alatti összegekből áll a 2,608 frt 25 kr.

III. Az 1866-ik év folyama alatt kiadattak pedig:

1. A névleg 28,894 frt és 51 krnyi tőke összegét jelző „alapítványi magán kötvényekből“ urbéri papírral lett befizetés következtében, öt alapítónak kiadatott; 855 frtról szóló.

2. Készpénzül kiadatott, a) forgalmi bankóban: 12,425 frt 12 1/2 kr. b) Ezüst pénzben pedig: 115 frt 50 kr.

Az 1866-ban kiadottak összege: 13,395 frt 62 1/2 5 kr.

Megjegyzendő azonban, hogy a forgalmi bankóban kiadott pénzből az igazgató választmány rendelkezése, az „arany-alap“ nevelése tekintetéből 49 db arany vásároltatott 395 frton.

Továbbá a „Berde-alapítványi“ könyvecskébe tőkésítették az 1866-ik évben 4 frt 60 kr. E két összeg ha bár kiadatott mégis tevőleges vagyona az egyletnek.

A bevételekből kivonva a kiadásokat, a mérlegezés következtében kijön, hogy:

IV. Az 1866-ik év végén volt az egyleti pénztárban:

a) Magyar földhiteli papir együtt . . .	700 ft — kr.
b) Nemzeti kölcsön kötvényben . . .	210 „ — „
c) Urbéri kötvényben . . .	11,875 „ — „
d) Kölcsön kiadott pénzr. kötv. . .	155,395 „ — „
e) Alapítványról szóló mag. kötv. . .	28,039 „ 51 „
f) Készpénzben pedig . . .	1,044 „ 44 ¹ / ₂ k.

Ezeknek főösszege: 197,253 „ 95¹/₂ „

V. Végre „bevárandók“ lennének a következők, u. m.

1. Kölcsön levő tőkék kamataiba . .	5,058 ft — kr.
2. Alapítványi tőkék kamataiból . .	4,888 „ 41 „
3. Részvényekből 1861-től 66. végeig .	5,325 „ — „

A bevándók: . . . 15,271 „ 41 „

Megjegyzendő:

a) A „magán kötvényekben levő alapítványok“ után, a mint a 2-dik pontban látható, „kamat-hátrálék“ van: 4,888 ft 41 kr. Miután azonban a 28,039 ft 51 krnyi tőkéből több, mint 9,000 ft csak „névleges“ összeg, mire számítani nem lehet, az azon összeg után hátrálékban levő 2,465 forintnyi kamatot is az a sors éri.

b) A 3-dik pont, a „részvénybeli hátrálékok“ összege 5,325 ft. Ezen összegnek nagy része, fájdalom! még per útján sem lesz fölvehető.

Ime tisztelt közgyűlés! mily nagy összegek a bevándó hátrálékok, s mily kevés reményt lehet hozzájuk kötni. Ennek tudata valóban keserű érzést ébreszt bennem. S míg egyfelől tisztelettel hajlok meg egyletünk azon nagyra becsült tagjai előtt, kik vagy befizették ajánlataikat, vagy időnként rendre fizetgetik, addig másfelől fájdalmas részvétellel vagyok azok iránt, kik tiszta szándékkal aláírtak; de a sors csapásai miatt képtelenné lettek a fizetésre. Azokra pedig, kik aláírtak és képesek is fizetni, de daczára a többszörös felszólításnak, semmit nem fizetnek, mondja ki a tisztelt közgyűlés a maga ítéletét.

Az eddig eléterjesztett „pénztári kimutatás“ az 1866-ik év végéig szól és az a választmány által meg is vizsgáltatott. De az 1867-dik évi jan. 1-től a mai napig különbféle „bevételei“ és „kiadásai“ is voltak az egyleti pénztárnak, például:

A) Az 1866-dik évről 1867-re átjöttek a következők, u. m.

a) Magyar földhitel papirban az egyleté . .	500 ft — kr.
A természettudományi díjalapé . . .	200 „ — „
b) Nemzeti kölcsön kötvényben . . .	210 „ — „

- c) Urbéri kötvényekben 11,865 ft — kr.
 d) Kiadott pénzről kötvényben 155,395 " — "
 e) Befizetetlen alapítványi kötv. 28,039 " 51 "
 f) Készpénzben pedig 1,044 " 44½"

B) Az átjöttökhöz gyűlt a mai napig, azaz: 1867 febr. 11-ig

1. Magyar földhitel papirban, a természet-
tudományi díjalapra vásárolva 200 " — "
 2. A muz. kertbe benyuló telek megvásárol-
hatására, kölcsönképpen 800 " — "
 3. Kamatokból és részvényekből begyűlt együtt 2,159 " 59 "
 4. Alapítványi tőke-törlesztésre befizettetett 105 " — "
 5. Kerti jövedelem czim alatt befolyt 15 " — "
 Ellenben kiadattak 1867 január 1-től febr. 11-ig a követ-

kezők, u. m.

- aa) A „természettud. díjalap” számára készpénz 200 " — "
 bb) A muz. kertbe benyuló telek megvásárlására 777 " — "
 cc) Az „arany-alapnak” tartozó 15 db arany
árába 90 " 90 "
 dd) Rendszeres fizetésekre és választmányi utal-
ványokra 1,620 " 32⅔ "

A kiadottak főösszege 2,688 " 22⅔ "

Ezek szerint a „bevételt” és „kiadást” ha mérlegezzük, ki-
jön, hogy a mai napon, azaz:

Az 1867. február 11-kén van az egyleti pénztárban, még
pedig:

1. Az egylet pénztárában:

- a) Magyar földhitel papirban külön 500 ft — kr.
 b) Nemzeti kölcs. papirb. 200 frt azaz 210 " — "
 c) Urbéri kötvényekb. 11,300 frt azaz 11,865 " — "
 d) Kölcsön adott pénzről kötvény 155,150 " — "
 e) Ideiglenes tőkésített kötvényb. 145 " — "
 f) Alapítványról szóló mag. kötv. 28,039 " 51 "
 g) Készpénzben pedig 1,425 " 21 "
 h) A Berde-féle alapítványi könyvecskében 30 " 60 "

A pénztári főösszeg 197,365 " 32 "

2. A természet tudományi díjalap vagyona:

- aa) Magyar földhitel papirban külön 400 ft — kr.
 bb) Kisegítő pénztári könyvecskében 76 " 4 "

A természet tud. díjalap egész vagyona tehát 476 " 4 "

Tájékoztató megjegyzendő: Jóllehet a „pénztári készletet
mutató főpontnak g betűje alatt láthatólag a pénzkészlet 1,425
ft 81 kr; de miután a megvásárolt telek árában, kölcsönképpen

800 frtöt vett fel a pénztár, jelenleg azon kölcsönvett pénz le-
törlesztendő lévén, valósággal csak 625 frt és 81 krja van a
pénztárnak.

Végre az elősoroltaktól egészen elkülönítve kezeltek az
egyletnek ugynevezett „arany-alap“-ja, bátor lesznek annak állapot-
ját is előterjeszteni. Ugyanis:

Az „arany-alap“-nak volt:

1. Az 1866-ik év elején, kötvény mellett kölcsönre adva
350 db aranya.

2. Az 1866-dik év elején készletben, természetben 21 db
aranya.

3. A főpénztár 1866-ban adott az arany-alapnak 79 darab
aranyat.

4. Kamatból gyűlt be 1866 folyama alatt 21 db arany.
S így 1866 végén volt az arany-alapnak 471 db aranya.

Ellenben az 1866-ik év folyama alatt kiadatott:

a) Kamatozó kölcsönre kötvény mellett 100 db arany.

b) A főpénztárnak ideiglenes kölcsönbe adatott 15 darab
arany.

Tehát kiadatott összesen: 115 db arany,

De a kölcsön adott 100 db aranyról be is vétetett a 100
aranyos kötelezvény, következőleg:

A) Az 1867-dik évre ájtott:

1. Kölcsönre adott aranyokról kötv. . . . 450 db arany.

2. Készletben, természetben 6 " "

3. A főpénztártól viszszaárólag 15 " "

4. Kamatba gyűlt 1867. febr. 11-ig 3 " "

S miután a főpénztár vissza is fizette a 3-ik pont alatt
jelelt 15 db aranyat,

Az arany-alap vagyona 1867 február 11-kén 474 darab
arany.

Hátrálék kamatbeli bevándója pedig 12 db arany.

Ezek után, tisztelt közgyűlés azon reményben zárom be je-
lentésemet, hogy talán a sok keserű mult és kínzó jelen után egy
jobb jövő is virul mindnyájunkra, s akkor a közintézeti pénztár-
nokoknak sem lesz okuk a feljajdulásra.

Kolozsvártt, febr. 11-kén 1867.

Bányai Vitális,
muz.-egyleti pénztárnok.

Határozat. Megnyugvással tudásul vétetik.

V.

Jelentetvén, hogy a muz. igazgató betegség miatt meg nem jelenhetett, olvastatik béküldött jelentése, mint következik:

Tisztelt közgyűlés!

A mult évi közgyűléskor gyűjteményeink anynyira megközelítették vala az ez idő szerint és körülményeinkhez képest lehető végleges behelyezést és elrendezést, hogy átalánosságban most is akkori jelentéseimre hivatkozhatom. A régiségek és természetiek a kertben, a muzeum főépületében, a könyvek és kéziratok a városi bérlett helyiségekben vannak elhelyezve. Nemkülönben ismételnem kell azt az aggodalmat, hogy helyiségeink a naponként szaporodó tárgyak befogadására szűkek kezdenek lenni. Csak hogy szűk voltok most már nem csupán aggodalom, hanem egyenesen nyomasztó tény képében jelenik meg. Nagyon és egyszerűre siettette ez állapot beállítását az a magában igen örvedes körülmény, hogy néhai gróf Bánffy Dénezs most már hasonlókép boldogult özvegye végrendeletében 51 darab jeles olajfestményt hagyván muzeumunknak, azoknak a már eddig birtokunkban volt 7 darab festménnyel együtt a természetiek tárának ideig-óráig üresen maradt falrészein kellett helyet adnunk, hogy szemléltetésök ki tudja mennyi ideig hátráltatást ne szenvedjen. Már pedig a kérdéses helyekre a természeti tárgyak részint kiegészítetlen, részint rendezetlen osztályai elhelyezésére minden órán szükségünk lesz; nem tekintve azt az esetlenséget, a mely ily különböző nemű tárgyaknak egy terembe zsufolásából származik. Bátor vagyok hát a t. közgyűlés figyelmét e baj elhárítását lehetségessé teendő módokra irányozni és felkérni.

Áttérek ezennel a természetiek tárá különösen illető tények részletes ismertetésére. A felső nagy terem eddigelé még szabad falát egy készülöben levő nagy szekrény fogván rövid időn betölteni, és rendszeres elhelyezésökre várakozó tárgyakat befogadni, az állatok osztálya két legfelsőbb osztályaiba tartozó tárgyakkal lesz az egész terem megtöltve. Ide tartozó készletünk statistikája: Az emlősök gyűjteménye számlál 51 példányt, ezek között honi 49 példányt, szaporodott 8 példánnyal. A madarak gyűjteménye számlál 268 fajt 613 példányban, ezek között 246 honi faj, szaporodott gyűjtés által 50 fajjal, vásárlás által 63-, csere által 3 fajjal. A madártojás-gyűjtemény számlál 102 fajt 320 példányban, szaporodott 14 fajjal. A legutóbb említett gyűjtemény alkalmából kénytelen vagyok kötelességemnél fogva tu-

domására juttatni a t. közgyűlésnek, hogy még egy más és alig kisebb jelentőségű tojás gyűjteménynek is volt birtokában a muzeum, melyet Kertész László hazánkfia Magyarországról volt szíves küldeni. Ezt a gyűjteményt gr. Lázár Kálmán elkéré ad fideles manus oly czélból, hogy muzeumunk számára tudományosan megnevezze és elrendezze. Ajánlatát el kellett fogadnom, mivel akkoriban sem szakemberünk, sem segédkönyveink és képeink e nemből nem voltak. A történet átadásnak már ma 4-dik esztendeje foly, és még sem vissza nem kaptuk a gyűjteményt, sem tudósítást nem bírnak nyerni hollétéről vagy sorsáról több ízbeli sürgetésünkre a tisztelt gróf urtól. Talán, a mi nekünk nem sikerült, sikerülni fog az ezennel értesített közvéleménynek.

Tessék már lesétálni velem az alsó termekbe, legelsőbbben is a kelet felőli szélsőbe. A felülről világított terem északi rövidebb falát a lefolyt évben készült üveges szekrény foglalja el, melyben a hullók és halak osztályai vannak elrendezve és kiczedulázva. A gyűjteményben van:

Kígyó, gyík és béka 52 üvegben, ezekben valamenynyi honi faj, ezenkívül 12 szárított, köztök 1 honi példány.

Hal 91 üvegben, ezekben 5 honi, azonkívül 7 szárított faj, közte 3 honi,

Férgek s más alsóbb rendű kizárólagosan tengeri állatok 85 üvegben, ezeken kívül 52 szárított példány.

A pille-gyűjteményről, mint a mely újabb példányokkal nem szaporodott, csak az a megjegyzésem, hogy az alsó terem kissé nyirkos lévén, a példányokat kivált a földhöz legközelebbi fiókok-bélieket a penésztől félthetni. A gyűjteménynek közszemléletre ki nem tett része 45 fiókot foglal el, és a közgyűjteményben semmikép nem szerepelhető régi szekrényekből az újakba átköltöztetése a példányoknak tetemes időt és munkát vett igénybe a múlt év lefolyta alatt.

A rovarok osztályából egyetlen-egy jelentékenyebb gyűjteményünk, u. m. a bogarak (coleoptera) dr. Tauschernél van Magyarországon, mint a ki pontos meghatározásukat elvállalni szíveskedett.

A csiga-gyűjtemény gr. Bethlen Ferencz adományával szaporodott 41 szép és legnagyobbára látványos példányban.

A rák-gyűjtemény is össze van állítva és számlál 100 példányt szárítva!

A pók-gyűjtemény ellenben, jóllehet a múlt év folytában tetemesen szaporodott, kiegészítésre, szekrényre és helyre vár. Az állattanban oly fontos szerepet játszó csontvázak gyűjteménye meg

van kezdve és számlál: 5 emlős-, 6 madár-, 1 hullő egész vázat, 15 emlős-, 38 madár koponyát, 14 madár-mellesontot.

A mi a lajstromozást illeti: elkészült a madár-gyűjtemény rendes lajstroma; az emlősök és végre a feles madarak, illetőleg bőrök jegyzéke ellátva a csere-rovatokkal, az utolsó lajstrom szerint a cserepéldányok száma 42.

Legsűrűtöbben és legközvetlenebbül érezteti magát a hely szűke növénytani gyűjteményeinket tekintve. „A veréb talált házat — a költő királyként — és a fecske fészket magának, melybe helyeztesse az ő fiait;“ de a mi herbariumunk fasciculusai csak más tárgyaktól üresen maradt polczokat foglalnak el ideig-óráig, és így is szétosztva a közelebből leírt teremben, a dolgozó-szobában és az előcsarnokban. Mikép lehessen segíteni ezen a szegénységen, javaslatot nem bírok adni, de hogy elébb-hátrább segíteni kell, az bizonyos. Legyen azért szabad az ide vonatkozó egykori terv nélkülözhetetlen feltételeit a t. közgyűlés figyelmébe ajánlanom. A régiségtárbeli gyűjtemények a szó teljes értelmében egymás hátán vannak és jó móddal való szemléltetésüket nem csak az akadályozza, hanem a nézők számára hagyott helynek is alkalmatlanul szűk volta. Már pedig kedvező kilátás van rá, hogy régiségi és ritkasági tárgyaink a legközelebbi időben igen számos és jeles tárgyakkal szaporodhatnak, melyek már magok is egy legalább hasonló nagyságu helyiséget vennének igénybe. Ez egy, a mihez hozzájárul az, hogy képesarnokunknak is a természetrajzi termekből okvetetlenül ki kell költöznie, hogy oda tartozó feles tárgyaknak helyet adjon. A következő az, hogy az archaeologiai és ezzel természetes kapcsolatban levő szépművészeti tárgyak számára egy alkalmas és illő terjedelmű külön helyiség kell. Egy ilyennek megszerzése esetében aztán a régiségek mostani terme növénytani gyűjteményeinket czélszerűen és kényelmesen használhatólag befogadhatná és hontalanságuktól menthethetné. E gyűjtemények jelen állapotát és létszámát kellőleg és számadásokkal ezuttal ismertetni lehetetlen; minthogy tetemes munkát és húzamos időt kívánó lajstromozásuk még csak mintegy félig van végrehajtva, s míg a hátralevő fele meg lenne, elég idő marad a helyiséget illető terv megfontolására, és szabadjon reményleni létesítésére is. Az eddigi munkálatok eredménye csak annyit, hogy a lajstromozott speciesek száma az 5000-et, a példányoké a 20,000-et meghaladja.

Az alsó közép terem, mint már tudva van a t. közgyűlés előtt, a tulajdonkép ugynevezett ásványtani, tudományos műszóval *oryctognosiai* gyűjteményeket foglalja magában. A mi e gyűjtemények szaporodását illeti, a b. Józika Lajosné urhölgy által

ajándékozott, 700 darabot meghaladó ásvány-gyűjtemény apró darabokból áll ugyan, de a cserére szánt gyűjteményt jókorán megnevelte. Továbbá Kápnikbánya, Nagyg és Offenbánya vidékéről bányahivatalok és magánosok részéről ajándékozott ásványok példányszáma a 200-at megközelíti.

A nyugati alsó terem a geológiának és palaeontológiának van szánva, és butorzása, valamint a gyűjtemények elrendezése és kirakása a lefolyt évben egészen bevégeződött. A mi a mult évi szaporodást illeti, tetemes részét teszik a Pávai Elektől Alvincz és Zám között gyűjtött kőzetek és kővületek, melyeknek darab száma a 2500-at meghaladja. További szaporítások a fennebb megnevezett bányahivataloktól küldött kőzetek több, mint 300 példányban. A b. Huszár testvérektől és Kremnitzky Jakab urtól ajándékozott kénés kőzetek a Kelemen havasról, melyeknek száma a hozzájuk járuló, topliczai bazalt és trachyt kőzetekkel együtt a 100-at meghaladja. Még nagyobb számban szaporodtak a kővület példányok Hunyadmegyéből, több mint 1600 darab, melyeket Buda Elek, Torma Zsófia, Lészai János és Pávai Elek gyűjtöttek. A kolozsvári határról Pávai Elek gyűjtött több, mint 1400 példányt, melyek azonban sem meghatározva, sem kiállítva még nincsenek. Végre ugyancsak Pávai Elek gyűjtött mult nyári utazása alkalmával 75 példány kőzetet és kővületet.

Áttérek most a növények eleven gyűjteményére, vagyis a kertre, ennek ügyében is nagy lépést tettünk előre a lefolyt éven: meghatároztuk ugyanis, mit jelentsen a muzeum kertére nézve ez a kifejezés: fűvészkert. Ne tessék se csekélyleni, se mosolyogni rajta. Fűvészkert egyike azoknak a fogalom neveknek, a melyek minden ember száján forognak, de a melyek alá foglalt képzet csak kivételesen, bár két egyénnél is ugyanaz; oly különböző dolgoknak szoktak adni botanicus-kert nevet, pl. hasonlitsa csak össze valaki a kolozsvári külső-monostorútczai botanicus-kertet a bécsi Belvederivel, ezt a Schönbrunnival, ezt végre a boroszlóival, hogy nem kis munkába került a megállapodás azon, hogy ama különböző dolgok közül, melyekben csak az a két közös jellemvonás van, hogy mindenik kert és mindenikben a növények mellett etiquettek vannak, melyeknek a mintájára alakítsuk a mi kertünket. Hoszszas tanakodás és vitatkozás után az a nézet győzött, hogy valamint muzeumunk többi gyűjteményének az a fő feladata, hogy a haza termékeit ismertessék, ugy a muzeum kertjének is a kis haza florája képét kell viselnie kiválólag és elérhető teljes mértékben. E feladatot természetesen csak lassan-lassan lehet teljesíteni, mindazáltal hízlekedem magunknak, hogy a kezdet meg van téve és minden előkészületek ugy ren-

dezve, hogy az eredmény felé ernyedetlen munkával és félbeszakadatlan haladással közelíthetünk. Még csak egy van hátra, a miről, mint a muzeum évkönyvei kiadója, értesítnem kell a t. közgyűlést. Le van téve a gyűlés asztalára az évkönyvek 4-dik kötete 1 füzeté, melyről bátran állíthatom, hogy egyetlen-egy lap sincs, mely vagy a tudománynak, vagy hazánk ismeretének különösen előmozdító szolgálatot ne tenne. Szerkesztésében az eddigelé követett modort megtartva, csak annyiban szaporítottam a munkát, hogy a számos külföldi tudományos társaságok többször kifejezett kíváncsiának engedtem és a füzetbe foglalt értekezések elemző kivonatait német nyelven a főmunkától megkülönböztetett lapozás által elkülönítve a füzethez ragasztottam. A kivonatok készítése az egyletnek semmi költségébe nem kerül, nyeresége pedig muzeumunk tudományos munkálatai iránt világszerte gerjesztett figyelem lesz.

Határozat. Megnyugvással tudásul vétetik.

VI.

Olvastatik a könyvtárnok jelentése a könyvtár gyarapodásáról és állásáról, mint következik:

Tisztelt közgyűlés!

A nyilvános könyvtárak ügye iránti érdeklődés és áldozatkészség egyik legbiztosabb jele a nemzetek műveltségi fokának. A hol újabb, meg újabb közkönyvtárak nyílnak, a hol a közönység részvéte azokat folyvást ápolja, ott a nemzeti művelődés erőben és terjedelemben gyarapodik, ott a tudomány és felvilágosodás vívmányai a nemzet szellemi és anyagi haladását biztosítják; a hol a közkönyvtárak szükségét vagy nem is érzik, vagy a létezők iránt részvéttelenséggel, közönyösséggel viseltetnek, ott a tudatlanság és sötétség s ezzel együtt a lelki és testi szolgátság hazája van.

A nemzeti művelődés szükségének érzete alapította Erdélyben nemzetünk úgy szólván öszszes értelmiségének önkénytes áldozataival muzeumunkat s ezzel együtt országos közkönyvtárunkat, s az a lankadatlan részvét, melylyel honfiaiink és honleányaink ezen intézet iránt viseltetnek, világos bizonyossága annak, hogy nemzetünk a kor parancsoló irányát, mely a nemzetek minél általánosb műveltségét sürgeti, komolyan fölismerte és föladatát mélyen érezi.

Egyesek áldozataiból alapított könyvtárunk, melynek tavalyi létszáma 23.082 kötetet tett, a múlt évben adományok útján

1839, vétel útján 444, összesen 2283 kötettel 25,365 kötetre gyarapodott. Az adományok legnagyobb és legbecsesebb részét teszi néhai özvegy gr. Bánffy Dénezsne 1200 kötetből álló hagyatéka, mely a külföldi, különösen francia irodalom marandó becsű jelesebb műveiből van válogatva, s valamint beltartalmával, úgy csinos és díszes kötéseivel egykori tulajdonosa finom ízléséről tanuskodik. E mellett ki kell még emelnem a vajdahunyadi szent-Ferenc-rendi convent adományát, szent Ágostonnak Pécsi Lukács által fordított s Nagy-Szombatban 1591-ben nyomtatott elmélkedéseit, mely munka egyike a XVI-ik századi magyar nyomtatványok legkritikábbjainak, s ezekben gazdag gyűjteményünk jelesebb darabjai közt méltó helyet foglalhat.

Kézirattárunk a múlt évben adomány útján 10 kötettel szaporodott. Ezek legbecsesebbike a Bod Péter latin Ecclesiastica historiójának egészen a szerző saját kezével irt, fájdalom! csak harmadik és utolsó kötete; az egyetlen, bár csonka, eredeti példány, melynek létezéséről tudomásunk van, intézetünk nmlgu elnöke gr. Mikó Imre ajándéka. Oklevél-gyűjteményünk gyarapításához több adományozó összesen 150 darabbal járult, melyek csaknem kivétel nélkül Erdélyre vonatkoznak. Ezek fele, u. m. 75 darab mind székelyföldet illető oklevél, b. Orbán Balázs, 50 darab pedig, mind a kolozsvári ötvöscséh multjára vonatkozó, a czéh legrégibb két jegyzőkönyvével együtt, Koncz József helybeli aranyműves ajándékából jutott birtokunkba.

Könyvtárunk fennebb kimutatott létszámán kívül van még birtokunkban 5482 darabra menő többszörös példány. Ezek betűrendes czimtarának kinyomatása el van határozva, s a nyomtatott czimtar rövid időn meg fog jelenni. Intézetünk érdekében áll e felesleg példányokat csere vagy eladás útján minél hamarabb értékesíteni; mintán a mult évi adományokkal könyvtári szobáink minden felhasználható helye csaknem teljesen el van foglalva, s a jövő évi kilátásban levő tetemesebb gyarapodást csak úgy lehetek képes elhelyezni, ha a felesleg példányok által jelenleg elfoglalt szoba egészen vagy legalább részben megürül.

A birtokunkban levő összes könyvek szekrényekbe föl vannak állítva, czimeik a betűrendes alapezimtarba be vannak igaztatva. A szak-czimtar, a már megkezdett helyczimtar elkészítése és befejezése jövő évi legsürgetősb teendőm lesz. A kéziratár czimtarozása ez évben anynyira haladt, hogy ezen nagybecsű gyűjteményünk minél részletesebben leíró czimtarát még ez évben elkészíthetem. Terjedelmes oklevélgyűjteményünk rendezése és regisztrálása fog még legtöbb és legkitartóbb munkát kívánni; ezen gyűjteménnyel foglalkozni eddig csak anynyira érkezhettem, hogy

gazdag tartalmával megismerkedvén, a kutatni és tanulni kívánóknak a szükséges utasításokkal szolgálhatok.

Olvasó szobánk, melynek számára intézetünk költségén 20 külföldi tudományos folyóirat volt megrendelve, a hazai szerkesztők és kiadók szívesességéből pedig 28, részint tudományos, részint politikai és szépirodalmi lap és folyóirat járt, a látogatók számára nézve nem mutathat ugyan föl különös gyarapodást, — minek egyik oka bizonyosan abban is fekszik, hogy külön olvasó-s a könyvtár-tiszti munkák számára külön dolgozó-szobával nem rendelkezhetünk —: de mégis örvendetes jelenségül jegyezhetem meg, hogy ez évben az ifjabb nemzedék, a helybeli főiskolák érettebb koru növendékei közül számosabban használták könyvtárunkat tudományos ismereteik gyarapítására, mint az előbbi évek bármelyikében.

Hogy gyűjteményeinket irodalmi munkássággal foglalkozó helybeli szakférfiaink gondosan használták, az általok kiadandó munkák igazolni fogják; különösen oklevéltárunk gazdagságát fényesen ki fogják tüntetni a magyar tudományos akadémia által közelebb kiadandó „Török-magyar kori állam-okiratok“ kötetei, melyekben oklevélgyűjteményünk számos és nevezetes fontosságú eredeti oklevele fog napvilágot látni.

Könyv- és kéziratárunk folytonos gyarapodását tekintve, lehetetlen a tisztelt közgyűlés figyelmét a jövő szükségére ismételve föl nem hívnom! hogy t. i. mindinkább szűknek mutatkozó ideiglenes könyvtári szállásunk helyett maradandó s egyenesen e célra rendezendő tulajdon épületről gondoskodni méltóztassék. Nem hallgathatom el egyszersmind azt a kisebbszerű, de lényeges hiányt is, hogy a könyvek köttetése a könyvtári ezer kétszáz forint évi általányból, — melyet nehéz pénzügyi viszonyaink miatt az idejé költségvetési terv 200 forinttal volt kénytelen kevesebbre szállítani, — évenként csak egy pár száz forintot is alig lehetvén fordítani, könyveink nagyobb része, részint kötetlenül, fűzve, részint avult rongyos kötésekben áll, mi nem csak a célszerű kezelést és használást, de a jó karban tartást is tetemesen nehezíti.

Ismerve pénzügyünk állását, nem ringathatom ugyan magamat abban a reményben, hogy a tiszt. közgyűlés e bajokon, bár a legszívesebben óhajtáná is, rögtön segíthessen: de annyit mégis bátor vagyok kérni, hogy ha a kénytelenség idejé költségvetésünknek éppen a könyvtárra vonatkozó tételét leszállíttatni parancsolja, méltóztassék a leszállítást csak mint ideiglenes intézkedést fogadni el és léptetni életbe.

Tisztelt közgyűlés! Intézetünk minden rendű alapítói és pártolói, igazgató választmánya és tisztviselői megtették ugyan kötelességöket, ha nemzeti életünk közelebbmult szomorú éveiben intézetünket, nemzeti műveltségünk egyik irányadó, világító tornyát megalkotni, fentartani és nehéz viszonyaink közt is emelni törekedtek: de hogy intézetünk ne csak fennállhasson, hanem az alapítói által kitűzött magasztos célét elérhesse s azt a díszes állást is kivívhasssa, mely egy nemzeti intézetet méltán megillet, arra ezentul, minél inkább fejlődnek és gyarapodnak gyűjteményeink, annál több erő, munkásság és áldozat kívántatik. A mit egyesek áldozataival kivinni bajosan sikerülhet, azt a nemzet akarja s öszszes ereje könnyen végrehajthatja. Adja az ég — s ezt hazánk már-már derülni kezdő jobb korszaka hajnalán merhetjük is reményleni — hogy intézetünk, melynek gondjai és terhei eddig csak néhány száz buzgó hazafi vállain feküdtek, mint az újra éledendő szabad magyar haza közérővel ápoltt közvagyonna, szélesebb alapon, újabb, elevenebb életerőben viruljon fel.

Szabó Károly.

Határozat. Megnyugvással tudásul vétetik.

VII.

Olvastatik a régiség- és éremtár örének jelentése a keze alatt levő gyűjtemény gyarapodásáról és állapotáról, mint következik.

Tisztelt közgyűlés!

A mióta most esztendeje szerencsém volt régiség- és éremtárunk állapotáról jelentésemet a t. közgyűlés elé terjeszteni, e gyűjteményünk állapotában oly új mozzanat állott bé, a mely kényszerít eltérni eddigi szokásomtól, és jelentésemet két szakaszra osztani, a melyek egyike csak a régiségtárt, másika csak az éremtárt fogja tárgyalni.

A mult évi jelentésemben kimutattam volt, hogy régiség- és ritkaság-gyűjteményünk 1701 darabot foglalt magában, ezekhez gyűlt az 1866-ik év lefolyta alatt 56 adományból 163 darab, két vásárból 31 darab öszszesen 194 db, úgy, hogy 1866 végén gyűjteményünk 1895 darabból állott.

Az újonnan gyűlt tárgyak közül különös figyelmet érdemelnek a következők:

Kastaly István maros-portusi főmázsa-mester urtól, a ki nagyon buzgó gyűjtője az ottani gazdag lelhelyen még most is

évenként nagy számmal előforduló római régiségeknek, egy igen érdekes mérlegtöredéket bronzból, és egy néhány cserepet kapunk, mind Portusról valót.

Miksa György urtól egy kardot, a melyet nem anynyira külalakja és régisége, mint a hozzá kötött történelmi emlék ránk nézve igen érdekes és becses ereklyévé teszen; az adományozó urnak sikerült nagy fáradsággal az erre vonatkozó adatokról írásbeli hiteles bizonyítványt is szerezni.

Klir János muzeumi állattári felügyelő 8 igen szép bronz régiséget hozott, az u. n. bronz-korból, a melyeket Szendrőn a Sajó medrének takarítása alkalmával találtak.

Gróf Eszterházy Mihály 5 darab feliratos követ szállított be Kaplyonból.

K. Várady Ádám ur ajándékozott egy igen érdekes mentegombot ezüstből, a mely makk alakjára van készítve, kétfelé nyílik, és mindenik üregében válaszfalak által ismét négy-négy osztályra van osztva. Hihetőleg egyuttal parfüme tartóul is szolgált.

Héczey Lajos urtól nyertünk egy Sztolnán talált igen érdekes cserép urnát, a mely a kiásásnál, fájdalom egy kissé szenvedett.

Néhai Koncz József kolozsvári ötvös és metsző egy érdekes pecsét-gyűjteménnyel szaporította gyűjteményünket, e pecsét-gyűjtemény 19 táblára van felragasztva.

Nagyon érdekes darabok még egy bronz csákány Istvánffy István urtól, 4 darab kőfaragvány az erdélyi főkormányshéktől, egy barbar cserép edény Veress Ferencz urtól és egy római mécses cserép Sinczky Gábor urtól, érdekesek azért, mert Kolozsvárt találtak.

A vásárlásokból egy néhány igen csinos gyűrűt és apró bronz régiséget szereztünk.

Ha a részletezést nem folytatom tovább, az nem azért van, mintha a többi adományoknak is meg nem volna a magok becsé és érdeke, hanem azért, mivel jelentésem köre nem engedi meg, hogy a bejött tárgyak egy teljes lajstromát szőjjem belé. Csak gyűjteményünk általános jellemzésére legyen szabad egy néhány szót szólnom.

Régiségtárunk mindössze 7 fennálló és 2 lapos asztali szekrényben van elhelyeztetve; e szekrények közül az egyik fennálló csupán 20 db régi löfegyverrel lévén elfoglalva, a másik dombozművek számára dölt polczokkal lévén készítve, hasonlóképpen nem vehet fel többet, mint 20 dbot, e 40 darab levonása után 1855 db 5 szekrényben kell hogy találjon helyet magának, a minek következménye az, hogy noha a lehetőségig sok arra való

tárgy szabadon van kiállítva, mégis a szekrényekben oly tömötten állanak a tárgyak, hogy sem kényelmesen szemlélni, sem a létszám felől áttekintés útján hozzávetőleges fogalmat alkotni nem lehet. Anynyi bizonyos, hogy bármely más muzeumban éppen ezek a tárgyak legalább is két anynyi helyiséget és tért foglalnának el. A menyinyiben ez az összeszesorult volta a gyűjteményi tárgyaknak útjában áll a kiállítás csinos elrendezésének és aránylag szegénynek és kisszerűnek tünteti fel gyűjteményünket a szemlélő előtt, még könnyen tűrhető volna; de van e bajnak még egy más komolyabb következménye is, azt t. i. hogy nem engedi a tárgyak valódi tudományos elrendezését. Ugyanis azt kívánja minden szakértő, hogy a régiségi tárgyak a hajdankor polgárisult nemzetei szerint ethnographiailag el legyenek különítve, legalább is ez öt osztály szerint: barbar, görög, római, középkori, ujkori tárgyak; a barbarok közt a valóságos barbar, azaz a kezdetlegesség legalsóbb fokán álló nemzetek emlékei ismét külön legyenek választva a mivelődés már meglehetősen magas fokáig eljutott kelták bronz emlékeitől, a magas miveltségű Egyiptomiak emlékei ismét külön legyenek választva s így tovább. Éppen úgy kívánatos, hogy pl. a magán-életre vonatkozó régiségek, mint házi eszközök, az isteni tiszteletre vonatkozó tárgyak, a művészet történelmére adatokat szolgáltató emlékek a gyakorló művészet egyes ágai szerint stb. mind megannyi külön osztályokba legyenek sorozva. Mindez nálunk lehetetlen, mert egyfelől nincs anynyi helyünk és szekrényünk, hogy ezt az osztályozást következetesen keresztül vihessük, másfelől nincs egy-egy osztályba tartozó anynyi tárgyunk, hogy sok osztályt állíthassunk bé, noha gyűjteményünk az elősorolt osztályozás minden ágába tartozó legalább egy néhány tárgyat tud felmutatni. Egyelőre tehát be kell érünk azzal, hogy a kiállításban legalább némi rendet kövessünk és a tárgyak ne látszassanak éppen minden rendszert nélkülöző szeszélyes vegyületbe öszszehányva. Csakis ezt a czélt tűzhettem magam eleibe az elrendezésnél.

A mi a gyűjteményünket alkotó tárgyak tudományos becseit illeti, sajnálandó, hogy a legnagyobb részről csak egész általánosságban tudjuk a lehelvét; megtalálásának részletes körülményeiről igen kevésnél van kimerítő tudomásunk, pedig a valóságos tudományos hasznosítása az ilyszerű gyűjteményeknek különösen attól a feltételtől függ, hogy minden tárgyról apróra tudjuk meg, hol, mikor, mi módon és mily körülmények közt találták; sőt magának a tárgy mivoltának a meghatározása sokszor csak azáltal válik lehetségessé, hogy mindezekről alapos és hiteles adataink vannak. E tekintetre eddigelé kevés figyelmet

fordítottak azok a hazafiak, a kik különben eléggé meg nem hálálható buzgalommal és sokszor meglehetősen áldozatokkal is igyekeztek muzeumunk számára régiségeket gyűjteni. Remélhetjük azonban, hogy ha a tervezett régészeti bizottság megkezdheti kifelé ható működését, e tekintetben jövőre nem lesz többé panaszkodnunk.

Noha, a mint mondtam, eléggé meg nem köszönhetjük azoknak a hazafiaknak a nagylelkűségét, a kik becses adományaikkal gyűjteményünket folytonosan gyarapítani igyekeznek, még sem hallgathatom el azt a fájdalmas tapasztalást, a melyet ez irányban szereztem az alatt az egy néhány év alatt, a mióta a t. közgyűlés megtisztelő bizalma a régiségtár kezelését és őrizését reám ruházta. Nem lehet ugyanis célja a muzeumnak ét nincs is módja benne, hogy minden idetartozó tárgyat megszerezzen; tán más tekintetekből is célszerűnek látszhatik, hogy ne legyen minden egyetlen-egy központon összehalmozva és e szempontból semmi kifogásunk se lehet az ellen, ha pl. az országban fennálló más tudományos közintézetek, vagy ha magános gyűjtők is, a magok körében hasonló gyűjteményeket szerveznek, mert azok a tárgyak, a melyek ily gyűjteményekbe jutnak, a hazai tudományos kutatások számára meg vannak mentve; de fájdalmas az a körülmény, hogy noha jelenleg a muzeumon kívül még a nagy-enyedi főiskola, a balázsfalvi gymnasium, a károlyfejérvári Batthyány-intézet, a szebeni honismertető egylet és még más közintézetek is, mindenik a maga módja szerint áldozattal is gyűjti a hazai régiségeket, még folytonosan történik, hogy az ily tárgyak tetemes számmal kivándorolnak az országból, még pedig úgy, hogy még azt se lehet megtudni, hogy mi úton és hová lesznek, tehát a honismeai kutatásra nézve merőben elvesznek. Ez pedig nem csak oly tárgyakkal történik, a melyek nagy bel-beccsnél fogva oly magas áruak, hogy nem volnának képesek megvásárolni, hanem történik száz meg száz oly apró régiséggel is, a melyet igen jól meg tudnánk fizetni, ha az illetők bár csak megkínálnának vele.

Sokáig abban a hitben voltam, hogy e tüneménynek főoka egy bizonyos ál-szemérem, a melynél fogva az oly hazafi, a kinek nincs módja benne, hogy értékes holmiaiát elajándékozzassa, és a ki meg másfelől átalja, hogy oly intézettől, mint a minő a muzeum, pénzt vegyen, inkább alattomban eladja idegennek, még pedig akár hányszor csekélyebb áron, mint a mekkorát a muzeum szívesen adott volna érte. Meggyőződtem azonban, hogy ez a ritkábbik eset; többnyire úgy esik a dolog, hogy abban a pillanatban, a melyben bár mi okból elszánja magát valaki az

ily tárgy elidegenítésére, a muzeum eszibe se jut az illetőnek, és csak azon mulik, hogy éppen akkor nincs ott valaki, a ki eszébe juttassa. Pedig megnyugvással mondhatjuk, hogy muzeumunk már eddigelé is elég világos és szembeötlő bizonyosságait adta lételének és működésének, és nem vádolhatja magát azzal, hogy maga az oka, ha a hazafiak megfélejtkeznek róla.

Szerencsésebb helyzetben mint a régiségtár van éremtárunk, a melyet bátran tekintélyes gyűjteménynek mondhatunk, és a mely, ha módunk lesz kimerítő ismertetését közreadni, kétségen kívül magára fogja vonni a tudományos világ figyelmét.

A lefolyt nyáron sikerült a rendezésen kívül a rendszeres leltározást is tökéletesen bevégezni. Ugyanis van szerencsém itt bemutatni hét kötet leltárt, a melyek közül az I. kötet ó-kori érmeink teljes leltárát, a II. kötet a hazai érmekét, a III és IV. kötet a közép- és ujkori külföldi érmekét, az V. a külföldi emlék-érmekét, a VI. a cserére felhasználható feles példányok jegyzékét, a VII. kötet végre az egész gyűjtemény és minden egyes ág számszerinti létszám kimutatását foglalja magában.

E leltár úgy van szerkesztve, hogy minden darab érem mellett egy veres betű a szekrényt, egy veres római szám a fiókot, és egy hasonlólag veres arab szám a helyet jelöli, a hol a vagy a muzeum könyvtárában meglevő érmészeti munkára való hivatkozás vagy rövid leírás által félreismerhetetlenül jellemzett illető darab el van helyeztetve, úgy, hogy akárki e leltár segítségével a gyűjteményünkben meglevő érme akármelyikét rögtön meg is találhatja.

E leltárak a mult 1866. szeptember végén voltak bevégezve, és csak véletlen akadályok okozták, hogy a választmányból e végre kiküldött bizottság szabályszerűen még nem vette a leltár szerint számba az egész gyűjteményt, és ennél fogva még nem hitelesítette magát a leltárt is.

E leltárakból gyűjteményünk állapotára nézve a következő hiteles adatok tűnnek ki:

a) Muzeumunk megalakulása óta 1866. szeptember végeig összesen gyűlt be az éremtár számára 269 db arany, 11,637 db ezüst, 7573 db réz és 514 db más anyagból készült érem és pénz-jegy; összesen 19,993 darab.

b) E begyűlt darabokból van:

1) a gyűjteménybe sorozva 259 db arany, 7250 db ezüst, 4059 db réz és 457 db más anyagból készült érem és pénz-jegy; összesen 11,975 db.

2) feles darab külön leltár szerint 2 arany, 1035 ezüst, 603 réz, 6 ón összesen 4,646 db.

3) csupán mint anyag értékesíthető kopott pénz a többtől elkülönítve 965 ezüst, 308 réz és 46 ón, összesen 4,319 db.

4) 1866 szeptember végeig cserében és eladás útján kiment a gyűjteményből 8 db arany, 2437 db ezüst, 2603 db réz, 5 db ón, összesen 5,053 db.

5) 1866 végeig még gyűlt be 2 arany, 37 ezüst, 21 réz érem és 1 bankó, összesen 61 db.
a mely még nincs besorozva.

c) A gyűjteménybe sorozott 11,975 db következőleg oszlik el a gyűjtemény egyes ágaira:

Hazai érem van	136	arany,	1471	ezüst,	244	réz,	64	más any.
Osztrák birod.	10	"	1148	"	105	"	26	"
Németországi	4	"	927	"	219	"	1	"
Pyrenaei félszig.	1	"	18	"	29	"	—	"
Francia	10	"	78	"	104	"	7	"
Belgiumi	4	"	18	"	26	"	1	"
Hollandi	6	"	24	"	23	"	—	"
Angol	2	"	15	"	41	"	—	"
Helvetiai	1	"	162	"	29	"	—	"
Olasz	18	"	224	"	487	"	1	"
Új görög	—	"	4	"	14	"	—	"
Dán és Svéd	—	"	21	"	23	"	—	"
Orosz	2	"	480	"	169	"	—	"
Török	18	"	167	"	45	"	2	"
Ázsiai és Afrikai	1	"	6	"	50	"	2	"
Amerikai	3	"	26	"	32	"	—	"
Külföldi emlék.	3	"	161	"	318	"	307	"
Ókori nem római	8	"	259	"	211	"	—	"
Római köztárs.	—	"	596	"	11	"	—	"
Római császári	9	"	1391	"	1500	"	43	"
Kelet-római	23	"	1	"	189	"	—	"
Hamis pénzek	—	"	3	"	100	"	3	"
összesen	259	"	7200	"	4059	"	457	"

vagyis 11,975 db mint fennebb.

Ezeket kívül van még a fenn kimutatott besorozatlan 61 db, az Eszterházi gyűjtemény 3779 dbbal és 1 arany, 73 ezüst, 2 réz összesen 76 db, a mely 1867 januárius havában gyűlt és még nincs besorozva.

A mi részletesen az 1866-ik év folytában gyűlt új adományokat illeti, azok összege volt 3 arany, 185 ezüst, 151 réz és 17 más anyagból való érem és pénzjegy; vásárlásból gyűlt 9 arany, 235 ezüst, 50 réz, 3 ón érem; cserében nyertünk 6 arany,

30 ezüst, 20 réz érmet, a melyért kiment 1 arany, 44 ezüst, 11 réz és 1 ón érem; ezeken kívül a múlt tavasszal eladott ezüst pénzekért kapott ezüst pénzből 21 db 31 fírt értékkel ment át a főpénztárból az éremtárba megtérítés kötelezettsége mellett.

Mint eddig, ugy ez évben is a hazai gyűjtemény gyarapítása és kiegészítése volt mérték-adó a vásárlásoknál és cseréknél.

A leltározás és rendezés teljes bevégezése nevezetes mozzanatot ugyan éremtárunk történelmében, de a szükséges munkálatoknak mégis aránylag csak csekély része; mert még hátra van a régiségtár leltározása, az Eszterházy gyűjtemény rendezése és leltározása, és végre az érem-gyűjtemény tudományos lajstromának megkészítése. Ezzel szemben áll az a körülmény, hogy a roppant sok teendő végrehajtására egyedül magamra vagyok utalva, és az utolsó számjegy megírásáig és felragasztásáig mindent magamnak kell csinálni, és e mellett dolgozó szoba hiánya miatt, a téli hónapokban éppen semmit se lehet a gyűjteményben mozditani, a nyári időnyben pedig hetenkint két munka-napot vesztek a közlátogatás miatt. Ennélfogva világos, hogy a még hátra levő teendőkkel csak lassan haladhatok, de azért mégis azon leszek, hogy addig is, a mig az egylet képes lesz, ha segítséget nem is, de legalább egy télen át fűthető dolgozó-szobát rendelkezésemre adni, a nyári hónapokban kettőzött szorgalommal és minden perc felhasználásával a menyinyire csak lehet, előhaladjak munkámmal.

Finály Henrik.

Határozat. Megnyugvással tudásul vétetik.

VIII.

A választmány kiegészítése kerülván sorra,

Miután a bévett szokás szerint kineveztetvén a szavazatszedő bizottság Forrai Ferencz, Szabó Károly és Böhm Mihály tagtársak személyeiben, irányadó ajánlatképpen a választandó 5 taghoz képest a következő 15 név felolvasztatott, u. m. Bántó Sámuel, Fülöp Sámuel, Dózsa Dániel, ifj. Grois Gusztáv, Haller Károly, id. Hintz György, Kovácsi Antal, Sárkány Ferencz, Sámi László, Sándor József, dr. Hintz György, Fekete Mihály, Mozel Antal, Szentkirályi Zsigmond, Cseh Lajos; az elnök fel szólítja a gyűlést a szavazásra. oly módon, hogy mindenki 5 nevet írván szavazó czédulájára, a többséget nyert 5 tag közül a legtöbb szavazatot nyert 4 tag 3 évre, a legkevesebb szavazattal választott 5-dik 2 évre választottnak fog tekintetni, a mire megtörténvén a szavazás eredménye lett: hogy szavazott 42 tag, ka-

pott pedig Sámi László 41, Sándor József 38, id. Hintz György 37, Szentkirályi Zsigmond 33, ifj. Groisz Gusztáv 16, Mozel Antal 10, Cseh Lajos és Kócsi Károly 5—5, Nagy Ferencz és Ferencz József 4—4, Bántó Samu és ifj. Hintz György 3—3, Hal-ler Károly 2, Pataki Sándor, Kovácsi Antal, Olasz Károly, Sár-kány Ferencz, Dózsa Dániel, Szász Domokos és Fülöp Sámuel 1—1 szavazatot, s e szerint Sámi László, Sándor József, id. Hintz György és Szentkirályi Zsigmond 3, ifj. Groisz Gusztáv 2 évre választott tagoknak nyilvánítottak.

Ezek után az ülés elnapolta magát.

II. nap.

Kedden, februárus 12-kén 1867.

Elnök: Dr. Szabó József.

Jegyző: Finály Henrik.

IX.

Olvastatik az első napi ülés jegyzőkönyve.

Megállittatik.

X.

Előadatik az igazgató választmány indítványa, mint következik:

▲ mióta a muzeum-egylet megalakult, az egyleti választmány még nem juthatott az alapszabály 56 §-kében elvállalt abbéli köteletségének teljesítéséhez, hogy tagjait köztök ingyen kiosztott nyomtatványokban a maga működéséről értesithesse. E tárgyra vonatkozólag már a tavalyi közgyűlés előtt fenn forgott az az indítvány, hogy a muzeum küldje meg ingyen minden tagjának az egyleti évkönyvet. Számba vevén azonban azt a költséget, a melyet az évkönyvnek akkora példányszámban való nyomtatása venne igénybe, hogy minden tagnak meg lehessen küldeni, az mutatkozott, hogy e cél elérésére, a kiadványokra kivetett általán-összeget legalább is meg kellene kétszerezni, a mi évenként 800 frt költséggel többet tenne, és ezt a muzeum pénzereje nem bírja. Az igazgató választmány e helyett azt javasolja a közgyűlésnek, hogy hatalmazza fel a választmányt évenként egy olyforma kis füzet kibocsátására és a tagok közt való in-

gyen kiosztására, a mely a magyar tud. Akademia jegyzőkönyve mintájára szerkesztve, és anynyi példányban nyomtatva, hogy minden tagnak jusson, a kiadványi átalán nem nagyobb szaporítását igényelné mint legfőlebb 200 frttal.

Hogy az egylet tagjainak egyszersmind az egyleti évkönyv megszerzését könnyíteni lehessen, nyitassék előfizetés az egyleti tagok közt, a következő feltételek mellett :

1) Minden tagja az egyletnek, a ki a muzeum iránt elvállalt tartozását leróta, és járulécai befizetésével nincs hátralékban, az egyleti évkönyvek minden egyes kötetét egy-egy ofrtnyi előfizetési áron megkaphatja, ha az előfizetési díjt az illető évre legkésőbbre január végeig az egyleti pénztárnokhoz béküldi.

2) Az évkönyv eddig megjelent köteteit is ugyanazon az áron meg lehet rendelni az egyleti titkár útján, a kinek kötelessége lesz arról gondoskodni, hogy a békülvendő megrendelések a meglevő példánykészlet elfogyásaig gyorsan és pontosan teljesítenek.

3) A mely egylettag bármi néven nevezendő tartozásával hátralékban van, e kedvezményre igényt nem tarthat.

4) Nem egylettagok csakis a bolti áron szerezhetik meg az egylet évkönyveit.

Határozat. Az indítvány elfogadtatván, felhatalmaztatik a választmány, hogy a füzet kiadását mindjárt a folyó éven kezdje meg, és az előfizetést az évkönyvre nézve nyissa meg.

XI.

A házvásárra való felhatalmazást a választmány számára fentartja a közgyűlés változatlanul.

XII.

A titkári jelentésben felemlített telekre nézve, a melyet a választmány 777 frtnyi áron megvásárolt.

Határozat. A közgyűlés az előterjesztett indokokat méltányolván, a vásárt helybenhagyja és megerősíti, kikötvén azonban, hogy e jelen eset jövőre előzményül ne szolgálhasson.

XIII.

Ezzel kapcsolatban, hogy jövőre hasonló esetnek ne legyen kénytelen helyet adni a választmány.

Határozat. Felhatalmaztatik az igazgató választmány, hogy a megvett telek mellett levő második hasonlóképpen az egylet kertjébe benyuló telekre nézve, ha kedvező alkalom kínálkozik, annak a megszerzésére, belebocsátkozhassék az alkuba, és ha lehet meg is vegye.

XIV.

Sorra kerülén Pávai Elek fizetés javítási kérése.

Határoztatik: A közgyűlés a tárgy alapos megvitatása után azt határozza, hogy jelenleg e kérésnek eleget tenni nem lehet, nem lévén mód annak teljesítésére, jövőre nézve pedig fentartja magának az egylet teljes szabadságát az intézeti állomások szervezésére és bétöltésére nézve.

XV.

A levéltár vizsgáló bizottság megteszi jelentését, mint következők:

Tisztelt közgyűlés!

A muzeum levéltárának megvizsgálására lett kiküldetésünk folytán, mi azt az alapszabályokban lévő titkári utasítás értelmében gondos és részletes vizsgálás alá vettük, a titkár ur által vezetett könyveket, névszerint:

1. Muzeumi közgyűlés és igazgató választmányi gyűlések jegyzőkönyve.

2. Beadványi jegyzőkönyv, tárgymutatóval ellátva.

3. Utalvány-könyv, a pénz utalványok másolati jegyzékével.

4. Utalványozási könyv, melyben a kiadások részletesen vannak vezetve.

Átnézve, azokat pontosan vezetve és tisztán tartva találtuk, kiemelendőnek tartjuk a titkár ur magán szorgalma által készített és vezetett „Számmla főkönyvet,” mely az olasz vagy kettős könyvvezetés szerint van vezetve, a pénztár ellenőrzésére szolgál egyrészt, de főérdeme másrészt, hogy a muzeum összes vagyoni állását bármely perczben tisztán meghatározni lehet, fel- emlitendőnek tartjuk továbbá mint magán szorgalmat, „A zá-
írási iven kívül minden fizetni tartozó névjegyzé-
ke“ czimezett könyvet.

Végtére nem hagyhatjuk megemlítés nélkül az anynyi gond és fáradsággal összeállított Aláírási főjegyzőkönyvet,

melyben a muzeumnak megalakulása óta tett minden ajánlatok részletesen felírva vannak, azoknak bejötté vagy teljesítése külön rovattal ellátva, és ezen könyvv indexét, melynek függelékéül szolgál a szoros betű-rendszert létesíthetővé tevő index, mely 8-ad iv nagyságu papirokból áll, minden ily lapon az alapító, igazgató, vagy részvényes neve, mely lehetővé teszi egy percz alatt a név megnevezésére, az illetőnek ajánlatát és annak teljesítését, sőt még életben lételet is megmondani, miután egy külön nyaláb az egylet halottjait foglalja magába, és még pedigen egyesítve, igazgató, alapító részvényes és adakozó tagokat.

A gondjára bizott levéltárt is rendben találtuk.

Kolozsvártt, 1867. évi február 12-kén.

Szentkirályi Zsigmond.

Jancsó Lajos.

Szőcs Albert.

Határozat. Megelégedéssel tudásul vétetik.

XVI.

A pénztár-vizsgáló bizottság megteszi jelentését, mint következik:

Tisztelt közgyűlés!

A közgyűlés általi megbízatásunknál fogva, ma délután 3 órakor elmentünk egyleti pénztárnok t. Bányai Vitális ur bel-királyutczai házához, hol ötet személyesen megtalálván, a kezére bizott Wertheim-féle tűzmentes pénztár kulcsokat tőle elvettük, s azután az általa vezetett pénztár fő, napló, és más minden segédkönyveket egyenként rendre vizsgáltuk, összeadtuk és egymással egyeztetvén, azokat tisztán írva, pontosan vezetve, és egymással teljesen egyezőeknek találtuk, melyek a következő számszövegeket eredményezték; t. i.

I. A közönséges pénznemekrőlí főkönyvben, mint pénztáríban.

- 1) Az első rovatban, magyar földítel papírokbán 900 ft — kr.
- 2) A második „ nemzeti kölesön kötvényben 210 „ — „
- 3) A harmadik „ Urbéri kötvényekben . . , 11,865 „ — „
- 4) A negyedik „ kiadott kölesön pénzrőlí kötvényekben 155,295 „ — „
- 5) Alapítványí magán kötvényekben . . . 28,039 „ 51 „
- 6) Ezen készpénzí rovat tévén összesen 4114 ft 3 1/2 kr.
ebből a maíg tett kiadást levonva, t. i. 2688 „ 22 2/3 „

tehát a) készpénz készleti összeg 1425 ft 81 kr.	}	1532 ft 45 kr.
b) készpénz gyanánti könyvek értéke 106 „ 64 „		

és így a 6 rovozat teljes összege 197,841 ft 96 krt.

A könyvek ily összesítése után a pénztár felnyitvatván, abban külön csomagokban, mindeneket a legjobb rendben találván, a talált csomagok tartamát egyenként és részletezve számbavettük, s azokat következőleg találtuk, u. m.

1) 1 db magyar földhitelpapír 500 ft o. é.	500 ft	} 900 ft — k.
4 „ „ „ a 100 „	400 „	
2) 2 db nemz. kölcsön kötv. a 50 „	100 ft pp.	} 200 „ pp.
1 „ „ „ a 100 „	100 „ „	
osztrák becsbe térsen 210 frtot.		

3) 7 db urbéri papír a 1000 ft 7,000 ft pp.	}	11,300 ft pp. oszt. becsb. 11,865 ft.
2 „ „ „ a 500 „ 1,000 „ „		
23 „ „ „ a 100 „ 2,300 „ „		
20 „ „ „ a 50 „ 1,000 „ „		

4) a) 12 db pénz-kikölcsönzési adósság levéli kötelezvényben 155,150 ft	}	155,295 ft — kr.
b) 2 db ideiglenes tőkésített adósság levéli kötelezvényben 145 ft		

5) 130 db alapítványi kötelezvényben együtt 28,039 „ 51 „

6) a) 2 db bankjegy a 100 ft 200 ft — kr.	}	1,425 „ 81 „
100 „ „ a 10 „ 1000 „ — „		
44 „ „ a 5 „ 220 „ — „		
5 „ „ a 1 „ 5 „ — „		
apró pénzben 81 „		

b) 2 db kisegítői könyv tartalma 106 „ 64 „	}	1,532 „ 45 „
együtt		

és így a 6 csomag tartalma együtt 197,841 „ 96 „

tehát éppen annyit, a mennyit a tul oldalon összesített könyvek kimutatása tartalmaz.

II) Az egyleti arany tőkéről külön vezetett könyv is összeadatván, mái napig való összesége teszen együtt 474 $\frac{1}{2}$ aranyat. Ezt is a pénztárban külön csomagolva találván, a számbavétel szerint találtuk :

a) 4 db kikölcsönzési adósság kötleveiben egy.	450 $\frac{1}{2}$	„
b) 24 db természetben készpénzben	24 $\frac{1}{2}$	„
együtt	474 $\frac{1}{2}$	„

teszen éppen annyit, a mennyi a könyvben írva van.

A fennebbiek szerint tehát a muzeum-egyleti vagyoni kötelezvényekben és készletben I. tészen egyszáz kilenczvenhétezer nyolczszáz negyvenegy frt, és kilenczvenhat krt o. é. közönséges pénzneben,

és II. négyszáz hetvennégy †† aranyokban.

Végül mint mindég, ugy ezuttal is ki kell emelnünk pénztárnok ur azon kifáradni nem tudó lankadatlan figyelmét, szorgalmát és pontos rendtartását, melylyel az egyleti könyveket a legkisebb részletekig vezeti, s azon kitűnő pontos rendtartást, melyet a pénztárban tart és gyakorol, s nem tehetjük, hogy mi, mint vizsgálók, köszönetet ne szavazzunk azon készségéért, melyet a vizsgálatnál utmutatásaival és minden pontnál felvilágosító feleleteivel tett a pénztár tiszta és teljesen alapos átvizsgálása megejtésénél, s kívánjuk, hogy az egyleti pénztárt még sok évekig hasonló tisztasággal és pontossággal vezethesse, — éljen.

Mely eljárásunk után kész tisztelettel vagyunk

A tisztelt közgyűlésnek

mindenkor kész szolgálai

Kolozsvártt, febr. 11-én 1867.

Tamási János.

mint kiküldött vizsgáló biztosok

Dr. Szombathelyi,

Nagy Leopold.

Határozat. Megelégedéssel tudásul vétetik.

XVII.

A külső épületben levő gyűjtemények megvizsgálására kiküldött bizottság eléadja jelentését, mint következők:

Tisztelt közgyűlés!

A tegnapi ülésből kiküldetvén a muzeum éremtárának és a külső épületben levő gyűjteményeknek megvizsgálására, ezen igen megtisztelő megbízatásunknak eleget teendők megjelentünk ottan, s legelőbb is az éremtárral egy teremben rendezett régiségtárt látogattuk meg, hol anynyi műkincs s becses régiség van e szűk helyiségben szép rendben elhelyezve; itt főként az éremtárt vettük figyelmesebb vizsgálat alá, és a már teljesen befejezett Catalogusok segélyével bármelyik érmet is a legnagyobb könnyűséggel és gyorsasággal megtalálhattuk, mi a czélszerű be rendezés és a Catalogusok jelességéről győzött meg.

Ily jó rendben találtuk az örvendetes gyarapodásnak indult állat-gyűjteményt, természettaniak tárát és a földtani osztályt is, azonban a t. igazgató ur jelentésében is jelzett azon körülményt

vagyunk bátrak a közgyűlés figyelmébe ajánlani, hogy az igen jeles kitűnő pille-gyűjtemény — az oly sok tekintetben érdekes Franzenau-gyűjtemény — melyet muzeum-egyletünk nem kis pénzbeli áldozattal szerzett meg, az elhelyezési teremnek nedvessége által veszélyeztetve van, mire komolyan felhívjuk a közgyűlés becses figyelmét; úgy felemlítjük azt is, hogy az épület mindenik terme a zsufolásig tömve van s újabb elhelyezésekre ott hely legfelebb a földtani osztály középtermében van, hol a szekrények megnagyításával még egy kevés felhasználható tér van; de a szintén jeles és terjedelmes helyiséget igénylő növénygyűjtemény egészen ki van szorítva, s annak berendezése helyhiány miatt — a tudományos buvárlat nagy kárára — lehetetlené téve, mindezen körülmények a muzeum helyiségeinek megnagyítását sürgetőleg követelik.

S midőn az ezen gyűjtemények gondozása, berendezése és gyarapítására megbízott hivatalnokok lelkiismeretes és szakavatott eljárásáról csak méltányol elismeréssel nyilatkozhatunk, maradunk a

Tisztelt közgyűlésnek
Kolozsvár, 1867 febr. hó 12-kén.

alázatos szolgálói
Cseh Lajos.
Orbán Balázs.
Tóth Zsigmond.

Határozat. Megelégedéssel tudásul vétetik.

XVIII.

A könyvtárról a kiküldött bizottság megteszi jelentését, mint következik:

Tisztelt közgyűlés!

Alólirottak tisztelettel jelentjük, hogy az egyesület könyvtárát — tekintve a helyiség szűk voltát s e miatt az elrendezés feladatának sokféle nehézségeit — a lehető legjobb rendben találtuk. Az alap-czimtár, mely a könyvtárnok ur szakavatottságának éppen úgy, mint szorgalmának szép bizonyossága, teljesen el van készülve s bármely könyv rögtöni megtalálhatására a legbiztosabb kalauzul szolgál, a mit mi magunk is több példánnyal sikerrel megpróbáltunk. A könyvtárnok ur eddig kifejtett munkássága biztos alapul szolgál azon reményünknek, hogy az alap-czimtár nyomán a szak-czimtár is nem sokára elkészül, s akkor bátran elmondhatjuk, hogy könyvtárunk szakavatott rende-

zés tekintetében a bel- és külföld bármely könyvtárával a versenyt bizton kiállhatja.

Hátra van még a kézirat- és okmánytár lajstromozása, a mely kétségen kívül tetemes időt és erőt fog még igénybe venni. Azonban volt alkalmunk tapasztalni azt is, hogy ha nincs is annak még írott lajstroma, de van egy oly elő-czím-tára, mely amannak hiányát, a míg amaz elkészülne, teljesen pótolni képes: a könyvtárnok ur. Valóban róla elég nagy előismeréssel nyilatkoznunk alig lehet, anynyival is inkább, hogy a valódi érdem méltánylása, valamint egyfelől annak legszebb jutalma, ugy másfelől mindnyájunknak legszentebb kötelességünk. E szent kötelességet véljük teljesíteni, midőn őt a t. közgyűlés színe előtt az előismerés szellemi jutalmába örömmel részeltetjük s meg vagyunk egyszersmind győződve arról is, hogy mindnyájunk őszinte óhaját fejezzük ki, midőn kérjük a Mindenhatót, hogy őt, ki-ben a szakavatottság, fáradhatatlan szorgalom, ügyszeretet és szerénység — mondhatni — egymással vetélkedve tündöklének, intézetünk javára még sokáig éltesse!!

Melyek után maradtunk

Kolozsvártt, febr. 12-én 1867.

a t. közgyűlés

alázatos szolgálói

Ferencz Józsi.

dr. Hintz György.

Szász Domokos.

Határozat. Megelégedéssel tudásul vétetik.

XIX.

Eléterjesztetik az 1867-ki előleges költségvetés, mint következik:

A) Remélhető bevételek.

1) 200 pft névértékű nemz. kölcsön kötelez-	
vény után	11 frt 28 kr.
2) 11,300 pft névért. urb. papiros után	551 „ 73 „
3) 500 ofrt „ magyar földhitelintézeti	
záloglevél után	27 „ 50 „
4) 155150 ft kiadott kölcsön kamatja	9335 „ 28 „
5) 19020 ft befizetetlen alapítvány kamatja	951 „ — „
6) 500 részvény	2500 „ — „
Bevételek összege	13376 „ 79 „

B) Szükséges kiadások.

I. Rendszeres fizetések.

- | | |
|-----------------------------------|----------------------------|
| 1) Szálláspénzek . . . | 1600 ft — kr, |
| 2) 3 hivatalnok fizetése . | 3000 „ — „ |
| 3) Pénztárnoki százalék . | 645 „ 22 „ |
| 4) 3 segédhivatalnok fizetése | 1300 „ — „ |
| 5) Kertész fizetése . . . | 300 „ — „ |
| 6) 2 szolgál 1 felügyelő fizetése | 780 „ — „ |
| 7) 1 kertészlegény fizetése . | 180 „ — „ — 7805 ft 22 kr. |

II. Átalánok.

- | | |
|---------------------------|-----------------------------------|
| 1) Igazgatás és kezelés . | 500 ft |
| 2) Utaztatás | 400 „ |
| 3) Bérház | 600 „ |
| 4) Könyvtár | 1000 „ |
| 5) Természeti tár . . . | 800 „ |
| 6) Régiség- és éremtár | 500 „ |
| 7) Kertművelés . . . | 150 „ |
| 8) Épületfenntartás . . | 300 „ |
| 9) Kiadványok . . . | 1000 „ |
| 10) Előre láthatlanok . . | 300 „ — 5550 ft — 13355 ft 22 kr. |

Maradék 21 „ 57 „

Határozat. Változatlanul elfogadtatik és megerősítettik.

XX.

Indítványba jó egy kérelem intézése a magyar országgyűléshez, az iránt, hogy a Vajda-Hunyadi vár adassék át a nemzet kezébe, hogy e becses nemzeti emlék helyreállítása és fentartása iránt lehessen valamit tenni.

Határozat. Elfogadtatik.

Ezek után az ülés eloszlott.



Az erdélyi muzeum-egylet 1868-iki rendes közgyűlése.

E l s ő n a p.

Hétfőn, februarius 17-kén 1868.

~~~~~

Elnökölt: Dr. Szabó József, egyleti alelnök; jegyzett  
Finály Henrik, egyleti titkár.

~~~~~

I.

Az elnök megnyitja a közgyűlést a következő beszéddel:

Tisztelt közgyűlés!

Az erdélyi országos muzeum öröm és hálaünnepet ült évenként azokon a napokon, mikor összegyűlve látja azokat a távoli jövőre számítani tudó férfiakat, kik látva azt, a mi nemzetünk-nél — leginkább hiányzik, a legmostohább körülményekben is képesek voltak hazánkban a tudományosságra vezető adatok gyűjtését szervezni s ez okból a tudomány terén működők számára biztos tárházat — muzeumot — alakítani.

Örömteljes szívvél mond tehát a muzeum üdvözlétet alapítóinak és siet mélyen érzett háláját kifejezni azok iránt, kik őtet létrehozták.

A muzeumot a lefolyt évben is azok az indokok vezénylették, melyek az alapítókat lelkesíték. Az ezek fölötti elmélkedés visszavezet engemet 1848-ra. Az akkori nagyszerű mozgalmaknak kettős iránya volt; egyik a nemzet lételének és önállóságának biztosítása, a másik hazánknak, nemzetünknek, alkotmányunknak a kor szelleméhez idomítása, vagyis a tudomány azon magaslatára törekvés, melyen Európa civilizált népei állanak.

Mind a két irányban sokat tett 1848, de művét nem fejezhette be, mert a reactio, szövetkezve a mesterségesen ellen-

kezésre bősített nemzetiségi elemekkel, arra kényszerite minket, hogy csak saját lételünkért küzdjünk, a haladás teréni működésre pedig nem marada sem idő, sem hely.

Azután pedig 18 évig — hogy egy legújabb írónk szavai-
val éljek, a nemzet csak azért élt, hogy lételeének folytonosságát
fentartsa.

Csak 1865-ben nyílt meg újból a tevékenység tere, és ma
már az első irányban, t. i. a nemzet létele és önállósága bizto-
sításában, a honnak Pestre gyűlt nagyjai teljesítik is emberül,
de eszélyesen is, földadatukat anynyira, hogy eljárásuk Európa leg-
tekintélyesebb államférfiainak nem csak helyeslését, de bámulatát
is kiérdemelte.

Vannak ugyan hazafiak, megengedhető, hogy igen jó ha-
zafiak, kik futva szeretnének ezen a téren is haladni; de a ki
ma téveszti szeme elől azt, a mi nélkül okos ember semmi ko-
moly dologhoz nem fog, s a mit a latin ezen kevés szókbá fog-
lalt: quis, quid, ubi, quibus auxiliis, cur, quomodo, quando? a
hamar reá jó arra a másik igazságra is: lassan járj, tovább érsz.
Ámde nem így áll a dolog a másik irányban, t. i. a tudomány
mezején kíváncsi haladásra nézt. Ez a tér megmérhetlen; a mai
szellem villámsebességgel halad rajta, még se éri végét soha; a
mely nép pedig nem képes a többivel itt versenyt futni, a ne is
számítsa magát a civilizált népek közé.

Szerencsére körülményeink nem olyanok többé, hogy a re-
actionarius elemek gátolhassák haladásunkat, ha csak mi magunk
pajzánul föl nem zaklatjuk őket.

Legnagyobb akadályra találunk itt magában a nemzetben,
mely nemzetiségünknek századokon által tapasztalt folytonos ül-
dőtetése által ugy megszokta mindég és mindég csak nemzeti-
ségünkért küzdeni, hogy a miatt csak keveseknek jut eszébe in-
tézeteinknek a tudomány színvonalára emelése, s ha némelyek-
nek jut is eszébe, mily szűkön mutatkozik idő, hely és alkalom
a sikeres föllepésre!

Pedig bizony nem nagy fáradságba kerül annak átlátása,
hogy nemzeti lételünk és szellemi haladásunk el-
választhatlan solidaritásban állnak egymással.

Bármely nemzet lételeének biztosítására a legjobb törvények,
a legszentebb eskük sem elegendők; ezek csak addig érvényesek,
mig a fegyver és hatalom is mellettök nyilatkozik; de állandó
biztosítást csak az adhat, ha a nép elég szellemi becsesél bír és
magát az által szűkségessé teheti az irányt adó nemzetek hatal-
mas családjában.



Magunkat — mintegy elszigetelten — távol tartani a szellemi mozgalomtól, annyit tenne, mint saját kezünkkel ázni meg sirunkat. Megkísértette ezt a maga elszigetelését Ázsiának két nagy, népes birodalma: a chinai és japáni, de elvégre a 300 milliót számláló ugynevezett menyinyei birodalom népe is kényszerülve lett meghajolni az európai civilizatio előtt és hódolatát Párisban, Londonban, sőt egyebütt is bemutatni, a mikor ellenkezőleg a belgiumi és svaiczi kicsiny nép, haladási téren kivivott babérjaival, ott díszlik a legérdekesebb népek első sorában.

Igy fogja föl, Uraim, az önök által gondozásunkra bízott muzeum a maga föladatát. Meg levén győződve — saját tapasztalatunkból is, — hogy a legjobb, legüdösebb intézményeket is csak a népnek szellemi haladásából meritett ereje biztosíthatja állandóul, minden igyekezetünk oda volt ez évben is irányozva, hogy a szellemi haladásnak fejlesztésével, terjesztésével, meghonosításával segítsük biztosítani azt, a mit törvényhozóink Pesten építenek.

Mi ezen az uton hiszszük megmutathatni Európának, hogy hazánk népe nem haszonvehetlen tagja a társadalomnak, hanem általánosságban is mint valódilag tényező, némely szakmában pedig mint éppen mester, igényel magának helyet és sorozatot a haladás végett kötött — igazán szent — szövetségben.

Távol van tőlünk a gondolat, hogy azért muzeumunkat tudományos akademiának tartsuk; a mi föladatunk más: mi, mint a nemzetnek hű napszámosai anyagot gyűjtünk, készítünk, rendezünk, hogy tudománnyal foglalkozó honfiaink minél kevesebb akadályokkal küzdve, annál gyorsabban haladhassanak működésükben.

Hogy fáradozásaink nem voltak eredmény nélküliek, annak bizonyítására szabadjon csak annyit mondanom, hogy a rendelkezésünkre adott helyiségek, még gyarapítva is, nem elégségesek többé gyűjteményeink befogadására.

Vajha találkozzanak nemzetünk fiai közül minél több vállalkozók a gyűjtött anyag földolgozására!

Midőn az alig mult év alatt ilyen irányban folytatott sáfárkodásunkról számot adni készülünk, fölhivom a tisztelt közgyűlést annak figyelmes, de egyszersmind elnéző megbírálására, fölkérem a nagy horderejű intézetnek további kegyes pártolására s a végre a tanácskozást ezzel meg is nyitom.

Köztetszéssel fogadtatik.

II.

A bizottságok kinevezése kerülván sorra, indítványba jő, hogy csak a levéltárt és a pénztárt vizsgálta meg a közgyűlés, miután azok az okok, a melyek régebben a gyűjtemények megvizsgálását is kívánatosá tették, megszűnván, e vizsgálatnak, a mely ugy is, az idő rövidségénél fogva, alapos nem lehet, nem sok haszna és eredménye lehet.

A közgyűlés ez indítvány mellőzésével a bevett szokást kívánván fentartani, kineveztetnek a következő bizottságok:

- 1) A pénztár megvizsgálására
Elnök: Vélics Károly.
Tamási János.
Buzogány Áron.
- 2) A levéltár vizsgálására
Elnök: Gyarmathy Miklós.
Szász Domokos,
Bántó Sámuel.
- 3) A könyvtár vizsgálatára:
Elnök: Fülel István.
Nagy Leopold.
Dr. Szombathelyi Gusztáv.
- 4) A külső épületben levő gyűjtemények megvizsgálására:
Elnök: Hajós János.
Jancsó Lajos.
Szentgyörgyi József.
Kovácsi Antal.

III.

Olvastatik a titkári jelentés az igazgató választmány évi működéséről, mint következők:

Tisztelt közgyűlés!

Az igazgató-választmány nevében felállván, hogy egy rövid jelentésben elősoroljam azt, a mit egy egész év lefolyta alatt a muzeum érdekében tett, legelőbb is elnézést és bocsánatot kell kérnem azért, ha az a kicsinyített kép, a melyet szerencsés lesznek kimutatni, nem fogja hiven visszatükrözni a kisebb részleteket. A pusztá eredmények elősorolása ritkán enged biztos következtetést, az elértésökre felhasznált munka és erő mennyi- és minőségére, ha pedig részletezésbe bocsátkozunk, alig vagyunk képesek eltalálni azt a határt, a melynél a szükséges alaposság

és kimeritőség átmegy az unalmat szülő és a figyelmet fárasztó bőbeszédűségbe; és végre is, bármily érdekes adatok tulságosan hoszsza sora untat és fáraszt. Ezért meg fog bocsátni a tisztelt közgyűlés, ha az előadandó jelentésben mellőzvé az, a mi a lefolyt években megindított és folytatott működésnek önkényű következő és természetes folytatása, vagy csak anynyiban emlékeztén róla, a menynyiben tudása a jövőre nézve hozandó határozatokra nézve befolyással kell hogy legyen, inkább csak azokat a mozzanatokat fogom kiemelni, a melyek intézetünkre nézve újak.

Az egylet anyagi érdekeire nézve, ha azt vesszük alapul, a mi tényleg adva van, kevés mondani való van, ha a kíváncsra és óhajtatandóra terjeszkednénk, vége-hoszsza nem volna. Röviden csak annyit jegyzünk meg, hogy alaptőkének egy keveset gyarapodott tényleg befizetett oly alapítvány által, a mely eddigelé számadásunkban nem szerepelt, névszerint fizetett bé gr. Lázár Dénes 500 frt, nagy-solymosi Sipos Péter hagyatéka 500 frt, névértékű földtehermentesítési kötelezvényt, és néhai Moldoványi László hagyományából kaptunk 90 frt készpénzt, úgy, hogy e szerint alaptőkének 1090 frttal gyarapodott; azon kívül báró Henter József 1000 pfrrt névértékű földtehermentesítési kötelezvényt hagyományozott a muzeum alaptőkéjének, a mely azonban még nincs befizetve. A már rég számadásban vezetett tőkében az a változás történt, hogy 700 forintról szóló alapítványi kötelezvény kiment a pénztárból, és helyébe jött 500 frt készpénz és 200 frt névértékű közhitelepír.

Rövid áttekintésben az egylet alaptőkéje 1867. év végén állott a következő tételekben:

Közhitelepírban	13,940 ft
Kiadott kamatozó tőkékben	154,150 „
A pénztárban kiadásra kész tőkében	1,590 „
Alapítványi magánkötelezvényben	18,320 „

Összesen 188,000 frt-

ban, a melyen kívül a pénztárban még meg van, de a számadásban nem mint valóságos tőke szerepel 9019 ft 51 krról szóló alapítványi magánkötelezvény, a melyből 3996 frt 36 krról szóló merőben értéktelen, 5023 frt 15 krról szóló pedig olyan, hogy értéke nagyon kétséges.

Nem fárasztom tovább a tisztelt közgyűlés figyelmét a pénztárszámadás további tételeinek részletes elésorolásával. úgy is elé lesznek terjesztve a pénztárnok ur jelentésében kimerítő részletességgel. Csak arra kívánom a t. közgyűlést figyelmeztetni, hogy

az a feltűnő többlet, a mely a számadás bevételi és kiadási rovatában az előleges költségvetés megfelelő rovataihoz képest mutatkozik, onnan származik, mivel a lefolyt évben tőke-visszafizetés és kihelyezés is történt, a mely a számadási összeg rovatait szaporítja, a nélkül, hogy a vagyoni állásra vagy a valódi jövedelem és költség menynyiségére ténylegesen befolyna. Anynyit még meg kell említenem, hogy a valódi kiadás a költsékezés egyik rovatában sem haladta túl az előleges költségvetésben megállított általán-összszégeket.

A mi az egylet vagyonához tartozó fekvőségeket illeti, azokról az után, a mit tavaly szerencsém volt jelenteni, újabb hozzáadni való nincsen. Legfőlebb anynyit kell megemlíteni, hogy a küsmődi birtok kezelőjétől az első számadás már beérkezett, de minthogy e számadás csak a múlt év utolsó napjain jöven be, még átvizsgálás alatt van, eredményeiről biztos adatokat még nem adhatni elő.

Ha azt kérdené valaki, hogy a szerint, a mint a lefolyt évben jövedelmeinket felhasználtuk, képesek voltunk-e a muzeum minden szükségait kellően fedezni, a felelet különbözően fog hangzani, a szerint, a mint a „szükség“ szót értelmezzük. Ha szükségnek csak azt vesszük, a mi nélkül éppenséggel megélni nem lehet, azt mondjuk, hogy igen is, ezeket a szükségeket fedezhetjük; de ha a muzeum rendeltetését vesszük irányadónak és ahhoz mérjük a szükségletet, kénytelenek vagyunk azt mondani, hogy nem, mert teendőinknek nincs oly ága, a mely többlet ne kívánt volna, mint a menynyit tehattunk.

Itt legelső sorban áll a czélszerű és elég tágas hajlék hiánya. Örvedetes jelenség ugyan mindenesetre, hogy gyűjteményeink az alatt a rövid idő alatt, a mióta muzeumunk fennáll, még a legmerészebb reményeket is tulszárnyalva anynyira gyarapodtak, hogy a meglevő helyiségekben már teljességgel nem férnek, de ezzel szemben mégis sajnos, hogy nincs módunk e bajon segíteni; mert ez által gyűjteményeink nem csak nincsenek kellően rendezve és a tudomány és ízlés kívánalmait kielégítő módon kiállítva, hanem némely része még éppen veszélyezve is van. Az igazgató-választmány, miután az e baj elhárítására eddig tett kísérletei eredményre nem vezettek, most arra a gondolatra jött, hogy az országgyűléstől országos segílyt kérjen a muzeum számára, és erre nézve lesz szerencséje egy formulázott indítványt terjeszteni a tisztelt közgyűlés eleibe.

Egy második indítványa az igazgató-választmánynak vonatkozik a természeti tár őrségéde számára utalványozandó szálláspénzre. Az a fizetés, a melylyel az egylet eddigelé jutalmazhatt

az ōrsegéd fáradozását, ahhoz képest, hogy ez állomásra csakugyan a maga szakában alaposan kiképzett tudóst igényel a muzeum, kétségen kívül aránylag csekély, és miután az egylet a gyűjtemények kezelésénél alkalmazott tisztviselők és segédek mindenikének adott szállást vagy szálláspénzt, az ōrsegédttől e szálláspénzt megtagadni, éppen csakis őt hozta volna kivételes helyzetbe. Ebből kiindulva és lelkiismeretesen fontolóra vevén az adott körülményeket azzal az indítvánnyal fog a tisztelt közgyűlés eleibe lépni, hogy a t. közgyűlés a természetiek tára ōrsegéde számára egy évenkénti 200 o. frtra eléggé mérsékelten kimért szálláspénzt engedélyezzen és illetőleg utalványozzon, és ezt azzal a reménnyel teszi, hogy a t. közgyűlés ebben nem fog egyebet látni, mint méltányosságot oly egyén iránt, a ki sok fáradsággal huzamos időn át és tetemes költséggel szerzett szép ismereteit, a melyek idegen földön is képesek voltak magoknak elismerést kivívni, egy honi és nemzeti közintézet szolgálatára ajánlotta fel, a melynek oly nagy szüksége van rá.

A muzeumi gyűjtemények gyarapításában szép előhaladás mutatkozik a lefolyt évben, a mint a t. közgyűlésnek módja lesz meggyőződni az illető ōrök külön jelentéseiből. Az igazgató válaszmány a rendelkezése alá adott átalányok czélszerű felhasználása mellett e tekintetben az által is igyekezett hatni, hogy az egyes tisztviselőknek módot nyújtott tudományos kirándulásokat és utazásokat tenni. Legelőbb is a mult. év tavaszán Hermann Ottó muzeumi conservatort, Klir János felügyelő kíséretében, küldte a mezőségre az u. n. Hódostó-sorozat környékének zoológiai viszonyainak kutató észlelésére, és mint e kirándulás eredményét Hermann Ottó szorgalma egy igen érdekes és tanulságos monographiát mutatott bé, a mely évkönyvünk legközelebbi füzetében meg is fog jelenni. Később Pávai Elek ōrsegédnek módot nyújtott, hogy a magyar orvosok és természetvizsgálók Rima-Szombaton tartott nagy gyűlésén megjelenhessen és részt vehessen, végre az éremtár ōrét két ízben küldötte ki Károly-Fejérvárra, hogy a vasuti ásatásoknál lelt becses régiségeket vizsgálhassa és belőlők, a mit lehetett, a muzeum számára meg is szerezzon.

E helytt különös köszönettel kell megemlítenem gróf Eszterházy Kálmán tagtársunk nagylelkűségét, a ki a maga költségén rendezvén egy tudományos kirándulást a Vlegyászára és a szomszédos havasokra, az egyleti titkárnak, a conservatornak és a felügyelőnek módot nyújtott, hogy az időjárás kedvezőtlen volta daczára nagyon érdekes és tanulságos e kirándulásban részt vehessenek. A nemes gróf e kirándulás rendezésével belevágván a muzeum-egylet teendőinek körébe, bizonyos tekintetben birtok-

háborítást követett el, de ezzel azt az óhajást ébresztette, hogy bár követnének el hazánk tehetősb fiait, minél több ilyen birtokháborítást.

E kirándulás legnevezetesebb eredménye bizonyos tekintetben nemleges volt, a menyinyiben tudniillik főleg arra tanított meg, hogy mily kevésbé vagyunk a hasonló kirándulásokra szükséges kellékekkel felszerelve. E tanulság meg is hozta gyümölcsét, és az igazgató válaszmány a menyinyire a rendelkezésre álló pénzerő engedte, meg is kezdette a szükséges kellékek beszerzését.

A múlt nyár folytában Herrmann Ottó muzeumi conservator szabadságot kérvén egy saját személyes ügyei igazítása végett teendő utazásra, szokott buzgalomával ez utazását is igyekezett a muzeum érdekében hasznosítani. Nem csak hogy gyűjteményeink számára igen érdekes és becses tárgyakat gyűjtött és hozott magával, két igen értékes és szép magán-gyűjteményre irányozta az igazgató válaszmány figyelmét, a melyek egyike a honi madárfajok tojásai, másika a coleopterák vagy bogarak igen gazdag és ritka példányokban bővelkedő sorozatait foglalja magában. E két gyűjteményt a tulajdonosok eladónak tevének, miután a velők folytatott alkudozás közben árait oly mérsékelt összeggel becsátották alá, hogy megvételök a muzeumra nézve valóságos nyereségnek tűnt fel, az igazgató-válaszmány mindkettőt meg is vette, remélvén, hogy a tisztelt közgyűlés az e gyűjtemények ára kifizetése iránt előterjesztendő indítvány elfogadásával ebbeli intézkedését helyeselni fogja.

Tudományos gyűléseink iránt 1867-ben kevesebb érdekeltég mutatkozott, mint az az előtti években, a mi nagy részben annak tulajdonítható, hogy a politikai mozgalmak a kedélyeket más irányban tartották folytonos feszültségben. Mindazonáltal képesek voltunk évkönyvünkben egy új füzetet kibocsátani, a melynek tartalma elég érdekes és változatos. Örvendetes jelenségül tekinthetjük azt is, hogy miután évkönyvünket a benne levő eredeti értekezések német kivonatával megtoldottuk, munkálatainkat a külföld is nagyobb érdekeltséggel kezdi figyelembe venni.

Enynyi tisztelt közgyűlés évi működésünk rövid vázlatát. A bővebb és részletesebb felvilágosításokat a gyűléseinkről felvett jegyzőkönyvek nyújtják, a melyeket imitt van szerencsém a tisztelt közgyűlésnek bemutatni.

Finály.

IV.

Olvasztatik a pénztárnoki jelentés az egyleti pénztár kezeléséről és állapotáról, mint következik :

Tisztelt közgyűlés !

Tudván azt: hogy különösen pénzügyi jelentéseknél nem az előbeszéd, hanem az évi működés, az eredmény s az ügynek jelen állása érdeklik leginkább a közgyűlés tisztelt tagjait; egyenesen a dologra térek: ugyanis

Az erdélyi muzeum-egylet pénztárának három külön osztálya van: u. m. a „főpénztár,” a „természet-historiai dijalap” és az „arany-alap.”

I. a főpénztár.

A) Bévételi rovat:

I, Az 1866-ról áthozatott 1867-re:

	frt.	kr. o. é.
1. Magyar földhitel papir . . .	500	—
2. Nemzeti kölcsön kötvény 200 f. n. é.	210	—
3. Kölcsön kiadott pénzről kötvény	155,150	—
4. Földtehermentesítési papir: 11,300 f. n. é.	11,865	—
5. Alapítványról szóló magán kötvény . . . ,	28,039	51
6. Kész pénz . . . ,	1,044	44 $\frac{1}{2}$
7. Régi részvényből ideig: tőkésített kötvény	145	—
8. A Berde-alapítvány tőkésített kamatja	30	60
összesen		196,984 ft 55 $\frac{1}{2}$ kr.

II. Az 1867. folyama alatt gyűlt a fentiekhez :

	frt.	kr. o. é.
1. Nemzeti kölcsön kötvény 100 f. n. é.	105	—
2. Kisegítő pénztárbeli betéti könyvben	2,000	—
3. Földtehermentesítési kötvény 1,200 f. n. é.	1,260	—
4. Készpénz bankó-pénzben .	19,130	84
5. Készpénz ércz-, ezüstpénzben .	100	25

6. Berde-alapítvány tőkésített kamatja	9 ft 65 kr.
7. Letétemény: a) tordai casino alapítvány kamatja	9 „ 76 „
b) Az éremtárbóli 81 darab ércz ára	12 „ 60 „
<hr/>	
összesen 22,628 ft 10 kr.	

III. A két első rovat mutatása szerint 1867 végéig összes bevételei:

1. Magyar földhitel zálog-papir	500	—
2. Nemzeti kölcsön kötvény 300 f. n. é.	315	—
3. Kölcsön kiadott pénzükröli kötvény	155,150	—
4. Kisebítőbeli betéti könyvecske	2,000	—
5. Földtehermentesítési kötvény 12,500 f. n. é.	13,125	—
6. Alapítványról szóló magán kötvény	28,039	51
7. Készp. folyó bankópénzben	20,175	3 1/2
8. „ ezüst-, érczpénzben	100	50
9. Régi részvény tőkésítéséről kötvény	145	—
10. A „Berde-alapítvány“ tőkésített kamatja	40	25
11. Letétemények együtt	22	36

összesen 219,612 ft 65 1/2 kr.

B) Kiadási rovat.

Az 1867. folyama alatt kiadatott:

	ft.	kr. o. é.
1. Visszafizetett kölcsönökröli kötvény	3,000	—
2. Bfizetés után kicserélt magán kötvény	700	—
3. Régi részvény tőkésítéséről kötvény	50	—
4. Készpénz folyó bankóban	18,203	90

összesen 21,953 ft 90 kr.

C) Ezek szerint: Pénztár állás 1867, végén:

1. Magyar földhitel zálog-	frt.	kr. o. é.
papír	500	—
2. Nemzeti kölcsön kötvény:		
300 f. n. é.	315	—
3. Kölcsön adott pénzről kötvény	152,150	—
4. Kisegítőbeli „betéti“ könyvben	2,000	—
5. Földtehermentesítési kötvényben 12,500 f. n. é.	13,125	—
6. Alapítványról magánkötvényben	27,339	51
7. Készpénzben bankóban	1,971	13 1/2
8. „ ércz, ezüstben	100	50
9. Régi részvény-tőkésítés kötvényben	95	—
10. „Berde-alapítvány“ kamatja tőkésítve	40	25
11. Letétemények : összesen	22	36

összesen 197,658 ft 75 1/2 kr.

D) A valóságos alaptőke:

Miután a C, pontban, a 6-ik tétel alatt lévő „magán kötvénybeli alapítványok“ összege az igaz; hogy 27,339 frt 51 kr.; de, azon főösszegeből — részint halál, részint más csapások miatt: 9,019 frt 52 krnyi tőkét jövedelmező alapul venni nem lehet; tehát a valóságos „alaptőke:“ a következőkből áll: u. m.

1. Közhitel papirokban	frt	kr. o. é.
együttvéve	13,940	—
2. Kölcsön adott pénzről kötvényekben	152,150	—
3. A kisegítőben	2,000	—
4. Számításba vehető „alapítványi kötvényekben“	18,320	—
5. A pénztárban, készen levő alaptőke	1,590	—
		frt. kr.
összesen	188,000	—

E) Bevárandók:

1. Kölcsön levő tőkék hátralék kamataiból	frt.	kr. o. é.
	4,631	—
2. Az összes alapítványi tőkék hátralék kamataiból	5,674	10
3. Az 1861-től összeszámlított részvényekből	5,500	—
		frt kr.
összesen	15,805	10

M e g j e g y z e n d ő k :

I. Az „alapítványi tőke“ nevekedett 1867-ben:

1. Gróf Lázár Dénes úrtól kapott 500 frt urb. pap.	} 1,050 frt. o. ért.			
2. Sipos Péter úrtól kapott 500 frt urb. papir				
3. A tordai kasinótól (A betűi:) 100 ft nemz. köl.		105 frt. o. ért.		
4. A Moldoványi László végrendeleti alapítv. . .	90 frt. k. pénz.		frt.	kr.
	összesen	1,245	—	

II. „Befizetés“ következtében kevesbedett a kötvénybeli
menynyiség; u. m.

1. A kölcsönről szóló kötvényekből 3,000 fttal	
2. Az alapítványi magán kötvények. 700 fttal	
3. Ideiglenes tőkésítésről szóló kötv. 50 fttal	
	összesen 3,750 frt.

Ezen 3,750 frt azonban, részint: készpénzben, részint urbéri papirban meg van; tehát az „alap“ nem kevesbedett,— csak is más rovatba költözött át.

III. Az 1867-ki „bevételekről“ szóló III-ik főpont 7. és 8. alpontjai alatt lévő, és együtt: 20,275 ft 53¹/₂ krt tevő összeg a következőkből gyült össze: u. m.

1. Az 1866-ról áthozott készpénz volt . . .	frt.	kr.	o. ért.
	1,044	44	1/2
2. A muzeum-kertbe nyuló telek megvásárolhatására kölcsön kaptunk, elnök ő excájától	800	—	
3. Kölcsönön levő tőke be- fizettetett	3,000	—	
4. Gr. Dessewffyné által befizetett alapítv. tőke	400	—	
5. Tompa Imre által befi- zetett alapítványi tőke	100	—	
6. Moldoványi László vég- rend. alapítványa . . .	90	—	
7. Eladott rosz érmek ár. gyült	101	42	
8. Utazásra előlegezett pénz- ből viszsza jött	69	36	

9. Kerti jövedelmet adott be	frt.	kr.	o. ért.
a gazda	15	—	
10. Kerti napszámokra előle-			
gezett pénz visszajött .	25	—	
11. Könyv duplumok ár. gyűlt	377	13	
12. Madárbőr duplum. „ „	25	—	
13. Kölcs. levő tőkék kamat.	9,750	3	
14. Magán kötv. alapítv. kam.	613	9	
15. Kötvény nélküli alapítványi			
tőkék kamat.	493	75	
16. Szelvények kamataiból . .	622	56	
17. Idgl. tőkés. régi részvény.	50	—	
18. Részvényekből összesen	2,698	75	frt. kr.
összesen			20,275 53 1/2

IV. A B) betű alatti „kiadási rovat“ 4-dik pontja alatt látható, és összesen, 18,203 frt. 90 kr. készpénzből.

1. Kisegítőbe tétetett kama-	frt.	kr.	o. ért.
tozás végett	2,000	—	
2. Visszafizettetett a kert vásár-			
ra kölcsön vett	800	—	
3. „Természet historiai dija-			
lapnak“ kiadatott	400	—	
4. A megvásárlott kert árába			
fizettetett	777	—	
5. Az „arany alapnak“ visz-			
szafizetett 15 arany ára .	90	90	
6. Az örsegéd szállás bére 1 évre	200	—	
7. Egy 2-ik kertész legénynek			
Jun.—Deczemberre	105	—	
8. „Rendszeres fizetések“ és			
„átalányok“ :	13,831	—	frt. kr.
összesen			18,203 90

Az egyleti pénztár II-dik osztálya.

„A természet historiai díjalap.“

I. Az 1866-ról áthozott 1867-re :

	frt.	kr.	
1. Magyar földhitel zálog papirban	200	—	
2. A kisegítő pénztárbeli könyvben	44	50	frt. kr.
összesen			244 50

II. Az 1866-ról áthozotthoz gyűlt 1867-ben
fr. kr. o. ért.

1. Magyar földhitel zálog papirban	400	—	
2. Árfolyami nyerem. és kamatban	75	37	fr. kr.
		összesen	475 37

Minthogy ezen alapból 1867-ben semmi sem adatott ki, — tehát:

III. Ezen osztály álladéka 1867 végén:

	fr.	kr.	
1. Magyar földhitel zálog papirban	600	—	
2. A kisegítőbe letett pénzben	119	87	frt kr.
		összesen	710 87

Az egyleti pénztár III-dik osztálya.

Az „arany alap.”

I. Áthozatott 1866-ról 1867-re:

1. Kiadott kölcsönről szóló kötv.	450	arany	
2. Készletben természetben	6	arany	
		összesen	456 arany

II. Ehhez gyűlt 1867-ben:

1. A főpénzt. által átfizetett kölcs.	15	arany	
2. Befizetett kamatból	12	arany	
		összesen	27 arany

Ezek szerint; mivel az „aranyalapról” 1867-ben kiadás nem történt.

III. Az „aranyalap” álladéka 1867. végén:

1. Kiadott kölcsönről szóló kötvényb.	450	ar.	
2. Készletben, természetben	33	ar.	
		összesen	483 arany
3. Hátralék kamatból pedig bevándója . . .			27 arany

Ezeknek előterjesztésével t. közgyűlés! az 1867-ik végével bezárt pénztári kimutatás végét érte.

Minthogy azonban már a folyó 1868-dik évből is lejárt másfél hónap; — ez alatt pedig „bevételek” és „kiadások” történtek: hogy az „egyleti pénztárnak” mai naponi állását meg tudni lehessen, — bátor vagyok előterjeszteni a következőket u. m.

I. Az 1867-ről áthozatott 1868-ra:

1. Magyar földhitel zálog	frt.	kr.	o. ért.
papirban	500	—	
2. Nemzeti kölcsön köt-			
vényben 300 fr. n. é.	315	—	
3. Kölcsön adott pénzről	152,150	—	
kötvényben			
4. Kisegítőbeli könyvben	2,000	—	
alaptőke			
5. Földtehermentesítési			
kötvényben 12,500 ft.	13,125	—	
6. Alapítványról szóló			
magán kötvényben	27,329	51	
7. Kézp. folyó bankóban	1,971	13 ¹ / ₂	
8. Érez ezüst pénzben	100	50	
9. Régi részvény, köt-			
vény szerint tőkésítve	95	—	
10. „Berde alapítvány“			
kamatjáróli könyvecske	40	25	
11. „Letétemények,“ együtt			
vége	22	36	frt. kr.
összesen			197,658 75 ¹ / ₂

II. A folyó 1868-ra áthozott és összesen 197,658 frt 75¹/₂ krt tevő összeghez gyűlt 1868. febr. 17-kéig

1. Egy „alapítványi magán köt-	frt.	kr.
vény“ kicserélése által föld-	525	—
tehermentesítési kötvényben		
2. Kézpénzben pedig részvény		
és kamatból	2,279	74
		frt. kr.
összesen		2,804 74

Ha tehát az 1867-ről áthozott főösszeghez adjuk az 1868 februárius 17-ig gyűlteket:

A mai napig történt összes bevételek főösszege:
200,463 ft 49¹/₂ kr.

III. De ki is adatott 1868 január 1-től a mai napig még pedig:

1. Azon magán kötvény, mely kicseréltetett, a II-ik főpont 1-ső al-			
pontja alatt látható 500 pftos urbéri kötelezvénynyel,— s mely,			
minthogy csak 500 ftról szólt, — kiadásban is, ugy			
	frt.	kr.	o. ért.
állhat: p. p.	500	—	
2. Rendszeres fizetésekre utal-			
ványokra kiadatott kézp. o. é.	1,768	62 ¹ / ₆	frt. kr.
Tehát összes kiadás			2,268 62 ¹ / ₆

Ezek szerint:

Pénztárállás 1868. február 17-kén.

	fr.	kr.	o. ért.
1. Magyar földhitel papirban	500	—	
2. Nemz. köles. kötvényben	315	—	
3. Köles. kiad. pénzről kötv. 152,150	—	—	
4. Kisegítőb. könyvb. alaptőke	2,000	—	
5. Földteherm. kötv. 13,000 f.	13,650	—	
6. Alapítványról szóló magán-kötvényben	26,839	51	
7. Készpénzben: ércz ezüstb.	100	50	
8. „ „ bankó pénzben.	2,482	25 ² / ₆	
9. Régi részv.-kötvényb. tőkésítv.	95	—	
10. „Berde alapítv.“ kamat könyve	40	25	
11. Letétemények együtt vége	22	36	
			frt. kr.
			összesen 198,194 87 ² / ₆

A muzeumi pénztár II-dik osztálya.

A „természet historiai díjalap.

I. Az 1868-ik évre ájtött: frt. kr.

1. Magyar hitel papirban	600	—	
2. A „Kisegítőbeli“ betéti könyvb.	119	87	frt. kr.
			összesen 719 87

Ezen alapon semmi változás nem történvén: jelenleg is ugy áll.

A muzeumi pénztár III-dik osztálya.

Az „arany alap.“

I. Az 1868-dik évre ájtött:

1. Kiadott kölcsönről kötvényben	450	arany	
2. Készletben természetben . .	33	arany	
			összesen 483 arany.

II. A fentihez gyűlt ez évben, máig:

1. A mult félévről hátrálék kamatból	3	arany	
2. A folyó félévre szóló kamatból .	3	arany	
			összesen 6 arany.

Ezek szerint:

III. Mai napon van: az „arany alapon“

1. Kiadott kölcsönről kötvényben	450	arany	
2. Készletben természetben . .	39	arany	
			összesen 489 arany.

IV. Bevárandója az aranyalaphoz kamathátrálék 24 arany.

Ezzel — Tisztelt közgyűlés! — bevégezvén jelentésemet, habár nagyon sok óhajtani valóm lenne muzeumunk érdekében, — mégis csak egyet kívánok felemlíteni, s ez az: Vajha az egyetértés szelleme szállaná meg minden honfi keblét! hogy, ugy, egyesült erővel ismét boldoggá tehetnők szép hazánkat!! S akkor, bizonyosan felvirágzana muzeumunk is.

Kolozsvártt, február 17-kén 1868.

Bányai Vitális.

V.

Olvastatik az igazgatói jelentés a gyűjtemények és különösen a természeti tár gyarapodásáról és állapotáról, mint következők:

Gyűjteményeink változatlanul a három rovatba tartoznak, u. m. könyvtár, a természetiek tára és a régiségtár cziműekbe. Az elsőről és utolsóról a részleteket az illető örök jelentéseiből fogja tüstént megérteni a t. közgyűlés; általában pedig azt a mindenek felett is sürgetőleg megfontolandó körülményt kell figyelmőkbe ajánlanom, hogy a természetiek tárának, még abban az esetben is, ha a régiségtár—mint igen fontos okok követelik—meg a képtár kiköltőznék belőle, a kertbeli épület már igen szűk lenne. Jelen állapotában pedig némely terme inkább hasonlít raktárhoz, mint tudományosan rendezett gyűjteményhez, mit egy országos muzeum méltóságához illőnek nem tartok.

A mi a természetiek táráat illeti, részenkint a következőket van szerencsém jelenteni:

Az emlősök osztályából honi fajok példányaiban a lefolyt évben a szaporítás száma 9 példány; miszerint az egész létszám 63 példány.

A madarak évi járuléka 86 példány, a létszám 726 példány. A szaporodásban 7 faj a gyűjteményre nézve új. Ez a szám azonban csak a szemlére kitett példányokra vonatkozik, mert még 63 példány a cserére szánt bőrök közé sorolódott.

A csonttan képét viselő gyűjtemény 4 egész vázzal és 23 madár mellesontal szaporodott.

A külföldi emlősök és madarak gyűjteménye, melynek nevelése muzeumunknak különben sem feladata, változatlanul 1 emlősből, 60 kitömött és 60 tömetlen madárból áll.

A tojás-gyűjteményt szaporította a Kertész László-féle 278 példány, melyet gr. Lázár Kálmán küldött vissza, az ide s tova

útazásban történt 20 darab kárral. Továbbá hozzájárult 44 darab, mint a conservator és felügyelő utazásuk eredménye a Mezőségről.

Az úszó-mászók 27 példánnyal szaporodtak, és ezekben egy még hiányzó, honi fajjal; a halak 9 példánnyal, bennök 1 új fajjal.

A bogarakból régiebb ajándékokból mintegy 2000 példánya gyűlt volt a múzeumnak. Köszönettel tartozunk érte, de becso-
ket csökkenteti a lelhelyek teljes hiánya s az igen gyakori cson-
kaság. A mit lehetett felhasználtunk belőle. Hozzájok járult a
mezőségi út és mulatás eredménye 285 fajban, melyek közül
Erdély faunájára nézve 25 faj új, egy pedig a tudományban az.
A mostanig rendezett gyűjtemény 375 fajat, mintegy 1000 pél-
dányban mutat fel. Baj az, hogy jelenleg már nincs hová tenni.

Külföldi bogár-példány is van egy néhány in statu quo ante.

A pillangó-gyűjtemény 72 fajjal szaporodott a Mezőségről,
köztük Erdélyre nézve három új.

Az igen becses egész gyűjteményre nézve meg kell jegyez-
nem, hogy ha szárazabb, szellősebb helyre nem költöztethetjük,
jövendőben féltő, hogy nem szaporodtát, hanem apadását leszünk
kénytelenek jelenteni.

Külföldi pillangóink 73 példánnyal szaporodtak Mexicóból
Csergedi hazánkfia szívességéből.

A pókok és csigák tetemes szaporodásáról részleteket nem
bírok adni. Idő és kéz kell rendezésekre s laistromozásukra.

A növénygyűjteményt szaporította Kovács Gyula adományá
1416 fajjal legnagyobbára 2—2 példányban, melylyel egyleti
tagság díját róttá le az elszerencsétlenedett tudós. Továbbá csa-
ládjától vásároltatott meg egy pázsitfüvek és sásfélék gyűjtemé-
nye 338 faj, 729 példányban. Szaporodott végre a gyűjtemény a
kolozsvári szénafűrő és a Vlegyásza havasról meg Mehádia kör-
nyékéről gyűjtött példányokkal.

Az egész gyűjtemény, melynek zömét a Pávai Elek és n.
Czecz Antal gyűjteményei teszik, s a mely egész Európa Flora-
jának közel felét foglalja magában, még mind eredeti csomagai-
ban áll. Azonban a csomagok mint ilyenek rendezve és czimezve
vannak, s oly laistrom készítve a phanerogámák osztályáról, hogy
akármely kívánt faj példányaira egy pár perc alatt biztosan reá
akadhatni. A cryptogámák osztálya most van kezelés alatt. A
gyűjtemény rendszeres elhelyezése időt, papir és más requisitu-
mokat igényel, melyekre jelen körülményeink közt is kilátás van;
de igényel butorzást, u. m. szekrényeket, melyek számára hely nincs.

A szervetlen osztály u. m. az ásványok és kőzetek gyűj-
teménye a lefolyt éven át aránylag kevesebb mértékben szaporo-

dott. Kitüntethetni egy szekrényt, mely Kolozsvár határa geológiájának viseli képét. További részletekbe nem bírok ereszkedni, mert az illető osztály laistromozása még ezutáni teendő.

Megjegyzem átalában, hogy muzeumunk egyik főczélját, u. m. Erdély ásványtani, geológiai és palaeontológiai termékei kiegészítését semmi más móddal el nem érhetjük, mint e végre rendezendő és eszközzendő tudományos útaztatásokkal. Ezt az igazságot nem egy, de több közgyűlés elismerte, némi alapot is vetett foganatosítására. Hogy mégis ez értelemben egy fél lépésnél több nem, s a lefolyt éven enynyi sem történt, arról számoljon a ki tud, én nem tudok, nem is kötelességem; de megemlítem a tényt, annak tartottam.

Egy más főczél volna erdélyhoni növényeinkből legalább azoknak, melyek a mivelést a mi helybeli klimánkban és talajunkon kiállják, a muzeum kertébe való őszsze gyűjtése. De ez, t. közgyűlés, óriási feladat, melynek teljesítésére vékony a kilátás. Elsőben is a gyűjtésre okvetetlenül szükséges eszköz ismét az útaztatás, mit elég már névvel említeni. Másodszor a termesztésre fő és nélkülözhetetlen kellék az alkalmas talaj. A kerté pedig jelen állapotában arra nem alkalmas. Csak például, nem bizonyítékul hozom fel, hogy néhány fajbeli példány, melynek termesztését megkísérlettem, egy pár évig a legnagyobb gond mellett is csak sinlett, s aztán menthetetlenül kiveszett. Egyetlen segítő eszköz volna az egész kertet mélyen rigolozni s egyzsersmind néhány ezer szekér trágyával kövéritni. Tehetjük-e? Ha igen, úgy az eredmény bizonyos.

A virágházakban termesztett dísznövények laistroma az asztalra ki van téve.

Ki van végre az évkönyv IV. kötete 2 füzete is, mely a személyzet tudományos munkálódását is tanúsítja. Hogy némelyikünk neve, nem csak ebben nem, hanem átalában évkönyveinknek egy füzetében sincs egy czikk homlokára is írva, arról mint szerkesztő felelettel nem tartozom. Lefeljebb — ha kevésbé szerény emberre vonatkoznám — azt gyanítnám, hogy jelen nem létevel akar ragyogni. Mindenesetre, mint tényt, észrevétetni helyesnek véltem.

Brassai.

VI.

Olvastatik a könyvtárnok jelentése a könyvtár gyarapodásáról és állapotáról, mint következik:

Tisztelt közgyűlés!

Intézetünk könyvtára, melynek alapját a halhatatlan emlékeztető gr. Kemény József nagy becsű hagyatéka képezte, s mely a hazafiak áldozatkészsége folytán hazai nyilvános könyvtáraink közt már is mind számra, mind becsre nézve tekintélyes állásra emelkedett; a közelebb lefolyt év alatt egyesek adományából 1714, vásárlás útján 203, csere által 44, és így összesen 1961 kötettel és füzettel gyarapodott. E gyarapodásból azonban levonandó lévén az ezen évi adományok közül a többszörös példányok közé került 673 kötet, a mult évi maradandó gyarapodás 1288 daraból áll, mit a tavalyi létszámhoz adva, könyvtárunk jelenleg 26,653 kötetet tesz. Ezen kívül van még birtokunkban 3690 darabra menő többszörös példány, melyeket részint méltányos becsár szerinti eladás, részint csere útján igyekszünk lehetőleg értékesíteni.

A mult évi adományok legnagyobb és legbecsesebb részét dr. Incze István ajándéka teszi, ki néhai atyja dr. Incze Mihály könyvtárából, melybe örökség útján néhai Szathmári Pap Mihály kolozsvári tanár ritkaságokban gazdag könyvtárának egy része is beolvadt, 1275 kötettel járult könyvtárunk gyarapításához. Ezen adomány becsét, melynek legnagyobb részét régibb és újabbkori orvosi és hittani munkák képezik, könyvtárunkra nézve különösen emeli az a 30 darabra menő XVI. és XVII. századi magyar nyomtatvány, melyek közül elégnék tartom csak Pesti Gábor Bécsben 1536-ban nyomtatott Új testamentomának teljesen ép példányát, az irodalomtörténetünkben eddig ismeretlen kolozsvári 1681-ki énekes könyvet; és Bartha Boldizsár Debreczenben 1666-ban nyomtatott igen ritka krónikájának két levél hiján teljes, de már most általam hasonmással kiegészített példányát megemlíteni.

Ezenkívül is könyvtárunk régi magyar nyomtatványi osztálya mutathatja föl a lefolyt évről a legörvendetesebb gyarapodást. B. Bornemisza Károly ugyanis a Heltai Gáspár által Kolozsvártn 1551-ben nyomtatott Jézus Sirah könyvének és BölcS Salamon király könyveinek igen szép, Kődöböcz Károly, Heltai Gáspár által Kolozsvártn 1559-ben nyomtatott Agendájának teljesen ép példányával, Buezi Emil pedig Gy.-Fehérvártn 1632-ben kiadott Practica Arithmeticának eddig tudtomra egyetlen ismeretes példányával sziveskedett gyűjteményünket gazdagítani. Ezen adományokkal régi magyar, legnagyobb részt erdélyi nyomtatvá-

nyaink eddig is igen gazdag osztálya oly nevezetesen gyarapodott, hogy ezen gyűjteményünk akár számát, akár ritkasági becsét tekintjük, a magyar haza bármely különben gazdagabb könyvtára fölött már is kétségtelenül igényelheti magának az elsőséget.

Kézirattárunk a lefolyt évben 16 kötetten és 8 darab eredeti oklevéllel szaporodott. Ezek közt legnevezetesebb Apafi fejedelem török deákjának Rosnyai Dávidnak eredeti naplója 1663—1669-ről, intézetünk nmlt. elnöke gr. Mikó Imre ajándékából.

Összes könyvtárunk egy nagy teremben és 3 szobában, a helylyel lehetőleg gazdálkodva 95 szekrénybe, melyek közül 8-at duplumaink foglaltak el, föl van állítva, s jelenleg könyvtári szállásunkon a jövő gyarapodás számára csak egy szekrény maradt üresen, melybe mintegy 200 vagy legfeljebb 300 kötet helyezendő el.

Könyveink alapezisztára, valamint többszörös példányaink külön jegyzéke teljesen készen áll, kéziratgyűjteményünk rendezése és czimtározása pedig, melyet a lehető legpontosabban és kellő részletezéssel igyekszem végrehajtani, a közelebbi nyáron be lesz fejezve; a mikor egyszersmind több ezer darabra menő okleveleink összeírását is, melyeket eddig, érkezésem erre nem lévén, csak a külön gyűjtemények szerint nagyjából rendeztem, részletesen meg fogom kezdeni.

Olvasó szobánk ünnep- és vasárnapokat kivéve naponként 6 órán át a közönség előtt nyitva állt, s az olvasók száma, valamint az irodalmi munkássággal foglalkozó férfiak köréből, kik könyvtárunkat távol vidékekről is megkeresték és használták, ugy a helybeli főtanodai ifjak közül a lefolyt évben is folyvást emelkedőben volt; nem kételkedem azonban, hogy ha alkalmasb és kényelmesb olvasó teremmel rendelkezhetnénk, látogatóink száma legalább is megkétszereződnék. Olvasó szobánk számára intézetünk költségén 16 rendbeli tudományos külföldi folyóirat a hazai szerkesztők és kiadók szivességéből pedig 27 részint tudományos folyóirat, részint politikai s szépirodalmi lap járt.

Jó karban tartott könyvtárnál egyik multhatatlan kellék a könyvek czélszerű, tartós és lehetőleg csinos bekötötése. E nélkül a könyvek használása s jó állapotban hibátlanul megőrzése és fentartása a legnagyobb vigyázat mellett is bajosan eszközölhető. E célra, valamint a lefolyt ugy a régebbi években is, igyekeztem ugyan lehetőleg legtöbbet tenni: minthogy azonban a kötetelési költséget az évenként a könyvtár számára meghatározott általányból kell kiszakítani, mely a jövő évi költségvetésben 200 frtnyi leszállítással 1000 frtra van szabva, e tekintetben valamint eddig, egyedül a leghalaszthatatlanabb kötetésekre kénytelen lévén

szorítkozni, a több ezer forintot kívánó szükséghez képest keveset tehettem, úgy jövőben, ha csak pénztárunk állapota e célra egyszerre tetemesebb összeg megajánlását lehetővé nem teszi, a folyvást növekedő szükséghez képest még kevesebb úgy szólván, meg sem tetsző eredményt lehetek képes felmutatni. E nélkül pedig könyvtárunkat egy nemzeti intézethez illő csinnal és díszszel kiállítani nem lehet.

De van könyvtárunknak egy ennél sokkal sürgetősb, már is úgy szólván égetővé vált szüksége. Mostani ideiglenes könyvtári szállásunk a helylyel való lehető legnagyobb gazdálkodás mellett egyetlen szekrény híján teljesen el van foglalva. E túltömöttség valamint könyveink szakszerűnti célirányos föllállítását lehetetlenné teszi, úgy a jövőben gyarapodásnak mintegy útját állja. Csak ezen sajnos körülmény gátolt eddig is abban, hogy a gr. Teleki Domokos által intézetünk alapításakor följánlott több ezer kötetnyi gerneszezi jeles könyvtárt, valamint nmlt. elnökünk gr. Mikó Imre nagybecsű könyvtárának gyűjteményünkben még meg nem levő darabjait, melyek legalább is ezer kötetet tennének, átvehessem és elhelyezhessem. Pedig e valóban nagybecsű gyűjteményeken kívül még több, kisebb-nagyobb, de mindenesetre értékes ajánlatok iránt is biztosítva mondhatom könyvtárunkat.

Ezen hely szűkén lehetne talán némileg segíteni, ha könyvtárunkból azon tetemes számú, semmi különös becsű és értékű munkákat, melyeknek megszerzése és megtartása egy erdélyi muzeumi könyvtár feladatai közé nem tartozik, melyek intézetünk kitűzött célját teljességgel elő nem mozdítják, mint szükségteleket kiselejteznők; mit én hivatali útasításom értelmében nem tehettem s mindeddig nem tettem. Azonban ezen segítség is csak ideiglenes lehetne; minthogy csak a múlt évben elhalt tagtársaink Mike Sándor és b. Henter József becses hagyatékai s néhai b. Radák Istvánné jeles magyar könyvtárából az örökösök által intézetünknek szabad válogatásra följánlott könyvek is oly tekintélyes tömeget képeznek, hogy már a jövő évi reménylhető szaporodás után ismét hely hiányáról kellene panaszkodnunk.

E baj orvoslásának csak egy biztos módját találhatjuk. Ha t. i. teljesíthetjük intézetünk minden buzgó pártolójának óhaját, hogy könyvtárunk e célra kellően építendő állandó, biztos és a jövőre is számítva tágas saját épületünkbe költözhessek; minek kivihetőségét alaptökénk legnagyobb részének feláldozása s így intézetünk fennállása biztosságának veszedelmeztetése nélkül lehetetlennek ismerünk.

Ez óhajításunk teljesülésének azonban hitem szerint teljes biztossággal nézhetünk elébe. Nem lehet, nem szabad ugyanis

föltennünk, hogy ezen ügyben a magyar országgyűléshez legközelebb fölterjesztendő folyamodásunk, akár a nemzet képviselői, akár felelős kormányunk részéről őszinte pártolásban ne részesüljön. S én nemcsak reménylem, hanem hiszem is, hogy egyes buzgó honfiak áldozataiból a legkeservesebb korszakban keletkezett nemzeti intézetünket a vagyonával valahára rendelkezhető nemzet méltányos és igazságos segélylyel fogja támogatni. Csak ekkor mondhatjuk el majd nyugodtan, hogy könyvtárunk nemcsak megalapítva, nemcsak örvendetes fejlődésben és haladásban, hanem jövőre nézve is biztosítva van. S én buzgóbb óhajtással nem zárhatom be jelentésemet, mint ezzel: engedjen az ég a szabad magyar hazának hosszú boldog korszakot, hogy erejét a haladás terén kifejthesse, s a nemzeti tudományosság és művelődés emelésére alkotott közintézeteinket, s ezek közt muzeumunkat is, a nemzet méltóságához illő karba helyeztethesse!

Szabó Károly.

VII.

Olvastatik az éremtárnoki jelentés a régiség- és éremtár gyarapodásáról és állapotáról, mint következők:

Tisztelt közgyűlés!

Régiség- és éremtárunk, a melyet már a múlt évben előterjesztett jelentésem szerint is tekintélyes gyűjteménynek lehetett mondani, a lefolyt évben ismét örvendetesen gyarapodott, és e gyarapodást az e gyűjtemény iránt kitűnő érdekekkel viseltető egy-néhány hazánkfia lankadatlan buzgalmán kívül különösen némely szerencsés körülmény egybetalálkozásának lehet leginkább köszönni, a mely e gyűjtemény gyarapításának különösen kedvezett.

E körülmények közül különösen ki kell emelnem legelőbb azt, hogy a cs. k. kereskedelmi miniszterium megbízása folytán nekem magamnak a múlt év tavaszán alkalmam nyílt Párisba mehetni, és ez útból éremtárunk számára egy kevés számú bár, de felette érdekes darabokból álló kis sorozatot szerezni az ókor érmeiből, a melyeknek oly kevés képviselője volt gyűjteményünkben. A második kedvező alkalmat gyűjteményünk gyarapítására nyújtották a Portuson a vasuti földmukálatok kivitelében végrehajtott ásatások. Harmadik helyen egész elismeréssel kell említenem Hermann Otto muz. conservator buzgalmét, a ki egy magánérdekben tett útazásából régiségtárunk számára számos és érdekes darabokat hozott magával.

E körülménynek köszönhetjük, hogy régiségtárunk, a mely a tavalyi közgyűlés idején 1895 darabból állott, a lefolyt évben 276 darabbal szaporodott, és e szerint jelenleg 2171 darabot számlál. Az ujonnan begyűlt tárgyak közt mint különösen érdekesek és becsesek tűnnek fel a következők:

1867. februáriusban gr. Schweinitz Gyuláné gr. Nemes Ilona ő ngától kaptunk egy barbar cserép urnát, a melyet Kornezelen a víz mosott volt ki egy hegyoldalból. Ez edény tökélyesen ép és kitűnik rendkívüli nagyságával, a melyről lehet fogalmat szerezni, ha megmondom, hogy 74 kupa gabona fért belé.

Májusban b. Szentkereszti Károlina adományából kaptunk 7 darab régi fejréneműt kitűnő szép himzésekkel és egy remekül zománcozott régi zsebórát; ugyane hónapban Hegedüs Lajos úr adományából egy bronzból öntött kis vadkant, a melyet a gerendi szőlők felett találtak.

Junius hava hozott gr. Bethlen Gáborné, gr. Bethten Klára ő ngától egy gyönyörű kis bornsz bikát, a melyet Kolozsvártt találtak volt a piaci templom tornya számára ásott fundamentumban; Haynald Lajos kalocsai érsek ő nmltségától az ő erdélyi püspöki nagy pecsétjét aczélba metszve és Kolozsi Antal szil.-somyói plébánostól egy régi nemez süveget, a melyet az ottani róm. kath. templom alatt levő egyik sirban találtak.

Julius havában gyűlt Borbély Antal és neje adományából egy felette becses erekle, t. i. a 69-dik honvédzászlóalj zászlója szalagjaival együtt, Lőrinczi Józseftől az erdélyi főhadvezérség hivatalos pecsétje 1849-ből, Zatureczky Károly kapitány úrtól egy Baróthon talált antik arany gyűrű egy szép intaglioval, és a mi mindezeknél még becsesebb, dr Kmetty Páltól kaptuk Bem altábornagynak történelmivé vált híres lovagló ostorát.

Septemberben nemes Udvarhelyszék tisztsége betette muzeumunkba az udvarhelyszéki felkelő nemesség lovassági zászlóját 1809-ből az 1745-ből származó eredeti rúddal együtt, Móné József úr pedig adott egy gyönyörű aczélvértet és egy igen szép régi tornasisakot.

Oktoberben gyűltek bé a Portuson talált római régiségek, a melyek közül különösen kiemelendők azok az edények, a melyeket Pesina Ferencz mérnök úr adott, ugyane hónapban jöttek azok a többnyire őskori edények és szerszámok, a melyeket Hermann Otto részint Diós-Gyórról, részint Ercsényből dr. Tauscher Gyulától hozott.

Novemberben gr. Mikó Imre ő nmltsága egy oly adománnyal gyarapította gyűjteményünket, a melyet mint valódi unicumot méltán mondhatunk régiségtárunk egyik legkitűnőbb gyön-

gyének. Ez a magyar álladalom eredeti nagy pecsétje 1849-ből ezüstbe vésve. Ugyane hónapban régészetünk ismert buzgó ápolója Torma Károly egy egész küldeménynyel járult gyűjteményünk gyarapításához, a melyből mint különösen érdekesekeket ki kell emelnem egy csinos cameoval diszitett arany ékszertöredéket Alsó-Ilosvárról és egynehány középkori fegyver- és eszköztöredéket Radnáról.

Nem tehetem, hogy most fel ne említsek egy felette becses régiséget, a mely a portusi leletekből a kir. főkörmányszék útján egyelőre csak letéteményképpen jutott gyűjteményünkbe. Ez egy 24 1/2 latot nyomó ókori ezüst csésze, a mely kívülről remek domborműben kivésott és részben aranyozott oly idomokkal és jelvényekkel van diszítve, a melyek a halászatra vonatkoznak. E csésze is méltán mondható gyűjteményünk egyik legfényesebb díszének.

Ennyi legyen elég régiségtárunk gyarapodásának rövid valózására. Csak azt jegyzem még meg, hogy ha már tavaly kinyilatkoztattam, hogy régiségtárunk szekrényeiben a tárgyak a szó szoros értelmében egymás hátán állanak, ma kénytelen vagyok kinyilatkoztatni, hogy már valósággal nem férünk a rendelkezésre álló helyiségben, és annak vagyunk kitéve, hogy ha nem tudunk tágasabb helyiségre szert tenni, maholnap be kell zárunk a gyűjteményt a közönség elől, mert lehetetlen lesz a tárgyakat úgy elhelyeztetni, hogy köztök még járni is lehessen.

Éremtárunkra nézve a következő adatokkal szolgálhatok:

A mai napig gyűlt be az intézetünk keletkezése óta 293 arany, 12,625 ezüst, 6,062 réz és 532 más anyagokból készült pénz és pénzjegy.

Ebből ment ki a gyűjteményből részint cserébe, részint anyagul eladás útján 13 arany, 4,201 ezüst, 3,396 réz és 92 más anyagból készült pénz és pénzjegy; e szerint van jelenleg a gyűjteményben 280 arany, 8,424 ezüst, 4666 réz és 437 más anyagból álló pénz és pénzjegy, a melyek felosztását a gyűjtemény egyes osztályaira az ide letett leltárak részletesen kimutatják.

A múlt évi gyarapodás legnevezetesebb tételei 18 ezüst és 52 réz ó görög pénz, a melyeket magam kiválogatva Rollin gyűjteményéből részint cserében, részint készpénzért vásárolva Párisból hoztam; 13 arany, 79 ezüst és 5 réz többnyire igen érdekes hazai pénz, a melyeket az igazgató válaszmány itthon becsérélt és vásárolt, és különösen a portusi lelet, a mely a róla felvett és itt látható öszszeírás szerint 612 db ókori ezüst pénzből állott, a melyek 374 különböző veretet mutattak, ezek közt 225 olyat, a mely a mi gyűjteményünkben nem volt meg, 53-mat pedig olyat, a mely általában véve még ismeretlen.

Ha még megemlítem, hogy az utolsó téli hónapokban begyűlt darabok meghatározva és összeírva vannak, csak nincsenek még a gyűjteménybe sorozva, elmondtam mindent, a mit éremtárunkról mondanom kell.

Az Eszterházy-féle külön tartott érem gyűjtemény 1 darab ezüst pénzzel szaporodott s e szerint már most 3,779 dbot számlál.

Az utóbbi időben a régiség- és éremtárt illetőleg nehéz aggodalom szállotta volt meg az igazgató választmányt. Ugyanis állítólag a lefolyt tél egyik éjszakáján rablási kísérlet történt volna a muzeum épülete körül. Hogy tehát legalább télire jobban biztosítva legyen e becses gyűjtemény, határozatotott, hogy a becsesebb része kellően képakolva jövőre minden télen szállíttassék be egy a város belsejében szerzendő biztos helyiségbe. Ám, ez évenkénti kétszeri szállítás alkalmatlanságán kívül ezzel még az a baj is járt volna, hogy a gyűjtemény egész télen át hozzáférhetetlenné vált volna. E bajon az által volna segítve, ha ily helyiségre lehetne szert tenni, a hol aztán a gyűjtemény állandóan meg is maradhatna. Erre nézve a kir. főkörmányszék felajánlott egy kellően biztosított helyiséget a maga épületében, csak hogy nem lehet még tudni elég tágas-e a gyűjtemény állandó elhelyezésére. Minden esetre nem tekintve azt az alkalmatlanságot, hogy ez által muzeumunk éppen három helyre lesz szét szórva, a kir. főkörmányszék ez ajánlata őszinte mély köszönetre kötelezi az együletet, a melynek ily helyiség nyérése kétszeres nyereség.

Mint nevezetes mozzanatot fel kell még említenem, hogy a lefolyt évben a választmány egy e végre kiküldött, külön bizottság által az összes éremtárt a leltárak szerint valósággal számba vette. A számba vevő bizottság 1867 augusztus 5-kén kelt jelentése elismerőleg nyilatkozott a gyűjtemény állapotáról és azt jelentette, hogy a gyűjtemény létszámát és elrendezését a leltárakkal tökélyesen egyezőnek találta.

Hogy a kiküldött hasonló bizottságok jövőre is csak elismerő és megnyugtató jelentéseket tehessenek a kezelésemre bizott gyűjtemény állapotáról ezután is mint eddig állandó törekvésem lesz.

Fin á l y.

VIII.

A tárgysorozat rendin a választmány kiegészítésére és a gazda választására kerülén a sor, a választmányi 4 tag választására szavazatszedő bizottságba kineveztetnek: Indali Péter, Lukács Ferencz és Sándor József, a gazda választásra: Kőváry László,

Kovácsi Antal és Buzogány Áron, azután felolvastatván a választmány ajánlata a választmányi 4 tag választására a következő névsorban: Cseh Lajos, Demeter Károly, dr. Fischer Lajos, Haller Károly, Kócsi Károly, Kovácsi Antal, Kőváry László, Mosel Antal, Nagy Lajos, Nemes János, Sárkány Ferencz, Szász Domokos, az elnök felszólítja a jelenlevőket a szavazásra;

A szavazatok beadatván és rögtön ki is szedetvén, következő lett az eredmény:

A) A gazda választására szavazott összesen 34 tag, ebből egy szavazat mint hiányos megsemmisítettén, a 33-ból kaptak Nagy Leopold 18, Szentgyörgyi József 6, Ákoncz István 4, Bartha János 2, Tamási János, Kőváry László és Bartha Lajos 1-1 szavazatot.

B) A választmányi tagok választására szavazott összesen 34 tag. Nyertek pedig: Szász Domokos 23, Mosel Antal 21, dr. Fischer Lajos 20, Kovácsi Antal 13, Sárkány Ferencz 13, Kócsi Károly 11, Kőváry László 9, Buzogány Áron 7, Nemes János 6, Cseh Lajos 5, Jancsó Lajos és Demeter Károly 2, 2, Indali Péter, Nagy Lajos, b. Orbán Balázs és Tamási János egy-egy szavazatot. — Ezután a többséget nyert 5 tagból minthogy Kovácsi Antal és Sárkány Ferencz egyenlő számú szavazatot kaptak e két tag közt új szavazás intéztetvén és szavazván 27 tag, Kovácsi Antal nyerte a többséget 14 szavazattal.

E szerint választmányi tagoknak megválasztattak 3 évre

Szász Domokos,
Mosel Antal,
Dr. Fischer Lajos,
Kovácsi Antal.

Gazdának pedig Nagy Leopold,
Ezek után a gyűlés elnapolta magát.

Az erdélyi muzeum-egylet 1868-ki rendes közgyűlése.

Második nap.

Kedden, februarius 18-kán 1868.

Elnökölt: Dr. Szabó József, egyl. alelnök.

Jegyzett: Finály Henrik, egyl. titkár.

IX.

Olvastatik az első napi közgyűlés jegyzőkönyve.
Megállittatik.

X.

A könyv- és kéziratár vizsgálatára kiküldött bizottság előterjeszti jelentését mint következik:

Tisztelt közgyűlés!

Alólírttak levén a tisztelt közgyűlés által kiküldve az erdélyi muzeum-egylet könyv- és kéziratárát megvizsgálni; ezen tisztelt megbízás következtében van szerencsénk a tisztelt közgyűlést tudósítani, hogy folyó február hó 17-kén a délutáni órákban a könyvtári hivatali személyzet jelenlétében mind a könyvtárt, mind a kéziratárt szigoruan megvizsgáltuk, s minden irányban legjobb rendet, pontosságot és kellő tisztaságot találtunk; s jelentésünket azzal zárjuk bé, hogy a bölc Gondviselés könyvtárnok t. cz. Szabó Károly úrnak állandó jó egészségét és béketűrést adjon, — nemzeti kincsünk megőrzésére s gyarapodására; egy úttal nem tehetjük, hogy a tisztelt közgyűlést arra ne figyelmeztessük, miszerint a muzeumi egyletre nézve a legszükségesebb volna, egy állandó épület megszerzése, hogy ily becses gyűjtemény a jövőre a tűzveszélytől biztosítva legyen.

Kolozsvártt, 17/2 1868.

Fülei István, *m. k.*

Dr. Szombathelyi, *m. k.*

Nagy Leopold, *m. k.*

kiküldött vizsgáló biztosok.

XI.

A levéltár vizsgálására kiküldött bizottság előterjeszti jelentését mint következik:

Méltóságos elnök úr!

Tisztelt közgyűlés!

Az erdélyi országos muzeum-egylet levéltárának megvizsgálása végett a tegnapi közgyűlésből alólírtak kiküldetvén, tisztelettel jelentjük, hogy azt minden tekintetben a legjobb rendben, az ügy-kezelési könyveket, lajstromokat sbt. kitűnő szakértelemmel, megfélemlő csinnal és lelkiösmeretes pontossággal vezetve találtuk, úgy, hogy valóban, minden nagyítás nélkül mondhatjuk, egyletünknel a titkári ügykezelés az ily nemű egyleteknél bárhol mintaképül szolgálhat.

Mely jelentésünk után tisztelettel öröklünk
Kolozvártt, 1868 febr. 18-kán

a mélt. Elnök úr

és
a t. közgyűlés

alázatos szolgálai

Gyarmati Miklós, m. k.
elnök.

Bántó Sámuel, m. k.

Szász Domokos, m. k.
jegyző.

XII.

A pénztárvizsgáló bizottság előterjeszti jelentését mint következik:

Tisztelt közgyűlés!

Alólírtak van szerencsénk a t. közgyűlésnek, mint a pénztár vizsgálatára kiküldött bizottság jelentéseinket e következőkben megtenni:

A mult évi zárlat pontos átviteléről, úgy szintén a pénztári könyv-vezetés szakavatott kezeléséről meggyőződést szerezvén,— először is a folyó számódást mai napig bezárólag vettük számba, mely szerint bevételekben találtunk

o. é. fr.	4351 37 $\frac{1}{2}$ kr.
kiadásban	" " 1768 62 $\frac{1}{6}$ kr.
maradott készpénzben	o. é. fr. 2582 75 $\frac{2}{6}$ kr.

Mely összeget következő pénznemekben találtuk a pénztárban, u. m.

3	darab	100 fr.	o. é. fr.	300	—
39	"	50	"	" "	1950	—
19	"	10	"	" "	190	—
8	"	5	"	" "	40	—
2	"	forintos	" "	2	—
Ezüstpénzben forintosok												.	100	75 ² / ₆ kr.
összesen												o. é. fr.	2582	75 ² / ₆ kr.

Ezen folyó összeghez hozzáadván továbbá az értékpapírok-, magán és kölesönkötvényekben talált készletet:

1.	Magyar földhitel papirban	o. é. fr.	500	—
2.	Nemzeti kölesön kötvényben	" "	315	—
3.	Kölesön kiadott pénzről szóló kötvény	" "	152,150	—
4.	Kisegítőbeli könyvben alaptőke	" "	2,000	—
5.	Földtehermentesítési kötvényben	13,000 f.	" "	13,650	—
6.	Régi részvény kötvényben tőkésítve	" "	95	—
7.	Berde alapítvány kamat-könyve	" "	40	25 kr.
8.	Letétemények együttvéve	" "	22	36 kr.
9.	Alapítványról szóló magánkötvényben	" "	26,839	51 kr.

A pénztárban van összesen o. é. fr. 198,194 87²/₆.

Azonban ez utolsó pont alatti tételre megjegyezzük, hogy a gr. Bethlen Oliver és nejét érdeklő két darab 5—500 frtot illetőleg 1000 fról szóló alapítvány az egyleti ügyvédnek van átadva.

Ezeket kívül külön kezelés alatt levő természet-historiai dijalapban van:

1.	Magyar földhitel papirban	o. é. fr.	600	—
2.	A kisegítőbeli betéti könyvben	" "	119	87 kr.
összesen												o. é. fr.	719	87 kr.

Ugy szintén arany alapon:

2.	Kiadott kölesönről szóló kötvényben	††	" "	450	
2.	Készletben	" "	39	
összesen												††	489	

Végre pedig ki kell jelentenünk azon vizsgálatunk folytán szerzett meggyőződésünket, miszerint a muzeum-egylet t. pénztárnoka mindenben dicséretes erély- és szakismerettel járt el, s úgy a könyvek vezetésében, mint a pénzkezelésben a kívánt pontosságot tanusítván, irányában csakis elismerő méltánylatunkat fejezhetjük ki. — Mely jelentésünk után maradtunk a

Tekintetes közgyűlésnek

Kolozsvártt, 17. febr. 1868.

alázatos szolgálói
Véltits Károly, m. k.
Tamási János, m. k.
Buzogány Áron, m. k.
kiküldött bizottság tagjai.

XIII.

A külső épületben levő gyűjtemények vizsgálatára kiküldött bizottság megteszi jelentését a következőkben:

Tisztelt közgyűlés!

Alóírttak a tegnap délelőtti gyűlés egyik határozatánál fogva a muzeumi gyűjtemények megvizsgálására kiküldetvén, tegnap délután a muzeum illető helyiségeibe kiszállottunk, s ottan az illető laistromok felhasználása mellett, a régiség- és éremtárt, valamint a természetiek gyűjteményét is, a tárgyak sokaságához és az idő rövidségéhez képest a lehető utánnézés-sel megvizsgáltuk, — s mindent megfelelő rendben és állapotban találtunk.

Miről is a jelentést azon megjegyzéssel tesszük meg: miszerint a még berendezésre váró tárgyak sokaságát és különféleségét tekintve, nem csak kívánatos, de hlsaszthatlan szükségessé vált a gyűjtemények helyiségeit minél előbb és megfelelőbb módon szaporítani; mert azon czélt, hogy a meglévő természeti és műkincsek a közhasználat, de egyszersmind a tudomány igényeinek is megfelelő módon legyenek beosztva és kiállitva; csakis ez úton lehet elérni. Minélfogva e körülményt a t. közgyűlés kiváló figyelmébe kelle ajánlanunk.

Többire teljes tisztelettel levén a

alázatos szolgálai

T. cz. közgyűlésnek

Kolozsv. febr. 18. 1868.

Hajós János, *m. k.*

biz. elnök.

Jancsó Lajos, *m. k.*

mindnyájan kirendelt vizsg. biztosok.

Megnyugvással tudásul vétetnek.

XIV.

Előterjesztetik az igazgató választmány első indítványa, mint következők:

Miután a muzeum gyűjteményei kezelésével megbizott tisztviselők, valamenynyien a számokra megszabott készpénzbeli fizetés mellett vagy szállást természetben, vagy pedig megfelelő szálláspénzt is kapnak, az igazgató választmány Pávai Elek őrségéd kérelmére, az abban felhozott alapos indokok méltánylása után, a nevezett őrségédnek a lefolyt 1867-dik évre 200 o.ft szálláspénzt utalványozott, oly feltétellel, hogy e szálláspénz élvezete

reá nézve csak úgy fog állandóvá válhatni, ha azt a közgyűlés a multa nézve jóváhagyva jövőre is utalványozza. E feltétel alapján ajánlja az igazgató választmány a t. Közgyűlésnek, hogy ez évenkénti 200 o.ftnyi szálláspénzt Pávai Elek örsegéd számára a lefolyt évre nézve jóváhagyni, jövőre pedig mint állandó rendszeres járulékot utalványozni sziveskedjék,

Az indítvány elfogadtatván a közgyűlés jóváhagyja a választmány abbéli intézkedését, hogy a mult 1867 évre Pávai Eleknek 200 ft szálláspénzt utalványozott, és egyszersmind elhatározza, hogy e 200 ftnyi szálláspénz jövőre mint rendszeres fizetés Pávai Elek örsegéd számára folyóvá tétessék.

XV.

Előterjesztetik a választmány második indítványa, mint következők:

A lefolyt 1867 év vége felé az igazgató választmánynak alkalma nyilván, hogy a muzeum számára egy jeles honi madártojás gyűjteményt és egy nem kevésbbé kitűnő hazai bogárgyűjteményt vásár útján megszerezhesen, e vásárt megejtette, oly feltétellel, hogy a vételi ár 740 o.ftban a természeti tár számára kivetett átalányból egyszerre fizetessék ki. Minthogy azonban ez összeg a kijelölt átalányt csaknem egészen kimeríti, felhatalmazást kér, hogy az u. n. revirement útján a folyó évben kivételesen a többi átalányok rovására anynyival gyarapíthassa a természeti tár átalányát, hogy a rá vetett költséget, a folyó munkák fennakadása nélkül megbírhassa.

Elfogadtatván, a választmány intézkedése jóváhagyatik és a kért meghatalmazás megadatik.

XVI.

Előterjesztetik a választmány harmadik indítványa, mint következők:

Miután a több évi tapasztalás azt mutatja, hogy az egylet a maga erején nem képes a muzeum számára oly saját helyiséget megszerezni, a melyben az örvendetesen meggyarapodott gyűjteményeket rendszeresen és czélszerűen fel lehessen állítani, ily helyiség szerzése pedig napról napra mind égetőbb szükséggé válik, határozza el a közgyűlés, hogy intéztessék a magyar országgyűléshez egy kellően indokolt kérelem az iránt, hogy az ország adjon az országos múzeumnak vagy egy czélszerű szállást, vagy akkora pénzsegélyt, a mekkorával egy czélszerű helyiséget építeni képes legyen.

Ezzel kapcsolatban felolvastatván az országgyűléshez intézendő kérelem bizottságilag megállított fogalma, mint következik:

Mélyen tisztelt képviselő ház!

Azon korszakban, midőn a mostoha sors által az anyahon kebeléről elszakadni kénytelenített Erdély külön kormány, külön közigazgatási rendszer és törvényhozás alatt élt, úgy a nemzeti fejedelmek idejében, mint a múlt és jelen században, mindig gondosan ápolta kebelében a tudományosság és nemzeti művelődés emelésére alapított közintézeteket. Élő bizonyossága ennek az Erdélyben századok óta virágzó számos tanintézet, a magyar földön legelső állandó kolozsvári nemzeti színház, valamint az erdélyi 184 $\frac{1}{3}$ -diki országgyűlés által országos rovatal útján megalapíttatni határozott, de az akkori kormány által életbe lépni nem engedett, és csak a legközelebbi korszakban hosszas küzdelmek után megalkulhatott, azonban mind ez ideig csupán önkényes hazafiúi áldozatokra és adományokra támaszkodó erdélyi országos muzeum.

Már 1842-ben letette ezen országos közintézet alapkövét a halhatatlan emlékü gróf Kemény József rokonával gróf Kemény Sámuellel együtt, kik azon évi június 20-dikán kelt s az országgyűlés által más nap tárgyalt nyilatkozatukban a magyar haza történelmére nézve megbecsülhetetlen értékű könyv-, kézirat- és oklevélgyűjteményeket egy alapítandó erdélyi muzeum részére följajánlották, s kiknek példáját csakhamar több lelkes hazafi követte, részint könyvekben, részint természeti tárgyakban és érmekben, részint pénz-alapítványokban kisebb-nagyobb ajánlatokkal járulván a kitűzött cél előmozdítására.

Az országgyűlés ez ügyet a többi országos közintézetek ügyeivel foglalkozó bizottsághoz útasította, melynek véleménye folytán 1842-dik évi decemb. 23-dikán tartott ülésében elhatározta, hogy az alapítandó erdélyi országos muzeum részére a gróf Bánffy örökösök kolozsvári piacsori háza megvásároltassék. E célra 80,000 ezüst forintot, ezen kívül az intézet remélhető jövedelmeihez és a tett magán alapítványok kamataihoz még 20,000 ezüst forint tőkét szavazott meg, mely összeg a magyar és székely törvényhatóságokbeli nemesi birtokokra kivetendő rovatal útján legyenek fedezendőek s ugyanekkor a muzeumhoz állítandó tiszti személyzet fizetését is meghatározta. Nem sokára ez után az országgyűlés 1843. január 7-diki ülésében az országos muzeum igazgatóivá szavazatok többségével 9 tagból álló bizottságot választott; jan. 17-dikén pedig megállapította az orsz. muzeumról alkotott törvénycikket, melyben ezen intézetre 100,000 ezüst forintot ajánlott, mint ezt az országgyűlés jegyző- és irománykönyvei bizonyítják.

Nem fejtegetjük hosszasan, hogy az ez után csakhamar feloszlatott országgyűlésnek legfelsőbb helyre fölterjesztett ezen törvényczikke miért s mily befolyások következtében nem nyerve meg a fejedelmi szentesítést; csak fájdalomosan említjük meg, hogy a szentesítés megtagadása által ez oly nagy fontosságú tudományos művelődési közintézet életbe léptetése másfél évtizednél továbbra lőn visszazetve.

A nemzet méltó és jogos óhajta vissza volt fojtva, de végképp elfojtva nem lehetett. Az 1848/9-dik évi nemzeti újjáalakulásra következett gyászos korszakban, — melyben nemzetünknek nem csak jogai el voltak tapodva, hanem Erdélyben még létezésének alapjai is meg voltak támadva, — éppen az a nagy veszteség, mely gróf Kemény József 1855-ben történt halálával a magyar tudományosságot sújtotta, ébresztette új életre az erdélyi országos muzeum elaltatott ügyét. Az ő megbecsülhetetlen, és ha elvesznek, elszóródnak vagy a hazából kivándorolnak, soha többé ki nem pótolható könyv- és kéziratárát a nemzetnek minden áron meg kellett menteni. Ezek az erdélyi országos muzeum tulajdonai voltak; e muzeum nem létezett, és így muzeumot kellett teremteni.

A hazafi lelkesedést ez ügy iránt Erdély legnagyobb élő fia, intézetünknek a széles hazában köztiszteletben álló jelenlegi elnöke, ébren tartotta, irányozta, vezette és áldozataiban áldásossá tette. A megalakítandó intézet számára kolozsvári díszes kerti lakát följajánlván e becses gyűjteményeknek menedéket adott, s ezzel intézetünk életbe léptetésére az első legfontosabb lépést megtette. Majdnem 4 évig tartó s a polgárisult nemzeteknél ily ügyben hallatlan, sőt utódaink előtt is csaknem képzelhetetlen küzdelmek után lankadatlan fáradozásával, szilárd kitartásával, tapintatos és böles eljárásával sikerült kivívnia, hogy az erdélyi országos muzeum fölterjesztett alapszabályai legfelsőbb megerősítést nyervén a hazafiak ezen országos közintézet alakító közgyűlését 1859. novemb. 23-kán a nemzeti lelkesedés örömszája közt ünnepelhették.

A nemzet az akkori kormánytól segélyt sem nem várt, sem nem kért. A nagybirtokosság, a közép rend, az iparos osztály, sőt számos községekben a földműves nép is tehetsége szerint ezekben, százakban vagy forintokban letette áldozatát a haza oltárára. S a vérig zaklatott és kiszorolt erdélyi magyarság, törekvéseiben az anyahon lelkes fiai által is támogatva, részint alapítványokban, részint 10 évig fizetendő 5 forintos részvényekbe oly öszzseget biztosított, mely az intézet életbe léptetését, mind

járt 1860-ban gyűjteményeinek közhasználatra megnyitását, fön-
tartását és gyarapítását lehetővé tenni elegendőnek mutatkozott.

Az alig remélhetett siker öröme a hazafiak áldozatkészségét csak fokozta. Ha az akkori kormányrendszer által iszonyuan sujtott, anyagilag csaknem hihetetlenül tönkre tett Erdély fiai és leányai pénzzel bőven nem áldozhattak, mind azt, a mit a mult viharaiból megmenthettek, a minek csak egy erdélyi muzeumban becsé lehetett, vetekedve ajánlották föl a hazának. Gyűjteményeink az első év alatt megkétszereződtek, s a gyarapodás a lefolyt nyolcz év alatt minden osztályban folytonosan örvendetes növekedésben volt és van.

Könyvtárunknak már 1860-ban külön szállást kellett keresni, melynek évi bére majdnem tizedrészét nyeli el összes jövedelmünknek. Azonban már ez a helyiség is mintegy 30,000 kötet könyvünkkel és feles számu kéziratainkkal anynyira túl van tömve, hogy több rendbeli s több ezer kötetre menő jeles magán gyűjteményeket, melyek a közelebbi években felajánlottak, a hely szűke miatt nem lehetünk képesek beszállítani és elhelyezni. E bajhoz járul, hogy haszonbérelt könyvtári ideiglenes szállásunkon a bizonytalanságnak, a netaláni hurezolkodás bajainak és kárainak ki vagyunk téve, sőt minthogy az épület tűzvész esetében teljes biztosságot nem nyujthat, soha ki nem pótolható gyűjteményünk megsemmisülhetésétől is kell rettegnünk.

Csaknem ily helyzetben van régiség- és éremtárunk is, mely eddig a természetiek tárával együtt intézetünk saját épületében szorongott; de már ez évben, minthogy a természetiek tára is mindig nagyobb-nagyobb tért kívánt és foglalt el, ott teljességgel nem maradhatott. E két szintén tetemesen növekedett osztály számára mulhatatlanul új helyiségről kellett gondoskodnunk, anynyival inkább, mert ezen anyagilag is nagy értékű kincseinket, félre eső kerti épületünkben, a jelen tél folytában már megkísértett, de szerencsésen megheusított kiraboltatás veszélyének kitéve nem tarthatjuk.

Intézetünk igazgató választmánya gyűjteményeink több felé szakadottságának nagyon érezhető hátrányait s e mellett a rendelkezésünk alatt álló három külön helyiség részint alkalmatlan, részint a legközelebbi jövőben is elégtelen voltát átlátva, már évek előtt gondolkozott e baj orvoslásáról, s mult évi közgyűlésünk által föl is volt hatalmazva, hogy, ha lehető, egy czélunkra alkalmas tágas épületet vásároljon. Azonban Kolozsvárt a czélunk csak közelítőleg is megfelelő ily eladó épületet találni teljességgel nem lehet; egy új, bár egyszerű, de a jövő igényeire számított muzeumi épület kiállítási és fölszerelési költsége pedig —

mint az e végett készítettett tervezetekből kitűnt—, oly tetemes összeget kíván, melyet csak 188,000 forintra és 450 aranyra menő alaptőkének feláldozásával lehetne fedeznünk, s melyet e szerint egyesületünk intézetünk fönnállhatásának világos veszedelmeztetése nélkül meg nem szavazhat. Anynyival lelkiösmeretesebben köteles pedig egyesületünk a muzeum föntartási és gyarapítási szükségeire multhatatlanul megkívántató alaptőkének, mint életföltételének, bármi csekély megcsonkításától is óvakodni, mert a magyar birodalom bármely részénél szerencsétlenebb anyagi állapotban sinlő Erdélyben újabb tekintélyes alapítványokra számítani nem lehet, sőt bizonyos, hogy a jövő év végével, midőn néhány száz pontosan fizető részvényes tagjának 10 évi fizetési kötelezettsége megszűnik, eddigi évi jövedelme is mintegy 2,500 forinttal fog csökkenni.

Ily helyzetben egyesületünknek ez égető baj orvoslására nézve bizodalmát és reményét nem lehetett másba helyeztetni, mint a nemzet törvényhozásának gyámolításába, melyet a főntebb lelkiösmeretes őszinteséggel föltárt hiteles adatok s kétségtelenül meggyőző érvek alapján, a mutatkozó multhatatlan szükséghez képest, egy újonnan építendő muzeumi épületre 200,000, annak fölszerelési és fentartási költségeire pedig 50,000 s így összesen 250,000 o. é. forintban egyszer mindenkorra megajánlatni esedezünk; csak e segélyvel lehetvén képes egyesületünk, az önkormányzásnak intézetünk ügyeiben már a kezdet legelső legnehezebb évei alatt is fényes sikert mutatható rendszere mellett, ezen országos közintézetet nem csak föntartani, gyarapítani, hanem jövőre is biztosítani és kétségtelenül felvirágoztatni; miről annak eddigi multja, igazgató választmányának lelkiösmeretes bölcs ügyvezetése, tisztviselőinek elismert buzgó munkássága s egyesületünk összes tagjainak szíves és sikeres közreműködése teljes biztosságot nyújt.

Mélyen tisztelt képviselőház! Egyesületünk minden tagja lelkében mélyen meg van győződve e kérelmének nemcsak méltányos, de tökéletesen igazságos voltáról is. Mint kifejtettük, az egykori erdélyi országgyűlés külön törvénycikkben határozta meg egy erdélyi országos muzeum épület 100,000 pengő forintban megajánlott megszerzési és föntartási költségét, s jelenlegi intézetünk éppen ezen törvénycikkre, mint a nemzeti akarat kétségtelen erejű kifejezésére, támaszkodva vívta ki, hogy a letűnt központosító kormányrendszer idejében mint országos muzeum elismertetett és legfelsőbb helyről megerősített. Erdély törvényhozása kényszerített szünetelése miatt ez ügyben adott szavát be nem válthatván, csak egyes hazafiak önkénytes egyesülése és ál-

dozata léptethette ugyan életbe országos közintézetünket: de azért nézetünk szerint az országgyűlésnek a hozott törvénycikkben törvényes alakot nyert határozata, a jövőre nézve eltörölnék, akár jogilag, akár erkölcsileg érvénytelennek nem tekinthető.

Az 1843-diki országgyűlés által egy erdélyi országos muzeum alapítására ezüstben 100,000 p.forintban felajánlott országos rovattal,— melylyel, az akkori árakat és pénzviszonyokat a mostaniakkal egybevetve, az általunk jelenleg kért 250,000 o.frntyi összeg építési célunkra nézve alig-alig számítható egyenértékűnek—, oly szent fidei commissum gyanánt tekinti intézetünk, melynek kötelezettségi terhe, most, miután hála a nemzetünk sorsát intéző gondviselésnek százados forró óhajtásunk teljesülvén, Erdély külön törvényhozása törvényesen és tetteleg örökre megszűnt, az ezt kebelébe fogadó magyarhoni törvényhozás elútasíthatlan örökségei közé tartozik.

S tekintetbe véve ez úgy ily törvényes állását, de tekintetbe véve a testvéri méltányosság sőt az osztó igazság szempontjait is,— melyeknél fogva a tetteleg visszakapcsolt Erdély midőn a magyar törvényhozás által segélyezendő valamenynyi közintézeteink fönntartásának terheiben aránylag osztozni köteles és osztozni szívesen kész, egyszersmind mint ugyanazon haza tagja, országos közintézetei számára, melyek mint eddig, úgy ezután a közös hazai műveltség emelésére szolgáltak és szolgálnak, a viszonyos és aránylagos országos közsegélyt méltányosan megvárhatja—, egyesületünk teljes nyugalommal és rendíthetetlen hazafiui bizodalommal teszi ez ügyet a mélyen tisztelt képviselőház honatyai kezei közé.

A közgyűlés az indítványt teljesen elfogadván és magáévá tévén, a felirat szövegét is kevés módosítással helyesli, és fölterjesztendőnek határozza, azzal a hozzáadással, hogy a siker biztosítása és gyorsítása szempontjából e kérelemmel egyszerre egy külön de hasontartalmu kérelem intéztessék a magas ministeriumhoz, az erdélyi kir. biztos á nmlga e kérelemnek a maga ajánlata melletti felterjesztésére kéretvén föl.

E kérelem fölterjesztésével a közgyűlés nevében az igazgató választmány bizatik meg. Egyszersmind fel fognak kéretni az erdélyi képviselők, és különösen az egylet nmlgu elnöke, a kinek e végre a kérelem egy másolata átnyujtandó, hogy magokat személyesen érdekelvén ez ügy iránt, annak kedvező eldöntését személyes befolyásukkal is előmozdítani sziveskedjenek.

XVII.

Előterjesztetik az 1868. évre készített előleges költségvetés mint következik:

Költségvetés 1868-ra.

A.) Remélhető bevételek.

1.	300 pft névértékű nemzeti kölcsön kötvény kamatja	15 ft 60 kr.
2.	13,125 o.ft „ urbéri papir kamatja . .	610 „ 31 „
3.	500 o.ft magyar földhitelintézeti záloglev. kamatja	27 „ 50 „
4.	152,150 o.ft kiadott kölcsön kamatja . .	9129 „ — „
5.	3,590 „ készpénzbeli tőke kamatja . .	215 „ 40 „
6.	18,320 ft befizetetlen alapítvány kamatja .	916 „ — „
7.	500 részvény	2500 „ — „

Bevételek összege: . . 13,413 „ 81 „

B.) Szükséges kiadások.

I. Rendszeres fizetések.

1.	Szállásbérek	1800 ft—kr.
2.	3 hivatalnok fizetése	3000 „— „
3.	Pénztárnoki százalék	644 „55 „
4.	3 segédhivatalnok fizetése	1300 „— „
5.	Kertész fizetése	300 „— „
6.	2 szolga 1 felügyelő fizet.	780 „— „
7.	2 kertészlegény fizetése	360 „— „ — 8184 ft 55 kr.

II. Á t a l á n y o k.

1.	Igazgatás és kezelés	500 „— „
2.	Utaztatás	400 „— „
3.	Béruházás	400 „— „
4.	Könyvtár	1000 „— „
5.	Természetiek tára	800 „— „
6.	Régiség- és éremtár	500 „— „
7.	Kertművelés	150 „— „
8.	Épületfentartás	300 „— „
9.	Kiadványok	700 „— „
10.	Előre láthatatlanok	400 „— „ 5150ft— „ — 13334 „55.

Maradék 79 „26.

A közgyűlés e költségvetést minden tételében elfogadja és megállítja.

XVIII.

Indítványba jő, hogy a muzeum iránti érdekeltség emelése szempontjából, az alapítók arczképei, névvel és az alapítványa megnyirviségével együtt megszereztetvén, oly helyre kitétetnének a muzeumban, a hol mindenki láthatja.

Minthogy ez indítvány az egyesek indítványai tárgyalására nézve fennálló szabály mellőzésével adatott bé, a közgyűlés nem veszi tárgyalás alá, hanem a választmányhoz útasítja előleges tárgyalás végett.

XIX.

Indítványba jő, hogy a közgyűlés az egylet nmlgu elnökét közelebbről ért családi gyászeset alkalmából egy részvétnyilatkozatot intézzen. Ő nagyméltóságához.

Az indítvány elfogadtatván, felkéretik tiszt. Szász Domokos úr, hogy sziveskedjék e részvétnyilatkozatot fogalmazni. A fogalmazás elkészülvén és felolvastatván elfogadtatik, megállíttatik és kézbesítésére felkéretik az alelnök úr.

XX.

A költségvetéssel kapcsolatban a m. igazgató előterjeszti, hogy miután szabályszerűen tőle követelni nem lehet, hogy ő a maga fizetéséből, ha saját ajánlata következtében is, állandóan fizesse a muzeum egyik tisztviselőjét, oda kéri módosíttatni a költségvetés tételeit, hogy a segédhivatalnokok fizetésébe tétessék 1300 ft helyébe 1600 ft, ellenben a felügyelő fizetése 300 ftal hagyassék ki, mert ő ugyan ezzel a 300 ft fizetését nem kívánja rögtön megszüntetni, hanem csak azt a szabadságot kívánja magának fentartani, hogy ezt csak addig fizesse, a meddig szükségét látja. Felvállalná tehát a felügyelő fizetését bizonytalan időre.

Ez indítvány is a választmány által tárgyalva nem lévén, azonkívül nem lévén a gyűlés előtt a rá vonatkozó előzményi adatok, ez is a választmányhoz utasíttatik előleges tárgyalás végett.

XXI.

Az elnök egy kis türelemre kérvén a jelenlevőket, a jegyző még a gyűlésben elkészítette a jegyzőkönyvet, a mely azonnal felolvastatván

Hitelesíttetik.

Ezek után a gyűlés eloszlott.

Az erdélyi orsz. muzeum alapulásának rövid történelme.

1. Közlemény.

Minthogy egy erdélyi muzeum létesítésének eszméje köztudomás szerint néhai gr. Kemény József és Sámuel közös indítványára már 184 $\frac{1}{3}$ -ban az akkori erdélyi országgyűlésen merült fel legegylebb, általánosán bevett szokás az 1860-ban valóssággal létrejött, és jelenleg fennálló erdélyi országos muzeum keletkezésének történelmét az amaz országgyűlésen e tárgyban hozott határozatokon megkezdeni, és így e határozatok a jelen történelmi vázlatnak is kell hogy kiindulási pontul szolgáljanak.

Azonban, miután amaz országgyűlési határozatok a legfelsőbb megszentést meg nem nyervén, törvényekké nem váltak, s ennél fogva teljesedésbe sem mentek, azoknak részletes elősorolása itt annyival is inkább fölösleges, minthogy amaz országgyűlés jegyzőkönyvében egész terjedelemben le vannak téve. A jelenleg fennálló muzeum keletkezésével pedig csak az által állanak kapcsolatban, hogy a boldog emlékezetű gr. Kemény Józsefnek a hazai tudományosságért buzgón lángoló keble az által, hogy e határozatok a legfelsőbb szentesítést meg nem nyerték, nem akarta magát feljogosítotttnak érezni arra, hogy a haza színe előtt a leendő muzeum alapítására tett nagylelkű ajánlatát, mint érvénytelen, visszavonja; hanem köteletségének tartván az országgyűlés előtt tett és az egybegyűlt Karok és Rendek által el is fogadott ígéretének egész terjedelmében való béváltását, a midőn 1855-ben békövetkezett gyászos kimulta előtt vagyonáról végrendeletileg rendelkezett, nagyszerű könyv- és kéziratárát, a mely hazai és nemzeti történelmünkre nézve még mind e mai napig sem kimerített megbecsülhetetlen gazdag források valósságos tárháza, a leendő erdélyi muzeumnak hagyományozta, úgy rendelkezvén, hogy addig is, a míg e leendő muzeum létre jő, e gyűjtemény tétessék le a magyar nemzeti muzeum könyvtárába megőrzés végett.

E rendelkezés, noha egyfelől biztosította e megbecsülhetetlen kincset az erdélyi muzeum számára, másfelől nem egészen alaptalan aggodalmakkal töltötte el azoknak a keblét, a kik óhajtván és remélvén, hogy az erdélyi muzeum csakugyan létesüljön, a kérdéses gyűjteményt teljes épségben kívánták e muzeum számára megmenteni, s e megmenthetés iránt kétkedésbe estek, minthogy nem levén még megtéve semmi lépés a muzeum létesítésére, e létesítés időpontja kétes és ennél fogva nagyon távol jövőnek látszott fentartva lenni, anynyival is inkább, mivel az ország és nemzet akkori vagyoni állapota mellett vajmi kevés kilátás lehetett arra, hogy egy ily intézet létesítésére a szükséges pénzalapot előteremteni tudja, a kormány támogatására pedig akkori időben számítani nem lehetett.

Mindazonáltal miután világos volt, hogy a gróf Kemény József-féle könyvtárnak az országban való megtarthatására más mód nincs, mint az erdélyi muzeum megalapítása, a nemzet lelkesedésében bizó egynehány hazafi indítványokkal lépett fel a nyilvánosság terén, módozatot kívánván találni arra nézve, hogy a mostoha körülmények daczára, miként lehetne mégis az erdélyi muzeumot, ha szinte nagyon kicsinyben is, létrehozni. Legelőbb Dózsa Dániel szólalt fel ez ügyben a „Magyar Sajtó“-ban, és e felszólalás következtében előterjesztették nézeteiket Vass József kegyesrendi tanár, Toldi Ferencz a magyar tud. akademia akkori titkára és Török János a „Magyar Sajtó“ akkori szerkesztője. E hirlapi vitatkozás azonban, noha megvolt az az elvitázhatalan érdeme és az a gyakorlati haszna, hogy az erdélyi muzeum 15 év óta feledett ügyét] visszahívta a nagy közönség emlékezetébe, tetteg igen keveset lendít vala magán az ügyen, ha az isteni gondviselés jóvoltá egy oly hazafival meg nem áldotta volna Erdélyt, a ki nem csak hazáját véghetetlenül szerető és minden közügyért buzgón lángoló hő kebelével fel tudott lelkesedni a hazai és nemzeti tudományosság és mivelődés jövőjére nézve kiszámíthatatlan fontosságú leendő muzeum létesítése iránt, hanem meg is volt áldva földi javakkal oly mértékben, hogy a felkarolt szent ügy előmozdítására az ily esetekben nélkülözhetetlen anyagi erőt is képes volt kifejteni, és még e mellett egész multja által oly méltán kiérdemlett tekintélyt biztosított volt magának, hogy elbizakodás nélkül való önérzettel bizton számíthatott arra, hogy mihelyt valamely közügyben ő tűzi ki vezéri zászlóját, a nemzet java s színe kész lesz vezérlete alá öszszeseregleni, és az általa kitűzött cél elérésére minden tőle telhető buzgalmat, erélyt és áldozatkészséget kifejteni. Egy szóval gr. Mikó Imre állott a muzeum-ügy élére.

A nemes lelkű gróf első föllépése, habár csak egy egyszerű hirlapi cikk alakjában, de mégis egy nagyszerű áldozattal vette meg az erdélyi muzeum alapját. Minthogy tudniillik a muzeum létesítésére legsürgetőbb kívánságnak mutatkozott egy állandó hajlék szerzése, és éppen e kívánság teljesítése látszott akkora anyagi erőt igénybe venni, a melynek előteremtése iránt még különben vérmes reményű hazafiak se mertek maguknak nagy reményeket csinálni; a nemes gróf, hogy e fő nehézséget egyszerre elhárítsa, 1856 januáriusában egy a „Kolozsvári Közlöny“-ben közzé tett nyilatkozatával a külső szénutezában Kolozsvárnak kétségen kívül legszebb pontján fekvő nagyszerű parkját, a benne lévő laképületével együtt, a melyet ő maga csak 1848-ban vett volt meg néhai boldog emlékeztető gr. Teleki József erdélyi kormányzótól, felajánlotta és oda ajándékozta a létesítendő erdélyi muzeumnak, és egyszersmind ezzel kimutatván az egyetlen biztos utat, a mely az óhajtott cél felé vezethetett; felszólította a hazafiakat, hogy csatlakozzanak hozzá áldozataikkal és közreműködéseikkel, hogy egy egyletet és ez egylet által elébb alaptókként a muzeum számára, és azután magát a muzeumot megteremtse.

Még ez nem volt elég. Hogy az alakulandó egylet gyorsabban és így sikeresebben is foghasson hozzá sajátképpeli feladatának megoldásához, ugyancsak 1856 május havában egy kevés, de válogatott férfiakból álló értekezletet hívott össze, a melynek közreműködésével az alakulandó egylet számára egy alapszabálytervet dolgozott ki, e tervet egy kéréssel, a melyet rajta kívül még b. Kemény Ferencz, gr. Lázár László és gr. Kemény Sámuel irtak alá, egyenesen Ő Felsége eleibe terjesztette, kérvén a legfelsőbb engedélyt a tervezett egylet és muzeum létesítésére.

Noha abban az időben herczeg Schwarzenberg Károlyban Erdély akkori kormányzójában az ügynek buzgó pártolója akadt, a fölterjesztett kérésre csak november 6-kán 10,647 elnöki szám alatt érkezett le egy válasz, a mely az 1856 octb. 22-kén kelt

25,946

2217

-sz. ministeri kibocsátvány alapján egy csomó módosítást közlött, a melyeket a fölterjesztett alapszabály-tervbe belé kellett illeszteni, hogy a ministerium hajlandó lehessen az alapszabály megerősítésének kieszközlésére. Csak egy örvendetes jelenség mutatkozott e leiratban, a mely a kormányzó jó akaratáról tanuskodott. Arra nyújtott t. i. reményt, hogy a gr. Kemény József-féle könyvtárt a leendő muzeum alapítói a megnyerendő legfelsőbb jóváhagyás reményében közelebbről át fogják vehetni. Ugyan e leirat felhatalmazta az alapítókat, hogy a legfelsőbb jóváhagyás

reményében felszólításokat bocsássanak ki az egylethez való csatlakozásra és egy bizottságot alakíthassanak, a mely a leendő muzeum ügyét addig is kezelje, a míg a legmagasabb megerősítés leérkezik.

Ez engedély következtében az aláírási ívek kibocsáttattak, és a hazafiak lelkesedése tökéletesen igazolta a fönn kelt lelkü kezdeményező bennök vetett bizalmát. Négy hónap alatt oly fényes eredménnyel folytak az aláírások, hogy a nagymélt. gróf kezdeményező már 1857 május 3-kára a csatlakozni ígért hazafiakból egy népes közgyűlést volt képes egybehívni, a további teendők felett való tanácskozás végett. A muzeum-egyletnek ez első közgyűléséről felvett jegyzőkönyvet érdemesnek találjuk egész terjedelmében ide iktatni.

Az erdélyi Muzeum-egylet első közgyűlése

Május 3-kán 1857.

Gr. Mikó Imre ő nmlga elnöklete alatt.

1.) A nagyméltóságu elnök úr megnyitó beszédjében a muzeum keletkezésének történetét és ügyének állását kimerítően előadván, rövid vázlatban elészámálta azon érdekeket, a melyek képviselésére, valamint azon czélokat, a melyek elérésére törekedni a felállítandó intézet feladatául van kitűzve; elészámálván továbbá azon eredményeket, melyek a magas kormány engedélyével szétbocsátott felszólítások és aláírási ívek után eddigelő mutatkoztak, kinyilatkoztatja, hogy az előzmények azon erős meggyőződésre juttatták, hogy az erdélyi Muzeum-egylet megalapításának mind ideje eljött, mind szükségessége és halaszthatlansága kellőleg indokolva van. E szerint felkéri a közgyűlés figyelmét azon szabályzattervre, mely már a magas kormányhoz egyszer fel volt terjesztve, valamint azon magas kormányleirat tartalmára, mely az első felterjesztésre válaszul jöven le, a magas kormány kívánatait fejezi ki némely módosításokra nézve, melyek a felterjesztett szabálytervben volnának eszközözendők.

A közgyűlés feszült figyelemmel hallgatván meg ez előterjesztést, buzgó lélekből jött „éljen“-nel fejezi ki ő nmlga iránti háláját azon ernyedetlen munkásságért és buzgalomért, melylyel e fontos és a nemzet életkérdései közé sorozandó ügy vezetését elvállalván, azt már is közel hozta az eldöntéshez.

2.) A közgyűlés beléegyezésével felolvastatja ő nmlga előbb a felterjesztett szabálytervet, azután a magas kormány arra tett észrevételeit és ezután felszólítja a közgyűlést, fogna hozzá azon bizottság választásához, melynek feladata lesz a Múzeum eddig gyűlt vagyonára felügyelni s főleg a szabálytervet úgy módosítván, hogy abban az alapítók kívánatai a magas kormány nézeteivel a lehetőségig egyeztetve legyenek, azt felterjeszteni végleges megerősítés végett.

A közgyűlés a bizottságnak adandó ez általános útasításban megnyugszik, és az elnök úr ő nmlgát fölkéri, legyen szives ez általa eddig is oly bölesen kezelt ügy élén megmaradni s ennél fogva a választandó bizottság elnökletét elfogadni, mire ő nmlga megköszönvén a közgyűlés benne helyezett bizalmát, késznek nyilatkozott.

3.) Mielőtt a közgyűlés a bizottság többi tagjainak választásához fogna, indítványba jó, hogy miután ő nmlga az elnök jobban ismeri azon egyéniségeket, a kik vagy eddigi közremunkálások folytán már az ügybe bé vannak avatva, vagy különben a fennebbi útasításban való célravezető eljárásra kitűnőleg képesek, kegyeskedjék a közgyűlésnek azon egyéneket kijelölni, a kikből nézete szerint a felállítandó bizottságot legezlszerűbben lehetne alakítani.

A közgyűlés ez indítványt közmegegyezéssel elfogadja.

4.) A nmlgu elnök úr engedvén a közgyűlés kívánságának, oly nézetét terjeszti elé, mely szerint célszerűnek látná, hogy a kérdéses bizottság igen sok tagból ne álljon, de azért mégis alkalma lehessen másoknak is, mint éppen névszerint kijelölt tagoknak a tanácskozás folytán felmerülő vitatkozásokban véleményeket kinyilatkoztatni. Ennélfogva kívánja, hogy az ajánlataik következtében a szabályterv értelmében igazgató tagoknak beállottak, mint a kik az egyesület megalakulása után úgy is tagjai lesznek az igazgató választmányának, vehessenek részt a tanácskozásokban. Ezeken kívül a többi tagok sorából a következőket ajánlja:

B. Bedeus József ő nmlgát,

Zeyk Károly

Nagy Elek

Vass József

Nagy Péter és

Kriza János urakat,

s mint tollvivőt Finály Henriket.

A közgyűlés az ajánlott névsort közfelkiáltással elfogadja és e szerint az ideiglenes igazgató bizottságot ő nmlga ajánlata értelmében alakultnak nyilvánítja.

5.) El levén végezve az a mi e közgyűlésnek főteendője volt, a jelenlevők közül id. gr. Teleki Dömökös egy lelkes szónoklattal tolmácsolván úgy a jelenlevők mint a jelen nem levők érzelmeit, a haza nevében újra hálát mond a nmlga elnök urnak hazafiui nagylelkűségeért, a melylyel nagyszerű áldozatával útát nyitott a rég óhajtott tudományos központi intézet létesíthetésére, valamint azon ernyedetlen buzgalomért, a melylyel annak ügyét eddig vezérelte és bölcs belátásával és mérsékletével a megtestesüléshez közelebb vitte, s végre hálanyilatkozatát őszinte forró kívánsággal ő nmlga jóléteért és hazafiui munkásságának minél üdvösebb sikereért bevégzi.

A közgyűlés hangos „éljen“-nel egyesítvén kívánságait a nemes gróf úréival a gyűlés eloszlott.

Finály Henrik *m. k.*

tollivő.

A mint e jegyzőkönyvből látszik a muzeum-ügyeinek ideiglenes kezelésére a kormányilag engedélyezett bizottság megalakult. E bizottság tárgyalás alá vevén a visszaküldött alapszabályterv feljülről kívánt módosítványait, azokat abba beléillesztette, és 1857 július 31-kén erdélyi kormányzó herczeg Schwarzenberg Károly útján újra fölterjesztette.

Ugyan e bizottság hivatkozván a kormányzó által 1856 december 1-jén 11,688 sz. alatt kelt átiratára, a melyben ő herczegsége hajlandónak nyilatkozott a gr. Kemény József-féle könyvtár átszállítását Gerendről Kolozsvárra megengedni; ugyancsak 1857 július 9-kén jelentette ő herczegségének, hogy e könyvtár átszállítására és a maga felelőssége mellett való megőrzésére a kellő előintézkedéseket megtevéen, az átszállításnak semmi se áll útjában, és ennélfogva intézkedést kér tételni e könyvtár törvényszéki átadatása iránt. Mire július 15-kéről 6093 elnöki sz. alatt a helytartóság elnöksége arról értesíté, hogy az átadás akadály nélkül megtörténhetik, és hogy ez iránt a kolozsvári kerületi törvényszék és az özvegy grófné a kellő értesítést e tárgyban megkapták.

A kolozsvári kerületi törvényszék július 20-kán 6806 polg. sz. alatt az özv. grófné pedig július 23-kán 170 sz. alatt hasonlólag értesítvén ő nagyméltóságát, hogy a maguk részéről is az átadásra szükséges minden intézkedés meg van téve, a bizottság kiküldé néhai Mike Sándor orsz. levéltár igazgatót, mint felhatalmu biztost a gr. Kemény József-féle könyvtár átvételére és Kolozsvárra szállítására, ki is az ő szokott buzgalomával, oly

erélyesen járt el megbízatásában, hogy már augusztus 24-kén jelentést tehetett a bizottságnak arról, hogy a könyvtár Kolozsvárra bé van szállítva, és a muzeum helyiségeibe letéve. Szükségesnek látjuk itt egyszersmind említeni, hogy Mike Sándor úr önkénytelen ajánlkozott a könyvtár ideiglenes rendezésére és lajstromozására, a mely ajánlatot a bizottság a legnagyobb örömmel elfogadván, Mike Sándor az őt minden dolgaiban kitüntető pontossággal, ügyszeretettel és szakismerettel a felvállalt munkát el is végezte, sőt ennek bevégezése után a könyvtárt mindaddig kezelte, a míg a muzeum-egylet végleges megalakulása után a megválasztott és hivatalába iktatott könyvtárnoknak átadhatta, nem kívánván e nagyon fáradságos és sok időt igénybe vevő munkájáért más jutalmat, mint a melyet neki saját öntudata nyújtott.

Ez alatt augusztus 12-kén 7086 sz. alatt egy leírás érkezett a helytartóság elnökségétől, a mely a fölterjesztett alapszabályterv kiegészítésül a kibocsátott aláírási íveken begyűlt adományok, az alakulandó egylet által addig egybegyűjtött pénzalap és más vagyon, továbbá a remélhető évi jövedelem kimutatásának fölterjesztését követelte, a melyek rögtön fölterjesztetvén, az ügy mind a mellett, egy álló esztendőnél tovább mély hallgatással mellőztetett.

1858 nov. 9-kén a helytartóság elnöksége 5106 sz. alatt ismét küldött egy leiratot, a mely azonban ismét csak pótló fölterjesztéseket, még pedig ezúttal a lapokban közzé tett felhívások szövegét és a megtartott első közgyűlés jegyzőkönyvét követelte. A bizottság a követelt irományokat nov. 25-kén föl is terjesztette oly jelentés kíséretében, a melyben kifejezvé az abbéli meggyőződését, hogy már a fölterjesztett kérelemhez minden kigondolható kiegészítés föl levén terjesztve, reméli, hogy az oly régóta függőben tartott ügy véglegesen el fog döntetni, egyszersmind figyelmeztetvén a herczeg kormányzót sokszor ismételt biztató ígéreteire, szerény bár de azért határozott kifejezésekben értésére adta, hogy a közönség nagy része már nagyon is hajlandó a sok halogatást nem akarásra magyarázni.

Azonban daczára e felszólalásnak és részben tán azért is, hogy a herczeg Schwarzenberg Károly ez időben történt kimul-tával egy buzgó pártolót veszített az ügy, ismét csaknem esztendeig minden tudósítás nélkül maradt a bizottság beadványa sorsa iránt, csak 1859 júniusában Erdély újonnan kinevezett kormányzója herczeg Lichtenstein Frigyes körútat tevé az országban, és e körútjában egy néhány napot Kolozsvárt töltvén rövid úton személyesen adott át a nmlgu elnök úrnak egy terjedelmes mun-

kálatot, a mely két részből állott, egyike t. i. a módosítványok egész sorozatát közölte, a melyekről határozottan ki volt mondva, hogy ezek beléillesztése az alapszabályokba elkerülhetetlenül szükséges; a másik egy csomó más módosítványt foglalt magában, a melyek megtétele nagyon kívánatosnak volt jelölve és ezek mellé a herczeg kormányzó egy sajátkezű iratot tett, a melyben az alapszabályban eszközlendő módosítások iránt saját nézeteit fejezte ki.

A muzeum alapítói az 184 $\frac{1}{3}$ -ki országgyűlés határozatainak hagyományosaiul tekintvén magukat, igen természetesen eredetileg egy erdélyi magyar nemzeti muzeum alapítását tervezték volt; ezt az akkori kormány az ő ismert irányánál fogva természetesen nem találta helyesnek, és ennél fogva mindjárt az első beadvány visszaküldésekor a muzeum czimét oda változtatta, hogy az ne legyen nemzeti, hanem országos. Most már ezzel a módosítással sem érte bé, hanem oly változtatásokat követelt, a melyek tisztán arra czéloztak, hogy az alapszabályból küszöböltessék ki mind az, a mi csak legtávolabbról is valami nemzeti színezetet kölcsönözhetett volna, nem csak magának a muzeumnak, hanem a muzeum-egyletnek is. Ennek természetes következménye a volt, hogy mikor a követelt módosítások a bizottság ülésében legelőbb felolvasásra kerültek, csaknem általánosan az volt a nézet, hogy e módosításokat az elérni kívánt valóságos czél kockáztatása sőt némelyek szerint merő feladása nélkül elfogadni nem lehet. Azonban a nmlgu elnök tekintélye túlsúlyt adott annak a mérsékeltbb nézetnek, hogy a közlött módosításoknak az alapszabályba való illesztését legalább meg kell kísérteni. E kísérlet arra az eredményre vezetett, hogy az e végre kiküldött biztosoknak mégis sikerült a kívánt módosításokat úgy beléilleszteni az alapszabályba, hogy a lényeg és alap mégis meg volt mentve. E módosítással kapta meg az egylet alapszabálya azt az alakot, a melyben végre meg is nyerte a legfelsőbb megerősítést.

E legfelsőbb megerősítés csakugyan nem is késett már sokáig. Julius 19-kén a kolozsvári kerületi hivatal elnöke értesítette elnök ő nmlgát, hogy egy kapott hivatalos távirat tudatta vele, hogy Ő Felsege az erdélyi országos muzeum létesítését jóváhagyta. E jóváhagyásról julius 24-kén 3365 elnöki sz. alatt hivatalosan is értesítette a herczeg kormányzó elnök ő nmlgát, egyszersmind felszólítván, hogy az alapszabály négy példányát küldje fel a végett, hogy egyikre a megerősítő zárjegyzéket rá lehessen írni. A bizottság a módosított alapszabályt egy néhány példányban kézirat gyanánt két nyelven kinyomatta, a megkívánt négy példányt aug. 15-kén felküldte; a mire aztán sept. 8-kán a helytartóság

elnökségének 4180 elnöki sz. alatt kelt leirata mellett a megerősített alapszabály le is érkezett.

A bizottság erre sept. 14-kén egybegyűlvén, elhatározta, hogy a már megerősített alapszabály alapján nov. 23 és következő napjaira egybehívja az egylet alakító közgyűlést, egyszerűsített felszólítván az aláírókat, hogy ígéreteik beváltását minél rövidebb idő alatt eszközölni sziveskedjenek; a már alakulóban lévő egylet pénztárának ideiglenes kezelésével megbízván Bányai Vitális urat az alakító közgyűlés előmunkálatainak megkészítésére a maga kebeléből egy szűkebb bizottságot alakított dr. Szabó József, Brassai Sámuel, Nagy Péter és Finály Henrik személyeiben, és e bizottságnak a következő útastást adta:

„A bizottság mindennek előtt készítse el a szabályok értelmében és az „erdélyi muzeum-egylet“ valamint az alapítandó „országos muzeum“ érdekében a közgyűlés megvitatása és eldöntése alá bocsátandó tárgyak teljes sorozatát; azután rendre vévén az egyes tárgyakat, vitassa meg egyenként a maga körében, dolgozzék ki e vitás alapján mindenikre egy-egy kimerítő formulázott javaslatot, és mihelyt e munkáját elkészítette, terjeszsze az igazgató bizottság bírálata eleibe, hogy ennek nevében menjen azután a közgyűlés eleibe. A végrehajtásra nézve igyekezzék a kisebb bizottság a lehető legrövidebb idő alatt megbízásában eljárni.

Egyszersmind kijelöli az igazgató bizottság, mint különösen figyelembe veendő tárgyakat, a következőket: a) a muzeumi helyiségek czélszerű elrendezése, b) a mindjárt elején bétöltendő hivatalok kiszemelése, c) a mindjárt elején szükségesnek mutakozó szolgálai személyzet száma és minősége, d) a hivatalnokoknak és szolgálknak adandó fizetések és más javadalmak meghatározása a körülmények és az egylet vagyoni állása tekintetbe vételével, e) a tisztviselőknek az alapszabályok értelmében adandó részletes útastások, valamint a muzeumi gyűjtemények használatára vonatkozó részletes rendszabályok kidolgozása.“

Ez útastás értelmében a bizottság elkészítvén az előmunkálatot az igazgató bizottság nov. 16-kán tartott ülésében csak a tárgysorozatot állította meg; de mindjárt nov. 19-kén újból összegyűlvén, a bizottsági munkálatokat véglegesen elfogadta és megállította.

Az erdélyi muzeum-egylet névkönyve.

A.) Az igazgató választmány.

Elnök: Hidvégi gróf Mikó Imre, Ő cs. és ap. kir. Felsége magyar közmunka- és közlekedési minisztere és val. b. titk. tanácsosa, a török cs. Medsidje rend vitéze, a magyar tud. akadémia igazgató tagja, a nagy-enyedi ev. ref. főtanoda főgondnoka, az erdélyi országos gazdasági egylet elnöke stb. stb.

Al-elnök: Dr. Szabó József, orvostudor, kir. tanácsos, a kolozsvári orvos-sebész tanintézet és az orsz. Károlina kórház igazgatója, a Szt. Erzsébet aggház főgondnoka stb.

Igazgató-Őr: Brassai Sámuel.

Könyvtárnok: Szabó Károly.

Régiség- és éremtár őre: Finály Henrik.

Pénztárnok: Bányai Vitális.

Ellenőr: Páll Sándor.

Gazda: Nagy Leopold.

Ügyvéd: Tompa Károly.

Titkár: Finály Henrik.

Választmányi választott tagok:

gr. Eszterházy János, vál. 1866.

Fischer Lajos jogtudor, vál. 1868.

Groisz Gusztáv jogtudor és tanár, vál. 1867.

Hintz György ág. hitv. lelkész, vál. 1867.

Kovácsi Antal tanár, vál. 1868.

Kríza János erd. unit. püspök, vál. 1866.

Mozel Antal bányanagy, vál. 1868.

Nagy Péter erd. ev. ref. püspök, vál. 1866.

Sámi László tanár, vál. 1867.

Sándor József, vál. 1867.

Szász Domokos ev. ref. lelkész, vál. 1868.

Szentkirályi Zsigmond nyug. bányakapitány, vál. 1867.

Azonkívül az egylet igazgató tagjai egyszersmind az igazgató választmánynak is rendes tagjai.

A muzeum azon tisztviselői, a kik hivataloknál fogva nem tagjai az igazgató választmányának: Őr-segéd: Pávai Elek vegytudor; könyvtári segéd: Böhm Mihály; ideigl. conservator: Herrmann Otto. — Altisztviselők és szolgák: Felügyelő: Klir János, id. kertész: Fábry József, szolgák: Kelmen János, Simon Sándor, két kertészlegény.

B.) Igazgató tagok:

- | | |
|---------------------------------------|-----------------------------------|
| B. Apór Géza * | Déész városa * |
| b. Apór Károly 1860—1867. | gr. Degenfeld Imre 1860—1866. |
| gr. Apponyi György * | Dietrich Sámuel * |
| b. Bánffy Ádám * | Domzsa György 1860—1866. |
| 5 b. Bánffy Albert * | 50 gr. Eszterházy Antal * |
| b. Bánffy Dániel * | gr. Eszterházy Kálmán * |
| b. Bánffy György * | gr. Eszterházy László * |
| b. Bánffy János * | Fogarasy Mihály püspök * |
| 10 gr. Bánffy Miklós * | Főiskola ev. ref. N.-Enyeden * |
| b. Bánffy Zoltán * | 55 gr. Gyulai Lajos * |
| Barcsay Ákos 1860—1861. | gr. Haller Anna b. Szentkeresztz. |
| Barcsay Gergely 1860—1861. | Zsigmondné 1860—1860. |
| Barcsay Sándor * | gr. Haller György ifj. * |
| 15 Barcsay Zsigmond * | gr. Haller Ignác * |
| Érsek Bartakovics Béla * | dr. Haynald Lajos érsek * |
| Béldi Dénes * | 60 Hodor Károly 1860—1867. |
| Béldi Ferencz * | Horváth József * |
| Béldi Gergely * | b. Huszár Károly ifj. * |
| 20 gr. Béldi György * | dr. Ince István * |
| Béldi István * | b. Józsika Géza 1860—1860. |
| gr. Bethlen Camillo * | b. Józsika Lajos * |
| gr. Bethlen Ferencz ifj. * | 55 gr. Kálnoky Dénes 1860—1864. |
| gr. Bethlen Ferenczné ifj. * | gr. Karácsonyi Guidó * |
| 25 gr. Bethlen Gábor id. * | b. Kemény Ferencz 1860—1864. |
| gr. Bethlen Hippolyta * | b. Kemény György * |
| gr. Bethlen József id. 1863—1867. | b. Kemény István ifj. * |
| gr. Bethlen József ifj. * | 70 gr. Klebelsberg Vilmos * |
| gr. Bethlen Károly * | Kleisch Zsuzsanna özv. gr. Hal- |
| 30 gr. Bethlen László ifj. 1863—1867. | ler Jánosné * |
| gr. Bethlen Mihály * | Kolozsvár városa * |
| gr. Bethlen Olivér 1860—1860. | Korbuly Gergely * |
| gr. Bethlen Pálné ifj. * | gr. Kornis Albert * |
| gr. Bethlen Sándor ifj. 1860—1867 | 75 Kozma Gábor k. szentléleki * |
| 35 gr. Bethlen Sándorné ifj. * | gr. Kún Kata b. Löwenthal Sámuel- |
| Biasini Domokos * | né * |
| b. Bornemisza Albert * | gr. Kún Kocsárd * |
| b. Bornemisza János * | gr. Lázár Dénes * |
| b. Bornemisza Lipót * | gr. Lázár Miklós * |
| 40 Bors Albert * | 80 dr. Lészay Dániel * |
| b. Bruckenthal Bertha gr. Béldi | Macskási Antal * |
| Györgyné * | Macskási Pál * |
| Buda Imre 1864— | Máriaffy Albert * |
| Casino Kolozsvári * | Maros-Vásárhely 1860—1867. |
| Casino Sz. Somlyói * | 85 gr. Mikes Benedek * |
| 45 Dániel Zsófia gr. Béldi Fe- | gr. Mikes János * |
| renczné * | gr. Mikó Imre * |

- Nagy Elek káli *
 Nagy Körös községe *
 90 b. Naláczy Jozéfa gr. Bethlen
 Olivérné 1860—1860.
 gr. Nemes Róza Béli Gergelyné *
 b. Nopcsa Ferencz *
 Paget János *
 gr. Rhédey János *
 95 b. Saguna András püspök *
 Szabó Ferencz cs. szt. mártóni *
 Szamosújvár sz. k. városa *
 Szaniszló Ferencz püspök *
 b. Szentkereszty István *
 100 b. Szentkereszty Zsigm. 1860—60
 id. gr. Teleky Domokos *
 gr. Teleky Gusztáv *
 gr. Teleky György 1860—1860
 gr. Teleky Gyula *
 105 gr. Teleky Károly *
 gr. Teleky Miksa *
 gr. Teleky Oszkár *
 gr. Teleky Sándor *
 Tisza László 1860—1867.
 110 gr. Toldalaghi Victor 1860—1860.
 Tolnai Gábor *
 Torda városa *
 Torma Károly *
 Torma Zsófia 1860—1866.
 115 Tóth Ferencz *
 Vajna Elek Pávai *
 Vélics György *
 Vélics Károly *
 Vélics Sámuel *
 120 gr. Wass Albert *
 b. Wesselényi Farkas *
 b. Wesselényi Ferencz 1860—60
 b. Wesselényi Zsuzsánna özv. gr.
 Bethlen Jánosné *
 Zeyk József *
 125 Zeyk Sándor *
 Zsombori János *

C.) Alapító tagok:

- Abudbányai, Verespataki, F.
 Verkesi bányatársulat *
 Ágoston István 1864—1867.
 Ákoncz István *
 Ákoncz János *
 5 Antal Imre 1860—1861.
 Antos Ferencz 1860—1864.
 b. Apór Gyula *
 b. Apór Sándor *

- Bágya Ferencz *
 10 Bágya Ferencz id. *
 Bágya Károly *
 Bálint Mózes *
 b. Bálinttitt József *
 Bán István *
 15 b. Bánffy Elek *
 Bányai Vitális *
 Barcsay Albert *
 Barcsay László *
 Barta Lajos *
 20 Barta Sámuel *
 Beczási Manó *
 b. Bedeus József ifj. *
 Bedőházy János *
 Benedikti Albert 1860—1860.
 25 Benedikti Béla 1860—1860.
 Benedikti József 1860—1860.
 Berde Áron 1860—1866.
 Berde Mózes *
 Betegh Kelemen 1860—1864.
 30 gr. Bethlen Borbára gr. Traunné *
 Biró Lajos *
 Biró Pál *
 Biró Miklós *
 Birró Domokos 1860—
 35 Bocskor Antal *
 Bocskor Antal *
 Bod Péter *
 Boér Ferencz *
 Boér Sándor *
 40 Bogádi Károly *
 Borbély Paulin *
 Bothos Kálmán *
 Brádi Leopold 1860—1860.
 Brassai Sámuel *
 45 Brenesán Albert *
 b. Bruckenthal Antonia Barcsay
 Lászlóné *
 b. Bruckenthal József id. *
 Buda Elek *
 Buda József 1864—
 50 Casino Tordán *
 Csató János *
 Cserei János *
 özv. Cserei Sámuelné *
 Cserényi Dániel *
 55 Csiki Alajos *
 Csiki József *
 Csizmadia Czéh Kolozsvárt *
 Csulak Dániel *
 Czinege István *
 60 Dániel Gábor 1860—1867.
 Dániel Imre 1860—1864.

- Dániel Polyxena Szabó Far-
kasné *
- gr. Degenfeld Pál *
- 65 Demeter Károly *
- Demjén László *
- Dézsai Domokos ifj. 1865—1865
- Dindár Elek 1862—
- Diószegi Lajos *
- Domokos Lajos 1860—
- 70 Domokos Sámuel *
- Dózsa Dániel *
- Dózsa István *
- Dózsa Karolina özv. Szabó
Károlyné 1860—1864.
- dr. Engel József *
- 75 b. Eötvös József *
- Eperjesi László 1860—
- Eresztevényi Antal 1860—
- Erszénes Elek 1860—1865.
- gr. Eszterházy Géza *
- 80 gr. Eszterházy János *
- dr. Fejérvári Lajos *
- Fekete Pál ifj. *
- Felsőbánya városa *
- Felszegi Sámuel *
- 85 Finály Henrik *
- Folly Mihály *
- Fosztó Ferencz *
- Földvári Ferencz 1860—
- Földvári József 1860—1866.
- 90 Földvári Károly 1860—1861.
- Földvári Sándor 1860—1861.
- Fronius Imre *
- Fröhlich Vilmos *
- Füleli István *
- 95 Gál János *
- Gál Lajos 1860—
- Gál Péter *
- Gállfalvi Imre *
- Gál Sándor *
- 100 Gáspár János *
- Gayzágó Antal ifj. 1860—1867.
- Gebbell Károly *
- Gedő Anna Szilvási Miklósné *
- Gegő József *
- 105 Góla Mózes *
- özv. Gorovó Mária *
- Groisz Ferdinand *
- id. Groisz Gustáv *
- Grün Izrael 1860—1865.
- 110 Gyárfás Domokos *
- Gyárfás Sámuel 1860—1862.
- Gyarmathi Miklós *
- Gyertyánfi János 1860—1867.
- Gyöngyösi Sándor *
- 115 b. Györffi Ágnes *
- b. Györffi Berta özv. gr. Kornizs
Zsigmondné 1860—
- b. Györffi Lajos 1860—1865.
- b. Györffi Lajosné 1860—1865.
- b. Györffi Pál *
- 120 Gyújtó Lajos 1860—1865.
- Hankovics Károly *
- Hatfaludi Antal *
- Herczeg Lajos 1860—1862.
- Hintz György id. 1860—1866.
- 125 dr. Hintz György 1864—1866.
- Hollaki József *
- b. Horváth Albert *
- Horváth Dániel 1860—1862.
- Horváth Ferencz *
- 130 Horváth István *
- K. Horváth János *
- Horváth János 1860—1865.
- Horváth Mihály 1860—1861.
- Hubátsek Ádám *
- 135 b. Huszár Sándor *
- Illyés István 1860—1865.
- Irófy Márton *
- Jakab Bogdán 1860—1864
- Jakab Elek *
- 140 Jakab István 1860—1860.
- Jakab Simon 1860—1867.
- Jancsó Demeter 1860—1864.
- Jancsó József *
- Jármi Sándor *
- 145 Jékey Lajos *
- Jékey Sándor *
- dr. Jók István *
- Kabós Imre 1860—1860.
- Kabós László *
- 150 Kabós Mihály 1860—1860.
- Kakucsi Elek *
- Karvázy József *
- Katona Elek sáros-magyar-
berkeszi *
- Kasza Dániel *
- 155 Kedves Tamás *
- Kelemen Benjámin *
- b. Kemény Albert *
- b. Kemény Domokos ifj. 1860—
1866.
- b. Kemény Gábor *
- 160 b. Kemény Katalin b. Splényi
Sámuelné *
- özv. b. Kemény Lászlóné *
- özv. gr. Kemény Miklósné *

- Kende Kanut 1860—1860.
 Kendeffi Farkasné *
 165 Kendeffi Pál 1860—1860.
 Kenderessy Albert 1860—1860
 Kenderessy Farkas 1860—1863
 Keserü Mózes *
 Kispál Károly szentiványi *
 170 Kiss Károly *
 Klein Frigyes 1860—1867.
 Klicsovai Zsuzsanna *
 Kolláth Sándor *
 özv. Komis Elekné 1860—1860.
 175 b. Konradshaim Vilmos id. *
 Kónya András *
 Korbuly Bogdán *
 Korbuly Simon *
 gr. Kornis Gábor *
 180 Koródi Sámuel 1860—1864.
 Kovács István nagy ajtai*
 Kovács László *
 Kovács Lőrincz *
 Kovácsi Antal *
 185 özv. Kozma Imréné *
 Kozma István *
 Könczei József *
 Könyvszerző társulat kolozsvári *
 Köváry László *
 190 Krémer Sámuel *
 Kubinyi Ágoston *
 Kulissek János *
 gr. Kuun Zsófia gr. Kornis Gábor-né 1860—1862.
 195 Laskay Lajos *
 Lázár Ádám *
 Lázár József 1860—1860.
 gr. Lázár Kálmán *
 gr. Lázár Klára *
 Lázár Lajos 1860—1860.
 200 gr. Lázár Mária *
 Lázár Mihály *
 Lázár Pál *
 Lendvay Nina *
 Lendvay Rudolf *
 205 Lészai Antal *
 hg. Liechtenstein Frigyes *
 Lónyai Anna 1860—1865.
 Lónyai Sárolda 1860—1865.
 Lönhard Ferencz *
 210 Lukács Dávid *
 Lukács Farkas *
 Lukács Ferencz *
 Lukács Rozália 1860—1863.
 Mara József *
 215 Mara Sámuel 1860—1865.
 Margitai Károlina Puhl Ignáczné *
 Mátéfi Károly *
 Macskási Klára gróf Lázár Miklósné *
 Macskási Klára özv. gr. Teleky Pálné *
 220 Macskási Péter *
 Maurer Károly ürmösi 1864—1864.
 Merza testvérek *
 Mihályi Károly 1860—1865.
 gr. Mikes Zsófia Szabó Lajosné *
 225 Mikó Antal *
 Mikó Sámuel 1860—1868.
 Miksa Elek *
 Miksa István 1860—1863
 Miksa Miklós *
 230 Miksa Rozália Kozma István-né *
 b. Miske Imre *
 Mocári Lajos *
 Mohai Sándor id. 1860—1862.
 Mosel Antal *
 235 Móza Sándor 1860—1862.
 Nagybánya városa *
 Nagy Elek zabolai *
 Nagy Ferencz tanár 1860—1863.
 Nagy Miklós 1860—1860.
 240 Nagy Péter *
 Nagy Sándor *
 Naláczy Farkas *
 Naláczy Károlina *
 Nemes János *
 245 Német László *
 b. Orbán Balázs *
 Pál Imre 1860—1864.
 Pálfi Dénezs *
 Páll Károly *
 250 Páll Sándor *
 Pap János *
 dr. Pataky Dániel *
 Pataky László 1860—1860.
 255 Pataky Sándor *
 Pattantyus Jakab *
 Pekri István 1860—1862.
 Pekri Sándor *
 Pócsa Ferencz *
 Pogány György *
 260 Pogány Károly *
 Ponori István *
 Popini Nándor *

- Puhl Ignác *
 Puy Elek 1860—1863.
 265 ~~Elek~~ Gyula 1860—1866.
 Ráduly János *
 Rápolthy Mihály 1860—1866.
 b. Rauber Károly 1860—1866.
 b. Rauber Nándor *
 270 Reinisch Ágoston *
 Reinisch Lajos *
 Rettégi Mihály *
 Rettégi Sámuel *
 Réz Sámuel 1860—1867,
 275 Róth Pál id. *
 Róth Pál ifj.
 Rucska János *
 Sala Sámuel *
 dr. Salamon József *
 280 Sándor Gergely *
 Sándor István *
 Sándor János *
 Sándor László *
 Schuller Frigyes Libló 1860—
 1867.
 285 Schütz János *
 Schütz József *
 Sebes Ferencz *
 Sebestyén Gergely *
 Simó Ferencz *
 290 Simó Lajos *
 Simon Elek *
 Sófálvi Sándor *
 b. Splényi Antal *
 Stein János *
 295 Streicher Mihály *
 dr. Szabó József *
 Szabó Lajos id. *
 Szacsavay Zsigmond *
 Száva Farkas 1860—1861.
 300 Székely Gergely kilyéni 1860—
 1864.
 R. Székely István ifj. 1860—
 1864.
 Szentiványi Ferencz *
 Szentiványi Gábor 1860—1864.
 305 Szentiványi György *
 Szentiványi Ignác *
 Szentiványi József 1860—1864.
 Szentkirályi Zsigmond *
 Szilassy Ágnes *
 Szilvási Miklós *
 310 Szilvási László *
 Szilvási Sándor *
 dr. Szombathelyi Gusztáv *
 Szotyori Miklós 1860—1867.
- dr. Szócs Sámuel *
 315 Szűcs József Bogszegi László
 Ferenczné *
 Takács János *
 Tamási Antal *
 Tamási György *
 Tamási János *
 320 Társalkodó (polg.) Kolozsvárt *
 Társalkodó egyesület Déézsén *
 Tarsoly Sándor *
 Tauffer Ferencz ifj. *
 Tauffer József ifj. *
 325 dr. Tauscher Gyula *
 gr. Teleky Domokos legifj. *
 gr. Teleky Lajos *
 gr. Tholdy Amália *
 Thoroczkai Venczel *
 330 Tomori Anasztáz *
 Tompa Imre *
 Tompa Julia Szentiványi
 Györgyné *
 Tompa Mária Rápolti Mihály-
 né *
 Tompa Miklós ifj. 1860—1862.
 335 Torma Ferencz 1860—1863.
 Torma István 1860—1864.
 Torma József *
 Toroczkai Sándor ifj. *
 Tóth Zsigmond *
 340 Török Antal *
 Török János *
 Török Ferencz 1860—1865.
 Túri Gergely 1860—1863.
 Túri József *
 345 Ugron Gáspár 1860—1866.
 Ugron István *
 Ugron László *
 Ugron Sándor *
 Ugron Tamás 1860—1864.
 350 Ugron Zsigmond *
 Ujfalvi Ádám *
 Űrményi József *
 Űrmösi Sámuel *
 Wályi Elek *
 355 K. Váradi Ádám 1860—1860.
 Vasvári Lipót *
 b. Vécsey József 1860—1865.
 Végh Mihály *
 Vélieska Lajos *
 360 Veres Márton *
 Veres Ferencz *
 Veres József *
 Veres Polixéna Szalánczi Sá-
 muelné *

- Vikol Gergely *
 365 Virágháti Farkas *
 Wagner Frigyes *
 Wéer Miklós *
 Wendler Frigyes *
 b. Wesselényi István *
 370 Wladár Erwin 1860—1864.
 Woith József *
 Zalamegyei nemesi pénztár *
 Zambó Juliánna Bors Albert-
 né *
 Zathureczki Gedeon *
 375 Zathureczki István id. *
 Zeyk Károly *
 Zeyk Miklós *
 Zombat István *
 Zudor Károly 1860—1867.
 380 Zudor Zsigmond *
 Zsigmond Elek *
 Zsombori József 1860—1860.

D.) Részvényesek:

- Ábrahám János 1860—1866.
 Abt Ernő 1860—1861.
 Ács Ferencz 1860—1860.
 Ágoston Károly 1860—1865.
 5 Adlershausen Hugó 1865—
 Ajtai Lajos 1860—1865.
 Ajtai Rozália Baranyai Imréné *
 Albert Lajos 1860—1860.
 Albertfi Áron 1860—1863.
 10 Alsó Ignác 1860—1860.
 Alután Szilárd 1860—1866.
 András István *
 András Károly 1860—1860.
 András Péter 1862—1866.
 15 dr. Antal László 1860—1865.
 Antal Mihály 1860—1863.
 Antal Gábor 1860—1867.
 Antos József *
 özv. Antos Józsefné 1860—1864.
 20 Anwander Antal *
 Apáty Károly *
 Apolczán Miklós 1860—1863.
 b. Apór Gábor 1860—1867.
 b. Apór Gergelyné 1860—1867.
 25 b. Apór Samu 1860—1867.
 b. Apór Zoltán 1860—1865.
 Arányi Béla 1860—1863.
 Árkosi Károly 1860—1865.
 Árkosi Lajos *
 30 Babb János 1860—1867.

- Baczó Gábor 1860—1865.
 Baczoni Ádám 1860—1860.
 Bakk Pál 1860—1860.
 Nt. Balassy Ferencz 1860—1865.
 35 Balázs Antal 1860—1860.
 Balázs István 1860—1866.
 Balázs József 1860—1865.
 Balia Ignác 1860—1860.
 Bálint Ignác 1860—1862.
 Bálint János 1860—1861.
 40 Ballog Ferencz 1860—1865.
 Baló János 1860—1860.
 Baló Sámuel 1860—1866.
 Balog István 1860—1860.
 45 Balog Károly 1860—1863.
 Balog Pál (barátosi) 1860—1862.
 Balog Sándor *
 Balog Sándorné *
 Balogh János 1860—1866.
 50 dr. Balogh Kálmán 1865—1867.
 Balogh Mihály 1860—1864.
 Bánffy Cornélia 1860—
 Bánffy Ilka 1860—
 b. Bánffy Louise Gál Lajosné
 1860—1860.
 55 Bántó Sámuel 1863—1867.
 Bányai Pál *
 Barabás János 1860—1861.
 Barabás Ferencz 1860—1862.
 Barabás Kálmán 1860—1862.
 60 Barabás Miklós 1860—1860.
 Barácz Mihályné 1860—1860.
 Baranyai Pál id. 1860—1867.
 Baráth Zsigmond 1860—1867.
 Baresay Gábor 1860—1867.
 65 Baresay Miklós *
 Bardócz Dénezs *
 Baritz István 1860—1860.
 Barta Dániel 1860—1861.
 Barta Sándor 1860—1864.
 70 Bartalis Miklós 1860—1867.
 Bartha Gergely 1860—1861.
 Bartha Imre 1860—1863.
 orv. Bartha János 1860—1867.
 Bartha János 1860—1860.
 75 Bartha Károly 1860—1861.
 Bartók Károly 1860—1867.
 Basa István 1860—1865.
 Basa Miklós 1860—1865.
 Báthi Károly 1860—1867.
 80 Benicz Sámuel ifj. 1860—1863.
 Benkő Elek id. 1860—1860.
 Benkő Elek ifj. 1860—1860.
 Benkő János 1865—1867.

- Benkő László 1860—1867.
- 85 Bercsey Lajosné 1860—1866.
dr. Bereczky Károly 1860—1867.
Bereczky Sándor 1860—1862.
Beregszászi Ferencz 1860—1867.
Beregszászi Sándor *
- 90 Berényi Lipót 1860—1866
Berényi Manó *
Berényi Róza Szakmáryné
1860—1866.
Berecz Antal 1861—1866.
Bergyán Miklós 1860—1863.
- 95 Berivői György 1860—1866.
Bertha Sándor 1860—1863.
Berzay Elek 1860—1865.
Bessenyi Ernő 1860—1861.
gr. Bethlen János id. 1860—1864.
100gr. Bethlen Sándor (köz.) 1860—
1863.
Biális László (csik-szt.-mihályi)
1860—1862.
Bihari Sándor *
Bikfalvi Irma 1860—1865.
Biró Miklós (sóváradi) 1860—
1866.
- 105 Birró Pál *
Bocz Sámuel.
Boda Károly ('ülel) 1860—1862.
Bodola Zsigmond *
Bodola Zsigmondné *
- 110 Bodor Károly 1860—1865.
Bodor Lőrincz 1860—1860.
Bodrogi Sámuel *
Boér Antal 1860—1864.
Boér Bálint 1860—1866.
- 115 Boér Kálmán 1860—1861.
Boér Sándor 1860—1866.
Bogdán István 1860—1866.
Bogdán Lajos *
Bogyay Antal 1860—1861.
Bogyay István 1860—1865.
- 120 Bogyay János 1860—1861.
Boitner Károly 1860—1866.
Bojér János 1860—1865.
Bonyhai Ferencz 1860—1864.
- 125 Bora Dávid 1860—1860.
Bora Karolina (Gyulainé)
1860—1863.
Bora Sándor 1860—1865.
Borbát Antal 1860—1860.
Bornemisza József 1860—1863.
- 130 Borosnyai László 1860—1865.
Bors István 1860—1860.
Bors Lázár *
- Borsos Sámuel 1860—1866.
Botár Ferencz 1860—1868.
- 135 Boytha József 1860—1864.
Böhm János 1860—1864.
Böhm Mihály 1860—1867.
Bőthi György 1860—1860.
Bölön községe 1860—1866.
- 140 Bölöni Pál 1860—1865.
Bruszt Lajos 1860—1866.
Bucher Miksa *
Burnáts Antal 1860—1860.
Buzgó László 1860—1860.
- 145 Buzogány Áron 1860—1866.
Casino (K.-Fehérvárt) 1860—
1867.
Casino-egylet (Nagy-bányai)
1860—1866.
Casino (tasnádi) 1860—1865.
Cipariu Timotheus (kanonok)
1860—1866.
- 150 Csanády Sámuel 1860—1862.
Csaplár B. G. k. r. t. 1860—1867.
Csapó Sándor 1862—1863.
Csató József 1860—1863.
Csatth Lajos *
- 155 Cseh Eleonora 1860—1867.
Cseh Ignác 1860—1867.
Cseh Katalin 1860—1867.
Cseh Lajos 1860—1867.
Cseh Miklós 1860—1867.
- 160 Csehi Sándor 1860—1867.
Csengeri Antal 1860—1865.
Csengeri Sámuel *
Cserei Elek 1860—1862.
Cserna Dániel 1860—1860.
- 165 Csernovits Julia 1862—1867.
Csértán László 1860—1861.
Csetri Elek 1860—1862.
Csiki József 1860—1867.
Csiki Károly 1860—1866.
- 170 Csiki Péter 1860—1863.
Csiszár József 1860—1866.
Csiszár Károly 1860—1865.
Csizér János 1860—1863.
Csizmadia czéh (Fogarás) 1860—
1866.
- 175 Csizmadia czéh (Sz.-Udvarhely)
1860—1866.
Csoma Károly 1860—1860.
Csongvai Károly 1860—1861.
Csoska Ferencz *
Csontos Elek 1860—1865.
- 180 Csüdör Ferenczné 1860—1863.
Czecz Kálmán 1860—1862.

- Czeecz Miklós 1860—1865.
 Czell Beniamin 1860—1865.
 dr. Czifra Ferencz 1860—1866.
 185 Czinege Ferencz *
 Cziriél Antal 1860—1866.
 Czirják Sámuel *
 Czirjék Zsigmondné 1860—1860.
 190 ~~Spán~~ffy Károly 1860—1865.
 Dániel János 1860—1863.
 Danielik János 1860—1860.
 Dávid Antal 1860—1867.
 Dávid Elek 1860—1864.
 Deák Farkas 1860—1860.
 195 Deák István 1860—1867.
 Deák József *
 Debreczeni Miklós 1860—1867.
 Dekáni Ernő 1860—1861.
 Décesei Károly *
 200 Demjén János 1862—1862.
 Dergán József 1860—1864.
 Dévai János *
 Diószegi Lajos 1860—1864.
 Dobokay Ferencz 1860—1866.
 205 Dobokai Károly 1862—1866.
 Dobozi István *
 Domián Miklós 1860—1862.
 Domokos Ignác 1860—1866.
 Domokos Mihály 1860—1867.
 210 Domokos Sámuel 1860—1866.
 Donogány Gergely 1860—1866.
 dr. Donogány Jakab 1860—1867.
 Dorgó Gábor 1860—1867.
 Dózsa Pál (havadi) 1860—1860.
 215 Duma László *
 Ebergényi Mózes 1860—1867.
 Ekhárd József 1860—1867.
 Egyházmegye (helv. hitű) Fogaras 1860—1867.
 Elekes György (Magyar-Igen) 1860—1865.
 220 Elekes György (Sz.-Keresztur) 1860—1861.
 Elekes Károly 1860—1867.
 Elekes László 1860—1865.
 Elekes Mihály 1860—1860.
 Elekes Sándor 1860—1867.
 225 Englohner Vincze k. r. t. 1860—1862.
 Enyedi István *
 Ercsei Miklós 1860—1865.
 Erős Gáspár (kath. lelkész) 1860—1867.
 Fancsali György (csik-szt.-tá-mási) 1860—1865.
 230 Fangh István 1860—1860.
 Farczádi Sándor 1860—1860.
 Farkas Diénes 1860—1860.
 Farkas Elek 1860—1860.
 Fazakas József 1860—1865.
 235 Fejér József *
 Fekete Ferencz (Torda) 1860—1863.
 Fekete Ferencz (Losád) 1860—1864.
 Fekete Ferencz (M.-Vásárhely) 1860—1861.
 Fekete János (kancnok) 1860—1866.
 240 Fekete József 1860—1865.
 Fekete Károly 1860—1865.
 Fekete Mihály (tanár) 1860—1868.
 Fekete Mihály id. 1860—1866.
 Felvincz városa *
 245 Ferencz József 1860—1866.
 Ferenczi Ferencz 1860—1860.
 Ferenczi József *
 Ferenczi Mózes 1860—1865.
 Ferenczy Ignác 1860—1863.
 250 Ferenczy István (M.-Vásárhely) 1860—1864.
 Ferenczy István (Fogarás) 1860—1867.
 Ferenczy József (harasztke-recki) *
 Ferenczy László 1860—1860.
 Ferenczy Mihály 1860—1860.
 255 Fésűs Menyhért 1860—1866.
 dr. Feueregger Károly 1860—1865.
 Fibán Károly 1860—1865.
 Fikker Albert 1863—1865.
 Fikker Ferencz *
 260 Filep Lajos (vadadi) 1860—1862.
 Filep Sámuel *
 Filker Ferencz 1860—1862.
 Filtsch János *
 Finály Adolf 1860—1864.
 265 Finna István *
 Finta István 1860—1867.
 Finta Miklós 1860—1867.
 dr. Fischer Lajos 1860—1866.
 Floth Adolf 1860—1867.
 270 Fodor Mihály 1860—1864.
 Fogarasi Antal 1860—1866.
 Fogarasi János 1860—1863.

- Fornszek Gustáv 1860—1867.
 275 Forrai Ferencz 1860—1864.
 Forró Ferencz 1860—1862.
 Forró Mária özv. Becző Lázár-
 né 1860—1860.
 Fosztó Károly *
 Frendl Ferencz 1860—1866.
 Frivalszky Imre 1860—1865.
 280 Füllöp Elek 1860—1866.
 Gábor József 1860—1867.
 dr. Gajzágó László 1860—1865.
 Gál Aloyzia (Mohai Sándorné)
 1860—1862.
 Gál Elek 1860—1862.
 285 Gál József 1860—1860.
 Gál Zsigmond 1860—1865.
 dr. Gálfi Endre 1863—1867.
 Gálfi Károly 1860—1860.
 Gálfi Sándor 1863—1865.
 290 Gáll János 1860—1863.
 Gáll József 1860—1860.
 Gáman Zsigmond 1860—1867.
 Garda József 1860—1866.
 Garda Márton *
 295 Gáti Ágnes (Tomba Ádámné)
 1860—1866.
 Gáti Gábor *
 Gazda Zsigmond *
 Gebhardt József 1860—1865.
 300 Gegenbauer József 1860—1867
 Gegő János 1860—1863.
 Gelei Gyula 1864—1866.
 Gelei József 1860—1865.
 Gencsi András *
 305 Geréb Elek (árapataki) 1860—
 1865.
 Geréb Rozália 1860—1865.
 Gerendy István 1860—1865.
 Gidófalvi István ifj. 1860—1867
 310 Góla Lajos 1860—1860.
 Góla Péter 1860—1867.
 Gombos Sámuel 1860—1867.
 Gondol Gedeon 1860—1860.
 Gothárd József 1860—1866.
 Göllner Antal 1864—1867.
 315 Görög Elek 1860—1865.
 Gözsy Béla 1860—1865.
 dr. Greising József *
 Groisz Gustáv ifj. 1860—1866.
 Grosz Károly 1864—1867.
 320 Grün Salamon 1860—1867.
 Guardazon József 1860—1861
 Gyárfás Elekné ifj. 1860—1862
 Gyárfás Ferencz 1860—1866.
 Gyárfás József 1860—1862.
 325 Gyárfás László ifj. (léczfalvi)
 1860—1863.
 Gyarmathy János 1860—1866.
 Gyarmathy Samu 1860—1865.
 Gyergyai Ferencz *
 Gyertyáni István 1860—1866.
 330 Györffi Dénes 1860—1860.
 Györffi Iván 1860—1860.
 Györffi Rozália (Tolnai Elek-
 né) 1860—1866.
 György István (püspöki titk.)
 1860—1866.
 Gynjótó Benjámin *
 335 Gyulai József 1860—1863.
 Gyulai Pál 1860—1865.
 Hajós János 1860—1864.
 Haller Károly 1864—1867.
 Haller Rudolf 1860—1866.
 340 Halmágyi Sándor 1860—1867.
 Halmi Ferencz 1860—1860.
 Hámosi Pál 1860—1866.
 Haracsek József 1860—1866.
 Haray Victor 1860—1866.
 345 Harkányi Katalin (Királyi Mi-
 hályné) *
 Harmath Kristóf 1860—1865.
 Hassenmüller Tódor *
 Hauchard József 1860—1865.
 Hauchard Lajos 1860—1864.
 350 Háyth Ferencz 1860—1863.
 Hegedűs János 1860—1860.
 Hegyessy József 1860—1865.
 Henter Géza 1860—1861.
 Henter Illyés 1860—1860.
 355 Henter János 1860—1865.
 Henter Sándor 1860—1860.
 Hentzi Juliánna Miksa Elek-
 né *
 Henzely József 1860—1860.
 Herczeg Károly 1860—1864.
 360 Herepei Károly 1860—1865.
 Herrmann Mátyás 1860—1860.
 Herrmann Otto 1866—1867.
 Herszényi Bálint 1860—1864.
 Herszényi János 1860—1867.
 365 Herszényi Sámuel 1860—1867.
 dr. Herzfeld Sándor 1860—1865.
 Hints Sámuel *
 Hiri Ferencz 1860—1862.
 Hirsch Ignác *
 370 Hoffler József 1860—1861.
 Hoffmann Amália Szentkirályi
 Zsigmondné 1860—1867.

- Holicska István 1860—1867.
 Hollaender Lajos 1860—1860.
 Holtzer Vilmos 1860—1866.
 375 Hori Farkas 1860—1864.
 Horváth Ákos 1860—1863.
 Horváth Cziril *
 K. Horváth Elek 1860—1862.
 Horváth Ferencz 1860—1866.
 380 Horváth Gergely 1860—1862.
 K. Horváth Ignác 1860—1861.
 Horváth Mórítz (talabéri)
 1860—1861.
 Horváth Pius k. r. t. *
 Horváth Sámuel 1860—1866.
 385 Hubert Iván 1860—1866.
 Hunfalvi Pál 1860—1865.
 Hunyady Ferencz 1860—1867
 Illyés Lajos (sófalvi) 1860—
 1863.
 Imecs Dénes 1860—1860.
 390 Incze Manó *
 Incze Mihály (nagy-baczoni)
 1860—1868.
 Incze Sándor (lisznyói) 1860—
 1865.
 Inczédi László 1860—1867.
 Inczédi Sámuel *
 395 Indali Péter (erdélyi) *
 Issekutz János 1860—1861.
 Istvánffi József 1860—1867.
 Istvánffi Pál id. 1860—1867.
 Istvánffi Pál ifj. 1860—1866.
 400 Istvánffi Sándor 1860—1860.
 Jakab György (etédi) 1860—
 1867.
 Jakab János 1860—1863.
 Jakabházy Zsigmond 1860—
 1865.
 Jákó Ferencz 1860—1861.
 405 Jancsó Lajos *
 Janky Ferencz 1860—1863.
 Jánosi István *
 Jánosi Sándor 1860—1860.
 Jeddi Sándor 1860—1864.
 410 Jenei Albert 1860—1862.
 Jenei József ifj. 1860—1860.
 Jenei Károly 1860—1863.
 Jeszenszky János id. 1860—
 1866.
 Juchó Ferencz 1860—1867.
 415 Jakab Gergely 1860—1865.
 Kadácsi Dániel 1860—1867.
 Kállay Gusztáv 1860—1860.
 dr. Kálmán Izidor 1860—1860.
 Kántor János (Abrudbánya) *
 420 Kapronczai Dániel 1860—1865
 Karaszek Ignác (turnai) *
 Kecskeméti Sámuel 1860—64.
 Keczei Imre 1862—1867.
 Kedves Alajos 1860—1865.
 425 b. Kemény Zsigmond 1860—1867
 Kenderessy Ágnes *
 Képes Ferencz 1860—1860.
 Kerekes János 1860—1866.
 Kerekes Sándor 1860—1866.
 430 Keresztényi Antal *
 Keresztes Jakab 1860—1865.
 Keresztes János id. 1860—1864
 Keresztes Kálmán 1860—1860.
 Keresztes Márton ifj. 1860—
 1865.
 435 Ketheli József id. 1863—1863.
 Ketnei Mihály 1860—1863.
 Khern Ede 1860—1860.
 Kirinyi Lajos 1860—1867.
 Kis József 1860—1860.
 440 Kis Lajos 1860—1867.
 Kis Sámuel 1860—1867.
 Kispál Albert 1860—1864.
 Kispál Lajos 1860—1862.
 Kiss Károly 1860—1861.
 445 Klausch János 1860—1866.
 Kleblath Sándor 1860—1864.
 Klein Sámuel 1860—1860.
 Knöpfler Károly 1860—1867.
 Kócsi Károly 1860—1866.
 450 Kohn Sándor 1860—1867.
 Kollerfi Mihály 1860—1863.
 Kolozsi Antal 1860—1864.
 dr. Kolozsvári János 1860—1868.
 Konez Imre 1860—1864.
 455 Konez János *
 Konez Sándor 1860—1867.
 b. Konradshaim Vilmos ifj.
 1860—1860.
 dr. Korbuly Bogdán 1860—1860.
 Kornéli János 1860—1864.
 460 gr. Kornis Miklós 1860—1867.
 gr. Kornis Victor 1860—1860.
 Koronka Károly 1860—1864.
 Koronka Lajos 1860—1861.
 Koronka László 1860—1863.
 465 Korpos Anna (gyalai) 1860—
 1863.
 Kosztin Tamás 1860—1864.
 Kosztján Győző 1860—1861.
 Kovács Antal 1860—1865.
 Kovács Dániel 1860—1861.

- 470 Kovács Domokos *
Kovács Elek 1860—1861.
Kovács Ferencz 1860—1867.
Kovács Gynla *
Kovács Ignác 1860—1860.
- 475 Kovács János 1860—1865.
Kovács József 1860—1862.
Kovács Károly 1860—1865.
Kovács Lajos 1860—1865.
Kovács Sámuel (K.-Fejérvár)
1860—1865.
- 480 Kovács Sámuel (Déézs) *
Kovács Sándor (Sz.-Somlyó) *
Kovács Sándor (M.-Vásárhely)
1860—1860.
Kovácsi Károly 1860—1867.
Kovácsi Sándor 1860—1867.
- 485 Kovrig Márton *
Kozma Alajos 1860—1867.
Kozolyai Lajos 1860—1864.
Köblös Miklós 1860—1862.
Kökösi Sándor 1860—1865.
- 490 Körösi Sándor 1860—1861.
Kövecsi József *
Kövér Sándor 1860—1860.
Közép-Ajta községe 1860—
1863.
Krémér Ferencz 1860—1862.
- 495 Krisa János 1860—1865.
Kulhanek Antal k. r. t. 1860—
1864.
gr. Kuun Géza 1860—1866.
gr. Kuun Irén 1860—1866.
gr. Kuun László 1860—1866.
- 500 gr. Kuun Lászlóné 1860—1866.
Kürthi Béla 1860—1867.
Ma Borda Kálmán 1864—1866
Ladányi Sándor 1860—1867.
Lakatos János *
- 505 Láneczki István 1860—1865.
K. Lányi Károly 1860—1866.
Lassel Ágoston 1860—1867.
László Ignác 1860—1866.
László József 1864—1867.
- 510 László Zsigmond 1860—1865.
gr. Lázár Aladár *
Lázár György 1860—1860.
gr. Lázár György *
gr. Lázár Imre *
- 515 Lázár Jakab 1860—1867.
Lázár János id. *
Lázár János ifj. 1860—1863.
gr. Lázár József 1860—1864.
Lázár Lipót 1860—1860.
- 520 gr. Lázár Mihályné 1860—1860.
Lázár Olivér *
Leményi Ferencz 1860—1867.
Lendvay László 1860—1864.
dr. Lengyel Dániel 1860—1865.
- 525 Lengyel Endre 1860—1867.
Lengyel István 1860—1867.
Lengyel József *
Lengyel Károly 1860—1865.
Lengyel J. Péter 1860—1867.
Lengyel S. Péter 1860—1862.
- 530 Lészay János *
dr. Lészay László ifj. *
Lészay Lőrincz 1860—1867.
Lévay Mihály 1860—1863.
- 535 Lokodi János 1860—1863.
Lugosy Ferencz 1860—1867.
Luka Sándor 1860—1864.
Lukács János *
Macskási János 1860—1866.
- 540 Magyari Julianna 1860—1866.
dr. Maizner János *
Majer József 1860—1860.
Makoldi Sámuel 1860—1866.
Maksai Dániel 1860—1862.
- 545 Márk Ferencz 1860—1860.
Markovics István 1860—1862.
Marosfi Jakabné 1860—1866.
Marosi Gergely 1863—1866.
Másvilági Izsak *
- 550 dr. Máté János *
Máté Ferencz 1860—1867.
Matskási Rozália 1860—1867.
Matusik Nep. János k. r. t.
1860—1867.
Mátyás Miklós 1860—1866.
- 555 Mátyás Zsigmondné 1860—
1867.
Maurer József *
Mayer János 1860—1867.
Medgyes Bálint *
Medgyes Lajos 1860—1865.
- 560 Medgyesi János 1860—1861.
Medgyesi Tivadar 1860—1865.
Mentovich Ferencz 1864—1867.
Meszlényi Károly 1860—1867.
Meszöly Pető 1860—1864.
- 565 Mezey Pálné 1860—1860.
Mihálovitz Tobiás 1860—1860.
Mihelyes Zsigmond 1860—1866
Mike Béla 1860—1867.
Mike György 1860—1867.
- 570 Miklós Miklós 1865—
Mikó Mihály 1860—1863.

- Miksa György 1866—1867.
 dr. Miller József 1860—1867.
 Miski Sámuel 1860—1865.
 575 Mohai Károly 1860—1865.
 Mohai Sándor ifj. 1860—1862.
 dr. Moisisowich György *
 Moldován László 1860—1861.
 Moldován Miklós 1860—1860.
 580 Molnár János 1860—1861.
 Molnár József (Körtvéljaja)
 1860—1866.
 Molnár József 1860—1863.
 Molnár Lajos (Magyar-Igen)
 1860—1865.
 Molnár Lajos 1860—1860.
 585 Molnár Zsigmond 1860—1864.
 Móritz József 1860—1862.
 Móza József 1860—1860.
 Nádassy István 1864—1864.
 Nádosi István *
 590 dr. Nagel Emil 1860—1866.
 Nagy-Ajta községe 1860—1860
 Nagy Ferencz 1860—1866.
 Nagy Ignác (Abrudbánya) *
 Nagy Ignác 1860—1863.
 595 Nagy Imre 1860—1865.
 Nagy János 1860—1865.
 Nagy Lajos (Koloszvárt)
 1860—1866.
 Nagy Lajos (Gyergyó) 1860—
 1861.
 Nagy Lajos 1862—1862.
 600 Nagy Leopold 1860—1866.
 Nagy Márton 1860—1864.
 Nagy Sándor (székelyfalvi)
 1860—1865.
 Nagy Sándor (vajasdi) 1860—
 1863.
 Nánási Samu 1860—1867.
 605 Naszádi Sándor *
 Nehrer Sámuel *
 Novák Imre 1860—1863.
 Novák János 1860—1867.
 Nuridsán Kristóf 1860—1863.
 610 Obert Ferencz 1860—1860.
 Ocsai Sámuel *
 Olasz Károly 1860—1866.
 Olvasó egyesület (Nagy-Enyed)
 1860—1866.
 Oroszlán Sándor 1860—1865.
 615 Oszterhneber kapitány *
 dr. Otobán Nándor 1860—1865.
 Pál József 1860—1860.
 Palczér Károly 1861—1864.
 Pálffy Antal 1860—1867.
 620 Pálffy Sámuel 1864—1863.
 Pálffy Mihály *
 Palkovics József 1864—1866.
 Pallos Gyula *
 Pallos István *
 625 Pamfilie János 1865—1867.
 Pánczél Joachim 1860—1863.
 Pánczél Károly 1860—1867.
 Pap Alajos 1860—1867.
 Pap Áron 1860—1866.
 630 Pap János (Szeben) 1860—
 1865.
 Pap János m. csügedi (Foga-
 ras) 1860—1867.
 Pap János (Sz.-Keresztúr) *
 Pap László 1860—1862.
 Pap Mózes 1860—1867.
 635 Pap Sándor 1860—1863.
 Pap Zsigmond 1860—1866.
 Pappfalvi Szilárd kanonok
 1860—1866.
 Papp Péter 1860—1867.
 Pataky Dániel ifj. 1860—1861.
 640 Pataky Ferencz 1860—1866.
 Pataky Louise Biró Miklósné
 1860—1866.
 Pataky Pál 1860—1866.
 Patraban Miklós 1860—1865.
 Pávai Emma 1860—1863.
 645 Pauler Tivadar 1860—1865.
 Pávai Vajna Elek 1860—1864.
 Péchy Ferencz 1860—1861.
 Peiella Ottó 1860—1865.
 gr. Pejachevics Hermin 1860—
 1868.
 650 Pekri Dénes *
 Perlaky Mihály 1860—1861.
 Persián Márton 1860—1867.
 Petelei János 1866—1866.
 Peterdi Gábor *
 655 Péterfi József 1860—1860.
 Péterfi Ignác 1860—1862.
 Péterfi József 1860—1861.
 Péterfi Károly 1860—1863.
 Petri Ádám 1860—1866.
 660 Petrovich István 1860—1860.
 Pétsi Simon 1860—1865.
 Pfenningsdorf Antal 1860—
 1866.
 Pintye József 1860—1864.
 Pintye Sámuel 1860—1866.
 665 Pittner Gáspár 1860—1866.
 Phleps Károly 1864—1864.

- Poklosi György 1865—1866.
Polesenszky János 1860—1860
Polgári Lajos 1860—1867.
670 dr. Pólya József 1860—1863.
Pónori József id. 1860—1866.
Posghai Mihály 1860—1860.
Publig Ferdinánd *
Publig József *
675 Puy Mária 1860—1863.
Puy Zsigmond 1860—1863.
Rácz Antal *
Rácz József (Déézs) 1860—1861.
Rácz József (főnök) 1860—62.
680 Rác László 1860—1866.
Ráduly Ferencz 1860—1866.
Raffay Nep. János 1860—1867.
Rákosi István 1860—1865.
Rákosi József 1860—1867.
685 Rákosi Lajos 1860—1865.
Reich Károly id. 1860—1865.
dr. Reiner Zsigmond 1860—1866
Remetei József 1860—1863.
Réthy Lajos 1865—1866.
690 Rettégi Miklós 1865—1866.
Rézler György 1860—1866.
Reznek István *
Ribliánszky Adolf 1862—1865
Ribiczei Ferencz 1860—1864.
695 Richter György 1860—1866.
Rónay Jácint *
Ruzicska Albert 1860—1865.
Sallai István 1860—1867.
Salamon Ferencz 1860—1860.
700 dr. Salamon József 1860—1860.
Sámi László *
Sámuel József 1860—1862.
Sándor Elek 1860—1864.
Sándor József (Kolozsvár) 1860—1864.
705 Sándor József (pap) 1862—1866.
Sárkány Ferencz 1860—1867.
Sárossy Károly 1860—1860.
Schenck József *
Scholcz Antal 1860—1863.
710 Schuller Frigyes (Libló) 1860—1867.
Schuster Lajos 1860—1866.
Sebess Ferencz 1860—1865.
Sebessi Sámuel 1860—1861.
Sebessy Ádám 1860—1862.
715 Séder Rudolf 1860—1860.
Seethal Ferencz 1860—1867.
Segesvári gymnasium 1860—1866.
Sélyei László 1860—1860.
Senor Ágoston 1860—1862.
720 Simon Gergely 1862—1865.
Simon Lajos 1860—1865.
Simonfi Sámuel 1860—1866.
dr. Sinkovits Ignác 1860—1867.
Skublies Gábor *
725 Skublies Zsiga 1860—1861.
Smiding József 1863—1864.
Smoczer Ignác 1860—1866.
Soltész János 1860—1867.
Söpker Henrik 1860—1867.
730 Spányik József (Halasi) *
Sprent Pál *
Staibl Antal 1860—1865.
Stark József *
Stern Jakab 1860—1860.
735 Sterzing József 1860—1867.
Stöger Béla 1860—1866.
Sükösd Sándor 1860—1863.
Sümeghy Ferencz *
Szabó Ádám *
740 Szabó Ferencz 1860—
dr. Szabó Bazil *
Szabó Béla 1860—1867.
Szabó György *
dr. Szabó István 1860—1865.
745 Szabó József 1860—1867.
Szabó József (Bethlen Szt. Miklós) 1860—1860.
Szabó Károly 1860—1867.
Szabó Karolina (Máté Péterné) 1860—1866.
Szabó Lajos id. 1860—1865.
750 Szabó Lajos ifj. (fenei) 1860—1867.
Szabó László 1860—1861.
Szabó Sámuel *
Szacsavay Sándor 1860—1866.
Szakács István 1863—1867.
755 Szakács Károly *
Szakács Mózes 1860—1863.
Szalánczy Elekné 1860—1861.
Szalánczy Gábor 1860—1867.
gr. Szapáry Leopoldina (özv. gr. Teleky Ferenczné) *
760 Szarvady Károly ifj. (Kolozsvár) 1860—1864.
Szarvady Károly id. 1860—1863.
Szarvadi Lajos 1860—1860.
Szász András (vécsi) *

- Szász Domokos 1860—1867.
 765 Szász Gerő 1860—1864.
 Szász Károly 1860—1867.
 Szathmáry János 1860—1861.
 Szathmári Károly 1860—1861.
 Száva Antal 1860—1867.
 770 Száva Sándor 1860—1861.
 Száva Zakariás 1860—1865.
 Szebeni Ferencz 1860—1862.
 Székely-Kocsárd községe
 1860—1865.
 Székely-Udvarhely város köz-
 sége 1860—1866.
 775 Szele István 1860—1865.
 Széles Dénezs 1860—1867.
 Széles Farkas 1860—1864.
 Szendy Jánosné 1860—1867.
 Szendrey Ignác 1860—1865.
 780 Szenkovics Miklós 1860—1864
 Szentés Márton 1860—1867.
 Szentgyörgyi Imre 1860—1862
 Szentgyörgyi József 1860—
 1866.
 Szentjánosi Ferencz 1865—
 1866.
 785 Szentkatolna községe 1860—
 1867.
 b. Szentkereszt Lina 1860—1867
 Szentmihályi Béla 1860—1867
 Szentpáli József 1860—1860.
 Szereday Ignác 1860—1867.
 790 Szeremlei Lajos 1860—1861.
 Szigethi György 1860—1867.
 Szigethi József 1860—1866.
 Szigethi Lajos 1860—1864.
 Szilágyi Miklós ifj. *
 795 Szilágyi Pál 1860—1867.
 Szilágyi Sándor *
 Szilágyi Sándor (Nagy Körös)
 1860—1866.
 Szkalla József 1860—1861.
 Szoboszlai György *
 800 Szolga Miklós 1860—1860.
 Szűcs Albert 1860—1865.
 Szűcs Ferencz 1860—1860.
 Szűcs Matild (Naláczy Farkas-
 né) *
 Szűllői István 1860—1864.
 805 Szűllői Sámuel 1860—1863.
 Szöröcséi Gerő *
 Sztáncsek Géza 1860—1864.
 Tamás Robert 1860—1865.
 Tankó József 1860—1866.
 805 Tannenhaus Izraél 1860—1861
 Tarsoly Eszter (Pápai Lajos-
 né) *
 Tanffer Károly 1860—1866.
 Teleki József 1860—1862.
 gr. Teleky Károline (Ujfalusi
 Miklósné) *
 810 dr. Teutsch G. B. *
 Theil Antal 1860—1862.
 Timár Gábor 1860—1860.
 Timár czéh (Sz.-Udvarhely)
 1860—1867.
 Timbus József 1860—1862.
 815 Tirczka Gyula 1860—1861.
 Tobiás Dénezs 1860—1862.
 Tobiás Sándor 1860—1862.
 Tokai Pál 1860—1866.
 gr. Toldi Lőrinczné 1860—1868.
 820 dr. Toldy Ferencz 1860—1865.
 Tolnai Rózália (Bágya Fe-
 renczné) 1860—1866.
 Tolvaj Zsigmond *
 Tompa Etelka 1860—1861.
 Tompa János *
 825 Tompa Károly *
 Tompa Lajos 1863—1866.
 Tompos József 1860—1864.
 Topler József 1860—1867.
 Topler Károly 1860—1861.
 830 dr. Tóth János 1860—1860.
 Tóth József 1860—1867.
 Tóth Lőrincz 1860—1867.
 Tóth Mátyás 1860—1860.
 Tóth Mózes 1860—1866.
 835 Török Emanuel 1860—1865.
 Török István 1860—1866.
 Török József 1860—1864.
 Török Péter 1860—1866.
 Trauschenfels Jenő 1860—
 1861.
 840 Tritremer László 1860—1867.
 Turi József *
 Turóczi Pál 1860—1865.
 Tutsek és Bogdán 1860—1860.
 Ugron Ádám 1860—1865.
 845 Ugron János 1860—1863.
 Ugron József *
 Ugron Lajos 1860—1863.
 Ungvári György 1860—1866.
 Uzoni F. Izsák 1860—1867.
 850 Vadadi Bertha 1860—1860.
 Vadadi Gergely 1860—1860.
 Vadadi György 1860—1860.
 Vadadi László 1860—1860.
 Vadas Lajos 1860—1860.

- 855 Vajasdi János id. 1860—1865.
Vajda Ferencz 1860—1865.
Vajda János 1860—1867.
Vajda Simon 1860—1867.
Vajna Antal 1860—1865.
- 860 Vajna Dénes 1860—1860.
Vajna Ferencz 1860—1867.
Vajna Ignác 1860—1867.
Vajna István 1860—1866.
Vákár János 1860—1865.
- 865 Való József 1860—1867.
Való Mihály k. r. t. 1860—1866.
Válya Ignác 1860—1860.
Vályi Károly 1860—1864.
Váradi György *
- 870 özv. Váradi Józsefné 1860—1865.
Váradi Károly 1860—1861.
Váradi László *
Váradi Móricz k. r. t. 1860—1868.
Varga Dániel 1862—1865.
- 875 Varga Endre 1860—1864.
Varga István 1860—1862.
Varga János 1860—1865.
Varga Lajos 1860—1865.
Vargyas községe 1860—1864.
- 880 Végh József 1860—1867.
Végh Mihály 1860—1867.
Végh Sámuel 1860—1867.
Venczel Gustav 1860—1865.
Veress Antal 1860—1867.
- 885 Veress György 1860—1861.
Veress Károly id. 1860—1865.
Veress Lajos 1860—1861.
Veress József 1860—1868.
Veress Károly 1860—1862.
- 890 Veszely Károly 1860—1867.
Vincze Ferencz 1860—1865.
Vinkler János ifj. 1860—1865.
Virág Ignác 1860—1863.
Vita Sándor 1860—1865.
- 895 Víz József 1860—1867.
Vogel János 1860—1867.
Voith Gergely 1860—1864.
Wántza József 1860—1865.
gr. Wass Györgyné 1860—1864.
- 900 özv. Wass Miklósné 1860—1865.
gr. Wass Minka 1860—1865.
gr. Wass Otília 1860—1860.
gr. Wass Sámuelné 1860—1865.
Wéber Sámuel 1860—1861.
- 905 Weisz Tíme 1860—1865.
Welicska József 1860—1860.
Woith Jakab id. 1860—1867.
Woith Jakab középkoru 1860—1867.
Woith Jakab ifj. 1860—1864.
- 910 Woith János 1860—1867.
Wolf János *
Zakariás Dániel *
Zakariás Gerő 1860—1862.
Zakkai János *
- 915 Zambler Julianna özv. Somogyi Jánosné 1860—1867.
Zambler László 1860—1867.
Zangerl Károly 1860—1863.
Zatureczky Emilia Cserei Istvánné 1860—1867.
Zatureczky László 1860—1866.
- 920 Zatureczky Mária Szentiványi Ignáczné 1860—1867.
Zeyk Domokosné 1860—1866.
özv. Zeyk Jánosné 1860—1865.
Zilah Városa 1860—1867.
Zöld László (mádfalvi) 1860—1860.
- 925 Zudor Dénes *
Zudor Elek 1860—1864.
Zudor Ferencz 1860—1861.
Zudor Judit ifj. dr. Lészay Lászlóné *
- 930 Zudor Sándor 1860—1864.
Zsotér András 1860—1860.

Halottak:

- Agricola Adolf rv.
Alexi János g. e. püspök al.
Bán József rv.
b. Bánffy Ferencz rv.
5 Baritz János ag.
Baumgarten József rv.
Benedek József hagyatéka al.
Berzeneczei Antal ig.
Berzeneczei Sándor al.
10 gr. Bethlen Ádám ig.
gr. Bethlen Leopold ig.
ifj. gr. Bethlen Pal ig.
Bódi József rv.
Bodó Dávid rv.
15 Bodola Sámuel püspök rv.
Boér István rv.

- b. Bornemisza Pál ig.
Buday Károly rv.
Bugát Pál rv.
- 20 Büchler Ábrahám rv.
Cseréy Farkas rv.
Cserkúti (Czech) József rv.
Csiki István rv.
Csizér Antal al.
- 25 Csizsér Sándor al.
Csóka József rv.
Czakó József rv.
Czecz Antal rv.
Czuczor Gergely rv.
- 30 Daczó Pál rv.
Deák Ferencz rv.
Deák Zsigmond rv.
Demjén Zsigmond r.
gr. Dezsőffy Emil ig.
- 35 Donáth Sándor rv.
Dózsa Elek al.
Eltető Péter rv.
Enyedi István rv.
Erődsi Mihály rv.
- 40 Fejér Márton al.
Ferenczy Károly rv.
Franzenau József rv.
Gábor Antal al.
Gyertyánfi Jónás rv.
- 45 b. Győrfi Sámuel al.
Gyulai Farkas rv.
Harmath Ferencz rv.
Hegedűs Lajos rv.
Hegedűs Sándor rv.
- 50 Henczenberger Ferencz rv.
Henter Károly rv.
Herczeg Ferencz rv.
Herczeg János al.
id. Hersényi László rv.
55. Hoszszu László rv.
dr. Incze Mihály al.
Jakab György rv.
id. Jenei József rv.
Jóó Imre rv.
- 60 b. Józstka Miklós rv.
b. Józsika Sámuel ig.
Kabós Zsófia Kovács Lőrincz-
né rv.
Kaczér Ferencz rv.
Kazinczy Gábor al.
- 65 Kedves István Apát al.
gr. Kemény József ig.
b. Kemény Pál al.
gr. Kemény Sámuel ig.
Kenyeres Károly rv.
- 70 Kerekes József rv.
Keresztés Márton rv.
Khudy József rv.
Kis Károly (zilahi) rv.
Kiss Károly rv.
- 75 gr. Kornis Ferencz ig.
gr. Kornis Sámuel ig.
Kunszt József al.
Lázár Antal rv.
Lázár Benedek rv.
- 80 Lázár József rv.
gr. Lázár László al.
gr. Lázár Mór ig.
Lechner Imre rv.
Lőrinczi György rv.
- 85 b. Löwenthal Sámuel ig.
Máriaffy Lajos al.
Margineau Nikolai rv.
Meggyes Ferencz al.
Meiszer János rv.
- 90 Mike Sándor ig.
Moldován Izsák rv.
Moldován Kálmán rv.
Mühlhofer Frigyes rv.
Nagy János rv.
- 95 Nemes József (csicsó-mihály-
falvi) ig.
Obletek Ferencz rv.
dr. Ötvös Agoston ig.
Paget Olivér ig.
Pákei Lajos al.
- 100 Pap Vilmos rv.
id. Pataky Dániel rv.
id. Pataky Elek (dézsfalvi) rv.
Pataky József al.
Pataky József (dézsi) al.
- 105 Péchy Lajos rv.
dr. Péterfi Pál rv.
Pócsa Ferencz (nyujtói) al.
b. Radák István ig.
Regius János rv.
- 110 Sárpataki Zsigmond rv.
b. Schilling Johanna (Censtatti)
özv. gr. Bánffy Dénezsné ig.
Seres László rv.
Somoldy Károly rv.
Sorényi Tivadar rv.
- 115 b. Splényi Sámuel al.
Sterka Solutz Sándor érsek al.
Szabó Bálint rv.
Szabó Farkas al.
Szabó János rv.
- 120 Szalay László rv.
Szász István al.

- Szebeni Pál rv.
 Szegedi Sámuel rv.
 Székely István rv.
 125 Székely János rv.
 Székely Mózes rv.
 Szentiványi Ákos al.
 Szentkovits Márton al.
 Szentpétery Imre al.
 130 dr. Szentpétery János rv.
 Szikszai Ferencz rv.
 Szilasi Ignác rv.
 Szögyény Zsigmond rv.
 Telmann József rv.
 135 Tompa Simon rv.
 b. Toroczky Albert al.
 Tömösvári Ferencz rv.

- Török Ferencz rv.
 Turman Antal rv.
 140 id. Ugron István al.
 id. Ugron Sándor rv.
 Urbanecz Ferencz rv.
 Vadadi Gábor rv.
 id. Vajna László (zágoni) rv.
 145 Váradi Ignác rv.
 Veér Zsuzsa ig.
 Vélies Lajos ig.
 Wéer Farkas ig.
 Wittich József rv.
 150 Woititz József al.
 Wurschbauer Károly al.
 Zachariás Antal al.

ADAKOZÓK.

- Ábrahám Márton
 Abrudbányáról
 Adler Ignác
 Ágotha János
 5 Ajtai György
 Ajtai Mihály
 Ajtai Péter
 Ajtai Róza Kovácsi Antalné
 Ajtai Sándor
 10 Akadémia (magyar tud.)
 Akeszmann Teréz Klósz M.
 Albach Mária
 Albert Antal
 Albert István
 15 Albert János
 Albisi László
 Albisi Lászlóné
 Allenberg Lázár
 Almási Sámuel
 20 Alszei Sámuel
 Altman József
 Ambrus Márton
 Amisits Klári
 Amisits Dániel
 25 András József
 Andrásy József
 Angyal József
 Antalffy Antal
 Antalfi Boldizsár
 30 b. Apór János
 b. Apór Lázár
 Apostol Apollonia
 Apostol Constantín
- Aradi Ferencz
 35 Aradi József
 Aranyos Mihály
 Arndt
 Aschermann Ferencz
 Asztalos czéh Sz.-Udvarhelyt
 1860—1866.
 40 Aufricht L.
 Bácsán Kálmán
 Babochay
 Babos György
 Babos Kálmán
 45 Babos Pál
 Bachler Ferencz
 id. Bágya Ferencz gyermekei:
 Róza, Mária és Vilma.
 Bágya Károly gyermekei:
 Gábor, Zsigmond, Károly,
 Farkas és Gisella.
 Bágyi József Lilla.
 50 Bajcsi Benjámin
 Bajkó Lajos
 Bajkó Mátyás
 Bajor kir. akadémia
 Bakó László
 55 Bakó Mária özv. Szacsavay
 Imréné
 Balázs Ferencz
 Balázs János
 Balázs Károly
 Balázs Márton
 60 Balázs Sándor
 Balázs Zsigmond.

- özv. Balia Elekné
Bál-jövedelem Bécsből
Bál-jövedelem (egerbegyi ifju-
ság)
- 65 Bál-jövedelem Hátszegről
Bál-jövedelem Kolozsvártt.
Bál-jövedelem (m. útvári)
Bál-jövedelem (muzeumi)
Bál-jövedelem (nagy-almási)
- 70 Bál-jövedelem Szepsi Szent-
Györgyről
Bál-jövedelem Tasnádról
- dr. Ballagi Mór
Balló Márton
Baló Beniamin
- 75 Baló István
Baló József
Balog György
Balog Pálné
Balogh József
- 80 Balogh Sándor
Bán Ferencz
Bándi Lajos
b. Bánffy Ádám
gr. Bánffy Béla
- 85 b. Bánffy D. és Réthi L.
b. Bánffy László
Bányai testvérek
Bányai Károly
Bányai Lajos
- 90 Bányák főigazgatósága
(a cs. k.)
Bányászhatóság
Barabás Anna
Barabás István
Barabás Máthé
- 95 Barabás Sándor
Barabás Sándor
Barabási Sándor
Baranyay Károly
Bares Ferencz
- 100 Barcza János
Barcza Kristóf
Barcza Sándor
Bárdis Ferencz
Bardocz Katalin Miálovics
Győzőné
- 105 Bardócz-község
Barta Domokos
Barta János
Barta Mózes
Bartal Antal
- 110 Bartalus József
Bartha Lajos
- Bartha Mihály
dr. Bartók Zsigmond
Baternay Emilia
- 115 Baternay Imre
Bathodeiszky Gyula
Báthor Elemér
Báthor Géza
Batthyány intézet K.-Fehérvárt
- 120 gr. Batthyány Erdődi Janka
gr. Batthyány Ernő
gr. Batthyány Gedő
gr. Batthyány Gedőné (Fiáth
Borbára)
- 125 gr. Batthyány István ifj.
gr. Batthyány Zsigmond ifj.
gr. Batthyány Tivadar
gr. Batthyány Victor
gr. Batthyány Zsigmond legifj.
- 130 Becsek József
Becsek Samu
Bécsi cs. k. tud. akademia.
Bécsi geológiai Reichsanstalt
Beczási János
- 135 Beczási M.
Becze József
Bedő Dániel
Bedő János
Bedő József
- 140 Beke Dénezs
Békés-, Baranya-, Temesmegye
és Miskolcz városa
Béldi Albert
Belga kir. tud. akademia
- 145 Belgrádi szerb tudós társaság
Belnis József
Belső Szolnokmegye
Beltegar Miklós
- dr. Bélteky Ferencz
- 150 Bély József
Benczédi Gergely
Benczédi Pál
Benedek István
- 155 id. Benedek János
ifj. Benedek János
Benedek József
Benedek Mihály
Benedek Sándor
- 160 Benedikti László
Benig József
Benkő Károly
Benkő Mihály
Bérczy Károly
- 165 Bereczk B. és Hang F.

- Bereczky Károly
 Beres István
 Berlini kir. akadémia
 Bernád Ilka
 170 Bernád József
 Bernardy Dániel
 Bertleff Károly
 Bessenyei Ákos
 Betegh Ferencz
 175 Betegh Kelemenné
 gr. Bethlen Adél b. Jósika Lajosné
 Bethlen Farkas
 gr. Bethlen Gábor ifj.
 gr. Bethlen Klára gr. Bethlen Gáborné
 180 Bettelheim testvérek
 Bias Béla Dersfi
 Biczó József
 Bidermann Ferencz
 Biedermann Alajos
 185 Biehler F.
 Bielz Albert
 Bihari Zsigmond
 Biharmegye községe
 Bikfalvi József
 190 Bikfalvi Károlina özv. Raiz Mózsné
 Biró Imre
 Biró József
 Biró Klára b. Diószegi Antalné
 195 Biró László (homorodpáli)
 Biró Sándor
 Biszterszky József
 Bisztricsányi Sándor
 Bitai Péter
 200 Bittner Lajos
 Blau Henrik
 Blau S. P.
 Blau Károly
 Blau Pál
 205 Blosszser István
 Bocskay János
 Bod Károly
 Bod Sándor
 Boda Antal
 210 Boda Imre
 Boda Sámuel
 Bodilla János
 Bodor Elek
 Bodor Ferencz
 215 Bodor László
 id. Bodor Pál
 Bodor Pál pap
- Bodrogi György
 Boér Albert
 220 Boér Albert
 Boér Antal
 özv. Bogdánffy Gáborné
 Bogdánffy Márton
 Bognár Geiza
 225 Bogyay Lajos
 Bogyay Málvina
 Bogyay Théréz
 Bolemann
 Bolgár Ignác
 230 Bolyai Gergely
 Bonyhai N. János
 „Borászati lapok“ szerk.
 Borbát László
 Borbély Antal
 235 Borbély Sándor
 b. Bornemisza József
 b. Bornemisza Károly
 dr. Boros Antal
 Boros Károly
 240 Borsodmegye
 Borsos Károly
 Borsos Sándor
 Bota György
 Botanischer Verein (Brandenburg)
 245 Both Ferencz
 Botka János
 Botka Mihály
 ifj. Bölöni D. József
 Bölöni Sámuel
 250 Brencsán Józsefné
 gr. Brunszwik Julia gr. Forrayné
 Bruzer Mihály
 Bubla Imre
 Buchbinder Antal
 255 Bucusi Károlina (barátosi)
 Búczy Emil
 Buda Matild
 id. Buda Miklós
 Budai Imre
 260 „Bukaresti Közlöny“ szerk.
 Burghard Ágoston
 Burián Pál
 özv. Burián Pálné
 Burkhard Károly
 265 Butyka Dániel
 Büky Gyula
 Bürger Zsigmond.
 Campioni Ferencz
 Campioni Zsófia
 270 Canaller József

- Casino-egylet (egri)
 Christianiai kir. egyetem
 Commissione per la Statistica
 de monumente della Venete
 Constantin Cuman
 275 gr. Crenneville Ferencz altáb.nagy
 Csaby János
 Csákány József
 Csákány Sámuelné
 Csanádmegye
 280 Csányi Dániel
 Csányi Ferencz
 Csapó Sándorné
 Császár Ferencz
 özv. Császár Gáborné Csátó Zsófia
 285 Császár József
 Császár Sámuel
 Csátó János
 Csauz Károly
 Csécs József
 290 Cseh József
 Cseke Sándor (vajai)
 Cseke Sándor
 Csengő Károly
 Csentergy István
 295 Csere József
 Cservedi
 Csérkászky Leopold
 Csibi József
 Csiki Albert
 300 Csiki György
 Csiki Imre
 Csiki István
 ifj. Csiki Márton
 Csiki László
 305 Csiki Sámuel (fojfalvi)
 Csik-Szereda községe
 Csiky Boldizsár
 Csiky Mózes
 Csillagh Gyula
 310 Csillagh László
 Csizsér József
 Csizsér Mihály
 Csóka Sándor
 Csongvai Lőrincz
 315 Csuk ellenőr
 Csutor László
 Csutor
 Csuzs Pál
 Csűrös András
 320 Czakó Józsefné
 Czébel János
 Czibik György
 Czigány Berta
 325 Czigány Károly
 Czillich Antal
 Czink János
 Czinte Miklósné
 Czuzy Mária
 Dallos
 330 Damasowszky N.
 Dán László
 Dánér István
 Dániel György
 Darázs Zsiga
 335 Darkó Lajos
 Darvas János
 Darvas János
 Dávid Lajos
 Deáky F. Sámuel
 340 Deáki Sándor
 Debiczky Mihály
 „Debreczeni Közlöny“ szerk.
 Debreczeni Ref. főiskola
 önképző társasága
 Debreczeni ev. ref. isk. igazg.
 345 Déézsaknai bányahivatal
 Déézi János
 Déézi Károly
 Degenfeld Imre és Pál
 „Delejtű“ szerk.
 350 Demeter Lajos
 Demjén Elek
 Demjén József
 Derencsény
 Dervarics Ákos
 355 Dervarics Kálmán (egyházas-
 bükkii)
 Dezseff Mihály
 Dezseff Otto
 Dietrich Gotlieb
 b. Diószegi
 360 Divald A. és Vagner K.
 „Divatesarnok“ szerk.
 Dnátz
 Dobai József
 Dobeczky Sándor
 365 Dobóczky Ignác
 Doboka megye
 Dobossy Lajos
 Dolmányos György
 Domanitzky Théréz
 370 Dombi Samu
 Dombos Samu
 Dombos
 Dominich János
 Domokos Antal
 375 Domokos Antal

- Domokos Ferencz
Dorgó László
Dózsa Elek
Dózsa Farkas (makfalvi)
380 Dózsa Józsefné
Dózsa Miklós
Dózsa Sámuel
Drottletff Domokos
Drottletff József
385 Dsinakovits
Ebenspanger Manó
Egger Dávid
Egyedi Antal
Egyetem (magyar kir.)
390 Eiben Antal
Eichler József
Elekes Albert
Elekes István
Ellenberger Márton és Izsaák M.
395 Engel Sámuel
Enyedi collegium (A nagy) nő-
vendékei
N.-Enyedi timárczéh
Eördögh András
Eperjesi evang. collegium
400 Ercsei Józsefné
Ercsei Sámuel
Erdélyi helytartóság
Erdélyi Sámuel
Érdi János
405 Erdősz-egyesület (magyar-
országi)
Eresztevényi Mária
Erkel Rudolf
Erőss Márton
Érsekújvári Sándor
410 özv. Eschbacher Jánosné
Esső József
Északi Károly
gr. Eszterházy István
gr. Eszterházy Mihály
415 Fábíán Lajos
Fajk Márton
Fak Gvidó
Falusi János
Falusi János
420 Fancsali Ferencz
Faragó Ilyés
Fark Márton
Farkas Constantín plébános
Farkas György
425 Farkas Ignác
Farkas Imre
Farkas János
Farkas Lajos
id. Farkas Sándor
430 Fatter
Fazakas cséh Sz.-Udvarhelyt
Fejér Alajos
Fejér György
Fejér János
435 Fejér Károly
Fejérvári Lajos (sz.-erzsébeti)
és neje
Fekete György
Fekete Juliánna (fricsi)
Fekete Sámuel
440 Felber József
Felházy Károly
Felldorfi (A) szász presby-
terium
özv. Ferdényi Antalné Baranyai J.
445 Ferencz (A szt) rendi Convent
V.-Hunyadon
Ferencz Albert
Fereczy
Fereczy Áron
Fereczy János
450 Fereczy János
Fereczy Pál
Fesselhoffer József
gr. Festetics Sándor
Feyser Mihály
455 Filep Elek
Filep György
Filep Sándor
ifj. Filker Elek
Filker Károliua
460 Fillenbaum Antalné Szapcai
Emilia
Filtsc Károly
Finály Henrikné
dr. Finály Zsigmond
Finta Istvää
465 Finta Sámuel
Flamm A. L.
Fleischmann Dávid
Flieg Károly
Fodor Ábel
470 Fodor Aloysia Gálfi Istvánné
Fodor Elek
Fodor Vilmosné
Fogaras város tanácsa
Fogarasi Sámuel
475 Folly Bernáth
Follinusz János
Forintos Kálmán és neje Schön
Juliánna

- Forintos Sándor
 Forrai István
 480 özv. Forró Józsefné
 Forró Sándor
 „Fortschritt“ szerkesztősége
 Fosztó
 Főegyház-tanács (erd. ev. ref.)
 485 Földtani társulat Pesten
 Földvári Mihály
 Főpénztár (Az orsz.)
 Frank (Kis) János
 Frankovics Károly
 490 Frankovics Lajos
 Fratell József főhadnagy
 Fratrell kapitány
 Fritsch Elek
 Frivaldszky János
 495 Fronius János Benjámin
 Fugulyán Antal
 Fülel Agnes
 Fülöp Péter
 Fülöp Sámuel
 500 Fülöpp János
 Fürdős Lajos
 Fürst Ádám
 Füstös János
 Fusz Károly
 505 Füzesi András
 Gál Etelka (Munzáthné)
 Gál Ferenczné
 Gál Miklós
 Gál Zsigmond
 510 Gálfi
 Gálfi István
 Gálfi József
 Gámán János nyomdája
 Gáspár Bogdán
 515 Gáspár József
 Gazdasági egyesület (Az erd.)
 Gazdasági egyesület (A magyaror.)
 Gazdasági és Iparkiállításai bizottság
 „Gazdasági lapok“ szerk.
 520 Gazner János
 Gebhard Pál
 Gelteh János
 Gerdei Mihály
 Gerdenich József
 525 Gergely Ferencz
 Gergelyi Gergely
 German Múzeum (Nürnberg)
 hg. Ghika Károly
 Godina István
 530 Gombos István
 Gombos György
 Gombos Kálmán
 Gombos Mihály
 Gönczy Endre
 535 Gönczy Pál
 Görög Pál
 Görög György
 Görög Juliánna Vargotzki
 Péterné
 Göttingai kir. tudóstársaság
 540 dr. Graner
 Grau Frigyes
 Greguss Ágoston
 Groisz Károly
 Grosz Izsák
 545 Grünwald Dániel
 Gspan Károly
 Gát János
 dr. Gutmann Ede
 Gutmanu S. H.
 550 Guzman Dénes
 Gimnázium (Kolozs. r. cath.)
 Gimnázium (Brassói óhitű)
 Gimnázium (Szászsebesi)
 Gimnázium (Besztercei ev.)
 555 Gimnázium (Brassai ev.)
 Gyártás György és Lajos
 Gyártás Imre
 Gyarmathi Ferencz
 Gyarmathi Mihály
 560 Gyarmathi Sámuel
 Gyarmathi Teréz Dózsa Elekné
 Gyarmathi Zsigmond
 Gyarmati Zsuzsanna Deák
 Józsefné
 Gy.-Szt.-Miklósi ifjúság
 560 Győr István
 Gyertyánffy
 Gyertyáni János
 Gyomai Casino
 ifj. Gyömröcy Gáspár
 565 Gyöngyösi János
 Győrbíró Lázár
 Győrfi Péter
 György György
 György László
 570 „Győri Közlöny“ szerk.
 Győrök György
 Gyulai Ferencz
 Gyulai Ferencz
 Gyulai József
 575 Gyulai László
 Gyürki Antal
 Hahn Lajos

- Hahn Paulina k. a.
Hajós János
580 Halasy Aladár
Halász Dezső
Halász György
Halászi Monostorról
gr. Haller Ferencz
585 gr. Haller József
gr. Haller Klára özv. Macskási
Lajosné
Haller Lajos
gr. Haller Lujza gr. Haller Fe-
renczné
gr. Haller Luíza
590 Halmágyi Márton
id. Hamar Lajos (futásfalvi)
dr. Hámosi Nándor
Hancz János
Handler István
595 Hankó János
Hantz Pál
Harasztosi ev. ref. egyháza
Haray Antal
Háry Ágoston
600 Háry Antal
Háry János
Háry József
Hatfaludi István
Hatfaludi József
605 Hauchner Miksa
Havi Mihály
Egy hazafi
Heckenast G. nyomdája
Herczeg Lajos
610 Hegedűs Antal
Hegedűs József
Hegyessy János
Hegyi Mihály
Heigel József
615 Heinrich József
Heisz Bálint
Helényi Ferencz
Helényi Ferencz
Helytartóság (cs. kir.)
620 Hop Károly
Herczeg Ignác
Hermann István
Herrglotz Antal
Hertelendy Kálmán
625 Hertelendy Károlyné
Hertmann S.
Hetési közbirtokosság
Hetey
Hettyei Károlyné
- 630 Hideg
Hideghéti Antal
Hindy Árpád
Hints Miklós
Hirsch Manó
635 Hirschfeld Eliza
Hobor György
Hochol János
Hochreiter László
Hoffmann
640 Hoffmann Pál
Hoffmann Mihály
Höhu Lipótné
Holtzer Ignác
Hoprich Frigyes
645 Horkai András
Horstmann Lajos
Horváth Döme
Horváth Ferencz
Horváth Gyula
650 Horváth István
Horváth János
Horváth József
Horváth Károly
Horváth László
655 Horváth Mihály
Horváth Pál
Horváth Sándor
Horváth Vilmos (zalabéri)
Horváthi József
660 Hoszszu Farkas
Hrabovszky Flori
Hrobony Pál
Hubai Ferencz
Hubai György
665 Huber Sándor
Huszár Adolf
b. Huszár János
b. Huszár József
Hutter Antal
670 Hutter József
Hutter Sámuel
Hügyey
Ignác Károly
Imecs Fülöp Jákó
675 Imecs Mózes
Imre Sándor
Incze Dániel
Incze Ferencz
Incze Gábor
680 Incze István (lisznyói)
Incze József
Incze József
Incze Károly

- Incze László
 685 Inkey János
 Inkey Kázmér (pallini)
 Inkey László (Pallini)
 Inkey Sidonia Bátor Gézáné
 Institut Imperial de France
 690 Irnok (volt kormányiszéki)
 Ismeretlen helyről
 Isóó Alajos
 Isóó Ferencz
 Issekutz Bogdán
 695 Istváánd községe (L.)
 Szt. István társulat
 Istvánfi István
 Izai Antal
 Izsák Istvánné
 700 Jakab Bogdáné
 Jakab Fulgentius
 Jakab Károly
 Jakab Lajos
 Jakó Dávid
 705 Jancsó Mihály
 Jánki Pista
 Jankovich József
 Jánosi László
 Jánosi Mátyás
 710 Jármí Imre (szolnoki)
 Jelen Pál
 Jenei István
 Jóós Elek
 Jordán József
 715 Jovián
 Józsa András
 Józsa András
 Józsa Polix. Nyárádi Izsákné
 720 b. Jósika Pál
 Kabós Emma
 Kabós Miklós
 Kacziány Nándor
 Kádár Mihály
 725 Kaestner Henrik
 Kagerbauer Antal
 Kalapos czéh Sz.-Udvarhelyt
 1860—1866.
 Kármori Sámuel
 Káner
 730 Káner orvos
 Káner Lajos
 Kanitz Ágoston
 Kántor József
 Kapitány Antal
 735 Káptalan (kalocsai fő)
 Karacs Teréz
 gr. Karacsai Sándor id.
- Karácson György
 Karácson József
 740 Károlyfehérvár városa taná-
 csa (sz. k.)
 Karvázy Zsigmond
 Kassai járás választó közön-
 sége
 Kastaly István
 dr. Kátai Gábor
 745 „Kath. Néplap“ szerk.
 Katona János
 Kelemen Elek
 Kelemen Jánosné
 b. Kemény Denezs
 750 b. Kemény Kálmán
 b. Kemény Kálmánné
 b. Kemény Ödön
 Keményfi József
 Kendeffi Sámuel
 755 Kenderessy Rozália
 Kenessy Albert
 Kerekes Gergely
 Kerekes Máton
 Kerékgyártó Árpád
 760 „Keresztény magvető“ szerk.
 Keresztes Elek
 Kerkápolyi Károly
 Kerkápolyi Mór
 Kertész György
 765 Kertész László
 „Kerti gazdaság“ szerk.
 Keserű Sándor
 özv. Kettier Gottliebne
 Kindli
 770 Király József
 Király Mihály
 Királyi József
 Kirschner Majer
 Kis András
 775 Kis Ede
 Kis Janka k. a.
 Kis János
 Kis Károly
 Kis Mihály
 780 Kis Pál
 özv. Kis Sámuelné
 Kis Tamás
 Kisfaludi Sándor
 Kiss József
 785 Kiss Károly
 Kiss Lajos
 Kiss Mihály
 Kiss Mihály, Aldobolyi Kovács
 Péter és Gáspár Albert együtt

- Kiss Mór
 790 Kiss Zsigmond
 Kiszely Endre
 Kleinhempel Károly
 Klir János
 Klopacsek Hippolyt
 795 Klösz Mihályné
 dr. Kmetti Pál
 ifj. Knöpfler Károly
 dr. Knöpfler Vilmos
 Kocsis György
 800 Kolcsár Sándor
 Kollánits
 Koller Ferencz
 Kolozsmegye törvényszéke
 "Kolozsvári Album" szerk.
 805 Kolozsvári bálból
 Kolozsvári Borbára Szathmári
 Györgyné
 Kolozsvári Dániel (Bakurest)
 Kolozsvári ev. ref. főiskola
 muzeuma
 Kolozsvári Imre
 810 Kolozsvári József
 Kolozsvármegye
 Kolozsvári Pál hagyatéka
 Kolozsvári színész társulat
 id. Kolumbán Dani
 815 Kolumbán Lajos
 Komis Druzsiana
 Koncz Györgyné
 Koncz József
 Koncz Lajos
 820 Koncz Ignác
 Kónya József
 Kopácsy György
 Koppány Ferencz
 „Korány” szerk.
 825 Korchmáros Nep.
 Kordoványos czéh Sz.-Udvar-
 helyt fizetett 1860—1866.
 Koré Ferencz
 Korizmicz Mátvás
 Kormányzók (erd. kir.)
 830 Kornis Károly
 gr. Kornis Károly
 Koronka Antal
 Kossalkó János
 Kossalkó Lajos
 835 Kosták Kornél
 Kovács András
 Kovács Dénes
 Kovács György
 Kovács István
 840 Kovács József
 Kovács József
 Kovács Julia Bűrkösi Keszeg
 Sámuelné
 Kovács Károly
 Kovács Károly
 845 Kovács Lajos
 Kovács Mihály (markodi)
 Kovács Mihály (kis solym.)
 Kovácsi János
 Kovácsi János és Kovácsi
 Miklós
 850 Kozma Ferencz
 Kozma Gyula
 Kozma Imre örökösei
 Kozma László
 Köblös István
 855 Ködöböcz Károly
 Kőmives János
 Kőnczey Károly (katonai)
 König Károly
 Könynye Alajos
 860 Körösy György
 Körösi (N.) fő gymu.
 Kővárvidék közsege
 Kövesdi N.
 Kram József
 865 Krémer bányaeorvos
 Kremnitzky F. Jakab
 Kremnitzky János
 Kreuczer
 Kribl Sándor
 870 Kricsa Imre
 Krisán József
 Krizbai D. Miklós
 Krokker Ferencz
 Kubinyi Ferencz
 875 Kun Aladár
 Kun János
 Kun Károly
 Kurländer Adolf
 Küküllő megye
 880 Küküllővári uradalmi tisztség
 Mackenbacher Károly
 Ladányi Ádám
 Lakatos czéh Udvarhelyt
 Laky
 885 Lampel Robert
 Landerer és Heckenast nyomd.
 Landoz János
 Lang H.
 Lange Sámuel
 890 László István
 László József

- László és Kindler
László Sámuel
Latinovics
895 Laufer és Stolp
b. Lauingen Frigyes
Lázár Döme (enyedi)
Lázár Emilia Sándor Jánosné
Lázár Ferencz
900 gr. Lázár Géza
Lázár Jakab
Lehóczky Tivadar
Lemberger Manó
Lengyel és társa
905 Lévai József
Lévana Tamás
Lichner Pál
Lichtentels
Liska József
910 Lochutz Imre
Lonkai Antal
Lőrincz József
Lőrinczi József (Székely Ko-
resztur)
Lőrinczi Sándor
915 Löwinger Heinrich
Löwinger Izrael
Ludwig János
Lugossi József
Lukács Farkasné
920 ifj. Lukács János
Mádai János
Madaras András
Magyar István
Magy. kir. pénzügy ministerium
925 Magy. országgyűlés képviselő-
házának iroda igazgatósága
„Magyar Színházlap“ szerk.
Májer Józsefné
Makay Imre
Makkai István
930 Makrai Klára Buda Venczeiné
Maksai Miklós
Maksinczky Rudolf
Mann J.
Mánffy István
935 Mara Borbára
Mara Károly
Mara Lőrincz
Máramaros Szigeti iskola
b. Marenzi Ferencz
940 dr. Margo Tivadar
Máriaffy Albert
Márk János
Markó Elekné
Markó Mária
945 Markovits József
Markovicsné Negrutz Mária
Marinka Ignác
Marosi
Marosi János
950 Marosszék községe
Marosújvári kir. akna igazga-
tósága
„M.-Vásárhelyi füzetek“ szerk.
955 M.-Vásárhelyi nyomda
Martinkovics Károly
Márton Ferdinánd
Márton Ferencz
Márton István (nyárad-szt.-
andrás)
960 Márton Mihály
Márton Róza
Martonef Sándor
Martonfi István
Martonfi János
965 Martonosi Róza
özv. Marussi Istvánné Barra Ida
Maszák Hugó
Máté István
Máté Izsak
970 Máté Zsigmond
ifj. Mátéfi Ferencz
Mattersdorfer Sándor
Matulányi Béla
Mátyás Domokos
975 Mátyás Florián
Mayer Ignác
Meggyesi Antal
Menyhárt Ágoston
Menyhárt János
980 Merzók János
Messer Ede
Mészáros céh (Sz.-Udvarhelyt)
Mészár József
Meyer
985 Mezei János
Mezei Mihály
Miálovich Győző
Mihaczy Vilmos
Mihálovics Ida Bogyay Antalné
990 Mihály Károly
Mihály Lajos
Mihonya János
Miklós Dávid
Miklós Zsigmond
995 Miklósi Gergely
gr. Mikó Anna
Mikó Lajos

- Mikó Lőrincz
 Miller Péter
 Minkovicz kapitány
 Miskolcz város községe
 1000 Mittelbach József
 özv. Modt Endréné
 Moga cs. k. törvénysz. hivat.
 Mojsisovits Vilmos, Duhony
 Ferencz és Kugler János
 bécsi technikusok
 Mojsza Juon
 1005 Moldoványi László hagyomá-
 nya
 Molnár Endre
 Molnár Ferencz
 Molnár György
 Molnár József
 1010 Molnár Sámuel
 Moné Antalné
 Móné József
 Mórítz Sándor
 Mozsa József
 1015 Műkedvelő egyesület Zilahon
 Műkedvelő öt, Déváról
 Műkedvelő társaság Szolnokon
 Műkedvelők Szászvároson
 Mukics Ernő
 1020 Müller Fridrik
 Müller Frigyes
 Müller József
 Münnberg
 Münstermann Frigyes
 1025 Münstermann Luiza
 Murat Márton
 N. N.
 N. N.
 N. N.
 1030 N. N.
 N. N.
 N. N.
 N. N.
 N. N.
 N. N.
 1035 N. N.
 N. N. N. N.
 Nádaskay Lajos
 Nagy Benő (Kulini)
 Nagy Boldizsár
 1040 Nagy Dániel
 Nagy Elek
 Nagy Elek pap
 Nagy Elek tanuló
 Nagy Farkas
 1045 Nagy Ferencz ipar tanuló
 ifj. Nagy Ferencz
- id. Nagy Ferencz
 özv. Nagy Gergelyné
 Nagy Gizella (Káli) b. Kemény
 Ödönne
 1050 Nagy György
 Nagy Imre
 Nagy Imre
 Nagy István
 Nagy István
 1055 Nagy Jakab
 Nagy János
 Nagy József
 Nagy József
 Nagy Károly
 1060 Nagy Lajos
 Nagy (tr.) Lajosné
 Nagy László
 Nagy László
 Nagy Mihály (aldobolyi)
 1065 ifj. Nagy Miklós
 Nagy Pál
 Nagy Pál
 Nagy Sámuel (kebelei)
 Nagy Sándor
 1070 Nagy Sándor
 Nagy Zsigmond
 Nánási László
 Nánási Péter
 „Napkelet“ szerk.
 1075 Nedeczky Antal
 Nedeczky Constance
 Nedeczky Vilma
 „Nefelejts“ szerk.
 Negrutz Mária Markovicsné
 1080 Nemegyei Zsuzsánna özv.
 Lenkey ezredesné.
 gr. Nemes Abrahámné
 Nemes József
 Nemessányi András
 Nemessányi Miklós
 1085 Német történelmi jutalom ala-
 pitvány igazgató tanácsa
 Németh János
 Németh János
 Németh József
 Németh Károly
 1090 Nem tudatik ki
 „Neueste Nachrichten“ szerk.
 Neumann Sámuel
 Névtelen Pestről
 Névtelenül
 1095 Névtelen (egy) hazafi
 Névtelen
 Névtelen

- Névtelen
gr. Nitzky Tarnóczy Málvina
1100 Niegreis Miksa
Nikolai, berlini könyvkereskedő
Nicovics Jenő
b. Nopcsa Ferencz
"Nővilág szerk.
1105 Nyárkai Dénezs
Nyiredi Jánosné
Nyíri János
Oberländer Márton
özv. Oblatek Ferenczné
1115 Ócsvai Árpád
Ócsvai Ferenczné
Ócsvári Elek
Oelberg Iovag
Offenbányai bányahivatal
1120 Oláh Károly
Ollopp Ignác
Oltai Sándor
b. Orbán Balázs
Orbán Miklós
1125 ifj. Orbán Sándor
Ordodi István
Órmos Zsigmond
dr. Oroszhegyi J.
Oroszi
1130 Országgyűlés elnöksége (A ma-
gyar)
„Orvosi hetilap“ szerk.
Oszterhneber Amalia
Oszterhneber György
Oszterhneber József
1135 Oszterhneber Péter
Osztián Kristóf
özv. Ötvös Jakabné
P. J.
Pál Ferencz
1140 Pál Gyula
Pál Károly
Pagonyi Dénes
Pajor István
Pákei Miklós
1145 Pál András
Pál Antal
Pál Mózes
Pál Sámuel
1150 Pálfi Miklós
Pálfi Sándor
Páll Jakab
Pamer Antal
Pánczél Zsigmond
1155 Pankl József
Pap Ádám
Pap István
Pap István
Pap József
1160 Pap Károly
Pap Károly
Pap Márton
Pap Miklós (Bota)
Pap Tivadar
1165 Pápay
Pápai Dániel
Papiu Ilarianu
Papp Lajos
Pataki Elek (dézsfalvi)
1170 Pataky János
Pataky József
Pataky Mihály
Pávai Antal
Pávai Elek és Lészai János
1175 Payer Antal
Péchéna J.
Pechy Gyula (M. V.)
Péchy János (M. V.)
Péchy János ügyvéd
1180 Péchi László
Péchi László (M. V.)
Péntek Mari
Pénzes Imre
Perlaki Mihály
1185 Perczer Sámuel
Pest-, Borsod-, Biharmegye
„Pest-Ofner. Zeitung“ szerk.
„Pester Lloyd“ szerk.
„Pesti lapok“ szerk.
1190 Pesti növendék papság
Pestváros községe
Pezty Frigyes
Péter György
Péter József
1195 Péterfi Albert
Péterfi Károly
Péterfi Lajos
Péterfi Rozália özv. Dunaisz-
kyné
Péterfi Sámuel
1200 Péterfi Sándor
Pethe András
Pethes János
Petkó János
Pető András
1205 Petros György
Pfendeszk Károly
Pietsch Antal
Pietsch József
Pilder

- 1210 Pinye Lina
Pinczkéry Ferencz
Pittner Károly
Placsinár János
Poche József
- 1215 Póczy Károlina
Pogatsnigg János
Polgár (hat járai)
Polgár (négy tordai)
Polgári Imre
- 1220 Ponczett Nándor
Ponori Gyula
Poor Imre
Posta Lajos
Poszler János
- 1225 Potoczky Jakab
Pozsonyi Verein für Natnr-
kunde
Prácsincs János
Prodanovics Dani
Proháczy
- 1230 Prohászka Antal
Prohászka Luiza
Propper Sára (Katzné)
Prielle Cornelia (Hidassy)
Puskás Ferencz
- 1235 Puskás Gergely
Puskás István
Puskás János
ifj. Puskás Lajos
b. Puteani József
- 1240 Pütkösti Terézia
Rácz Demeter
Rácz Elek
Rácz István
Rácz József
- 1245 Rádu Sándor
Raicsics Ferencz
Rajka Péter
Rákosi János
Ramschretter Vincze
- 1150 Ráth Károly
Ráth Mór
Rediger Béla
Rediger Rezső
Redl Ignátz
- 1255 ifj. Régeni György
Reichenberger Izidor
dr. Reichenberger Zsig.
Reil Dániel
Reiss
- 1260 Roytt Károly
„Religio“ szerk.
ifj. Reményik István
- Rendek József
Repesik János
- 1265 Récei József
Révész Imre
Richter Antal
b. Riefel
b. Riefelné
- 1270 Riepel nyug. főhadnagy
gr. Rindsmal Adel gr. Lázár
Jánosné
b. Rindsmalné
özü. Ritter Traugottné
özü. Roll Károly
- 1275 Rómer Floris
Rönyi Sándor
Rösás
Rosenberg János
Rosenberg testvérek
- 1280 Rosenfeld A.
Rosenfeld Sándor
Rosenthal A.
Roskoványi Ágoston püspök
Rotárides Mihály
- 1285 Roth Louise Czecc Péterné
Rothenstein Salamon
Royal Society
Rozenbaum Herman
Rutka György
- 1290 Rutka Mihály
id. b. Rudics József
Rumy Henrika
Ruszich Károly
Salamon József
- 1295 Salamon Lajos
Salamon Miklós
Sallai Istvánné és özü. Hand-
schuh Lajosné
Sámi András
Sándor Antonia
- 1300 Sándor Miklós
„Sárospataki füzetek“ szerk.
Sárváry J. T. Antal
Sas Antal
Sasku Károly
- 1305 Sattler Mihály
Scheider
Schenck Jakab
Schenzl Guido
Schiessel Albert
- 1310 Schiller Frigyes
Schlösser
dr. Schmid
Schmidt Frigyes
Schmidt Vilmos

- 1315 Schmeller Antal
Schnur Mihály
Schoianszki Károly
Schön Jakab
Schönfeld Kálmán
- 1320 Schöpper György
Schuller J. Károly
Schüssler Károly
Schuster Gyula
Schuster Károly
- 1325 Schuster Károly
Schwarz J.
Schwarz Károly
Schwarz Károly
gr. Schweinitz Gyula
- 1320 gr. Schweinitz Gyuláné gr. Nemes
Ilona
Sebe Gizela
Sebe Samuné
Sebeshelyi cs. kir. vashánya
hiyatal
Sebestyén Antal
- 1335 Sebestyén Karolina Domzsa
Györgyné
Sebestyén Károly
Seemann August
Seivert Gustáv
Selleg Antal
- 1340 Semmelweis J. Filep
Semsey Tamás
Sepper János
Séra György
Serbán Sándor
- 1345 Seres Károly (vajasdi)
Seyfried Frigyes
Sikó Lajos
Siklódi Péter
Simándi János
- 1350 Simén Domokos
Simó Ferencz
Simó János
özv. Simó Károlyné
Simó Sámuel
- 1355 Simon János
Simon János
Simonfi János
Simor János Magyarország
herczeg primása
Simovits Lipót
- 1360 Simunyak
Sinczky Gábor
Sinczky István
Sinczky Sárolda
Sipos Sándor (nyárad-gálfalvi)
- 1365 Sipos Vilma Tompa Sándorné
Skultéty Nátán
Smithsonian Institution Wa-
shingtonban
Solymosi Károly, Pál és
József
Solymosi Károly
- 1370 Somlyai Lajos
Somlyai László
Somodi Péter
Somogyi
Sonntag Márton
- 1375 Sóós Ferencz
Sóós Károly
Sóós Katalin Luttich Wen-
czelné
Soós Lajos
Spaller József
- 1380 Spaller Károly
Spanier Ferdinánd
ifj. Spányik József
Spich
Stamborszky László
- 1385 Stasiczky Pál
Stein Gábor
Steiner Károly
Stern Bernárd
Sternheim Frigyes
- 1390 Streicher Ákos
Streicher Lajos
Sujánszky Antal
Surányi Sándor
Sveigel Móricz
- 1395 Szabó Bernárd
Szabó ezéh Kolozsvárt
Szabó ezéh sz.-udvarhelyi
Szabó Ferencz
Szabó Gábor
- 1400 Szabó György
Szabó István
dr. Szabó Istvánné
Szabó József
Szabó Károly
- 1405 Szabó Lajos
Szabó László
Szabó Miklós
Szabó Samu
Szabó Sámuel
- 1410 Szabó Sándor
Szabadhegyi Sándor
Szabady József
id. Szajdel János
Száldobos községe
- 1415 Szappert

- Szarka
Szarvadi Pál
Szaruán Gergely
Szász Dániel
- 1420 Szász Ferencz
özv. Szász Ferenczné
Szász György
Szász István
Szász József
- 1425 Szász Samu
Szászsebesi gymn. igazgatósága
Szathmári Ferencz
Szathmáry György
Szathmáry (P.) Károly
- 1430 „Szegedi Híradó“ szerk.
özv. Szegedi Mihályné
Szegény özvegy aszszony
Székely Ádám
- özv. Székelyné színésznő
- 1435 Székely aszszony (egy névtelen)
Székely aszszony (egy öreg)
Székely Elek
Székely Elek
Székely István (Kis)
- 1440 Székely József
Székely Károly
Székely Károly (kászoni)
Székely Mihály
- özv. Székely Mózesné
- 1445 Székely Zsigmond
Szekeres Gergely
Szekeres József
Szeles József
Szeless Lajos
- 1450 Szemerjai József
Szenkovits József
Szenkovits Miklós
- özv. Szent Gerliczei Jakab Józsefné
- Szentiványi György
- 1455 Szentiványi Gyula, Miklós és Bertha
Szentiványi Mária
Szentiványi Zsigmond
- b. Szentkereszt Béla
Szentiványi Ferencz
- 1460 Szentkirályi Gábor
Szentmiklósi Dénes
Szentmiklósi Miklós
Szentpéteri Antal
Szentpéteri Péter
- 1465 Szép Károly
Széplaki József
Szigethi Sándor
„Szigeti Album“ szerk.
- Szigeti Sámuel
- 1470 Szijgyártó czéh Udvarhelyt
Sz.-Somlyói régiség kutató társulat
Szilágyi Ferencz
Szilágyi István
Szilágyi János
- 1475 Szilágyi Lajos
id. Szilágyi Lajos
Szilágyi Sámuel
Szilveszter Dávid
Szirmay Zsuzsanna Baranyai Sándorné
- 1480 Sziladovics Ferencz
Szlavik János
Szoboszlai Ferencz
dr. Szokolay István
Szolga Ferencz
- 1485 Szolga János
Szombati János
Szombati Lajos
Szöcs czéh Sz.-Udvarhelyt
Szöcs Dániel
- 1490 Szöcs Ferencz
Szöcs Géza
Szöcs Imre
Szöcs József
Szöcs Lajos
- 1495 Szöcs Luiza
Szöcs M. Sz.-Udvarhelyen rendezett báljövendelme
Szöllösi Sámuel
Szőnyi Pál
Szörcey István
- 1500 Szuck Lipót
Szücs
Szücs István
Tajti Mihály
Takács Lajos
- 1505 Tamási György
Tamási Péter
Tamasitz Kálmán
Tanárky Gedeon
Tánczvigalom jövendelme (Balázsfalván rendezett)
- 1510 Tánczvigalom jövendelme (Csik-Somlyón rendezett)
Tánczvigalom jövendelme (Tövisen rendezett)
Tanács Ferencz
Tar Balázs
Tartsafalvi Zsigmond
- 1515 Tatarezy Spiridion
id. Tauffer Ferencz

- Taufner János
Tegzi György
özv. gr. Teleky Jánosné
1520 gr. Teleky Róza gr. Bethlen Farkasné
gr. Teleky Sámuel
Temes megye
Temesvári Gergely (uzoni)
Természettudományi társulat
(A magyar)
1525 Thelma Vilmos
Theodorovich Károly
Tiboldi István
Timár Károly
Timár Sándor
1530 Tischler Ferencz
özv. Tisza Lajosné gr. Teleki Julia
Tokai János
Tókos Sándor
gr. Toldy Horváth János
1535 Tolnay Károly
Toms (L.) község
Tompá Simonné
Tonka Imre
Tordai g. e iskola felügyelő-
sége
1540 Torkos Sándor
Török Antalné
Török Bálint
Török Berta
Török Cornelia (Csiszérné)
1545 Török János
Török József
Török József
Török Károly
Török Rudolf
1550 Török Sándor
"Törvényszéki Csarnok" szerk.
Tóth Ágoston
Tóth István
Tóth Kálmán (Könyves)
1555 Tóth Lajos
Tóth Márton
Tóth Mihály
Tóth Mózes
Tóth Zsigmondné
1560 Tóthmayer Ferencz
Trencsenszky Antal
Trif Constantin (Dénes)
Tuboly Mihály
Tunyogi János
1565 Turbucz Ferencz
Turóczi Mózes

- Udvarhelyi ev. ref. ifjuság
tánczvigalma (Székely)
Udvarhelyi tanuló ifjuság
Ns. Udvarhelyszék képviselő bizott-
mánya
Ugrai Gyula
1570 Ugron József
özv. Ujvári Cs. Györgyné
Ujvári Sándor
Ujvárosi Ferencz
Unitarium collegium ifjusága
Kolozsvárt
1575 Unitaria ecclesia (vargyasi)
Unit. egyháztanács Kolozsvárt
Ürmösi Sándor
„Üstökös” szerk.
„Vadász és Versenylap” szerk.
1580 Vajda Alajosné
Vajda Dániel
Vajda Győző
Vajda Ignác czimz. kanonok
és pleb.
Vajnoczy és Dallos
1585 Vályi Zsigmond
Vámosy Mihály
Váradi Domokos
Váradi Ferencz
Váradi József
1590 Váradi József
Váradi Ottó
Varasdi J. Ercsényen
Varga István
Varga Tamás
1595 Vasadi Gyula
Vasdisznyci
Vass József
Végh Domokos
Végh László
1600 Velicska Károly
Vendel Simon
Verein für Siebenb. Landes-
kunde
Verein für Naturwissenschaften
in Hermannstadt
Veres Elek
1605 Veress Elek
Veres József
Veres Sándor
özv. Veress—né
Verespataki gauri, alsó és felső
Ferdinánd-bányák műtársu-
lata
1610 Verespataki luncsesdi Szt. Jó-
zsef-bánya társulat

- | | |
|----------------------------------|------------------------------|
| Vida Dániel | Wolf Antal |
| Vida Károly | Wolff Gábor |
| Villai István | Wosenilek Ferencz |
| Vimig Alajos | Xantus Ignác |
| 1615 Vincze Eduard | 1655 Zabulik Sándor |
| Virág Gergely | Zabulik Tivadar |
| Virágh Károly | Zach Ferencz |
| Visai egyház 36 híve | Zádor György |
| Viski László | Zágoni György |
| 1620 Vitályos György | 1660 Zágráb J. |
| Vivoda maradványa (A hajdani) | Zágráb János |
| Vizi András | Zajzon Mihály |
| Volheim | Zakál György |
| Wagner Albert | Zakál Zsigmond |
| 1625 Wagner Frigyes | 1665 Zakariás István |
| Wajdics György | Zakariás József |
| „Wanderer“ szerk. | Zakariás József |
| gr. Wass Ádámné | Zalányi Farkas |
| gr. Wass Albertné | Zalavári apátság |
| 1630 gr. Wass Sámuel | 1670 Zrtureczky Gyula |
| Wégh Arthur | ifj. Zrtureczky István |
| Weiss Jon | Zrtureczky Károly |
| Weisz József | Zayzon András |
| Wellmann Rudolf | Zelles Sándor |
| 1635 Wengainovics Czirill | 1675 Zerich Tivadar |
| ifj. Werner László | Zerkovitz |
| Wertheimer Mózes | Zeyk János |
| Wesel Simon | gr. Zichy Edmund |
| b. Wesselényi Anna b. Brucken- | gr. Zichy Jenő |
| thal M.—né | 1680 Ziphely Augusta |
| 1640 id. b. Wesselényi Ferenczné | Zolyom megye |
| b. Wesselényi József | Zöld János |
| b. Wesselényi Krisztina Nagy | Zsadányi Béni |
| Péterné | Zsákó János |
| Wieder Vincze | 1685 Zsemlés czéh Kolozsvárt |
| Windisch János | Zsoldos Ignác |
| 1645 Winkler árvák | Zsombor Paula |
| Wirbunitzi | Zsombori István |
| Wizy Gyula | Zsombory Lajos |
| Wlassich | 1690 Zudor Gyula |
| Wlassits Ede | Züllich Rudolf. |
| 1650 Wocieczynszki Mihály | |

